

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**AMERİKA'DA ALTERNATİF BİR EĞİTİM MODELİ OLARAK
KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan : Muhammed ÖZ

İSTANBUL, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**AMERİKA'DA ALTERNATİF BİR EĞİTİM MODELİ OLARAK
KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan :
Muhammed ÖZ
Öğrenci no :
050712114

Danışman :
Yrd. Doç. Dr. Seval Akbıyık

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sundugum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 15/02/08

Aday: Muhammed ÖZ

AMERİKA'DA ALTERNATİF BİR EĞİTİM MODELİ OLARAK KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Tezi hazırlayan: Muhammed ÖZ

Özet

Bu Tez Çalışmasında; Amerika'da ve çeşitli ülkelerde bir alternatif eğitim uygulaması olarak yaygınlaşan 'kişi merkezli eğitim' ele alınmaktadır. Buna göre kişi merkezli eğitim hem bir alternatif eğitim uygulaması ve hem de eğitim yaklaşımları için bir uygulama zeminidir. Kurumsal anlayışın aksine kişi merkezli eğitimin merkezinde bireysel ilgi, ihtiyaç ve yönelimler bulunmakta, statik uygulamalar asgari düzeye inmektedir. Çoğu zaman kurumsal bir sertifika ve diploma söz konusu olmamasına rağmen öğrenciler yükseköğretim kurumlarına girişte bir engel ve hatta dezavantajla karşılaşmamaktadır. Ebeveynler bu uygulamayı daha çok çocukları için daha iyi bir akademik ve sosyal çevre imkanı sağlamak amacıyla tercih etmektedir.

HOME SCHOOLING IN AMERICA AS AN ALTERNATIVE EDUCATION MODEL

Presented by: Muhammed OZ

Abstract

In this thesis study, we examine the home schooling in America as an alternative educational model that has been a common alternative to the modern educational institutions and applications in several countries recent years. Home schooling is not only an alternative education application or preference but it is also an area that alternative education approaches are practiced in. In the contrast to the institutional understanding, home schooling focuses on the individual, his/her needs and interests, reduces the static application to the minimum. Homeschooled students don't have any difficulty or prevent of registering to the higher education even when they don't have any official diploma. Parents prefer home schooling more in order to provide a better academic and social environment for their children.

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	
Giriş	1

I. BÖLÜM

AMERİKA'DA EĞİTİM SİSTEMİ VE KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

1. AMERİKA'DA EĞİTİM SİSTEMİ	4
2. AMERİKA'DA KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	6
2.1. Kişi Merkezli Eğitim Tanımlamaları	6
2.2. Kişi Merkezli Eğitimin Gelişmesi	7
2.3. Kişi Merkezli Öğretim Yaklaşımları	10
2.3.1. 'Schooling At Home' (Evde Okul) Yaklaşımı	11
2.3.2. Unschooling (Okulsuzluk) Yaklaşımı	12
2.3.3. Moore Yaklaşımı	15
2.3.4. Eklektik Yaklaşımı	17
2.3.5. Charlotte Mason Yaklaşımı	18
2.3.6. Klasik Yaklaşım	21
2.3.7. Reggio Emilia Yaklaşımı	23
2.3.8. Waldorf Yaklaşımı	25
2.3.9. Montessori Yaklaşımı	27

3. AMERİKA’DA KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİMİN HUKUKİ STATÜSÜ	52
4. KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINA KABUL DURUMU	55

II. BÖLÜM

EĞİTİMİN FONKSİYONLARI AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

1. BİREYİ SOSYALLEŞTİRME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	59
2. BİREYİN YETENEKLERİNİ TANIMASINA VE GELİŞTİRMESİNE YARDIM ETME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	63
3. BİREYİN YARATICILIĞINI GELİŞTİRME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	64
4. BİREYE BİLİMSEL BİLGİLER VE BECERİLER KAZANDIRMA FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	65
5. BİREYE KÜLTÜR DEĞERLERİNİ ÖĞRETİP KENDİNE GÜVEN DUYMASINI SAĞLAMA VE ONU DIŞ ÇEVRENİN OLUMSUZ ETKİLERİNDEN KORUMA” FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	65

6. BİREYİ MESLEKİ YAŞAMA HAZIRLAMA FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	66
7. ÜLKENİN EKONOMİK, SOSYAL, KÜLTÜREL ALANDA KALKINMIŞ BİR ÜLKE OLABİLMESİ İÇİN İHTİYAÇ DUYULAN NİTELİKLİ İNSAN GÜCÜ YETİŞTİRME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM	67

III. BÖLÜM

AMERİKA’DA KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM UYGULAMALARI ÜZERİNE YAPILAN BAZI ÇALIŞMALAR

1. ÇALIŞMALARINI GERÇEKLEŞTİREN BAZI KURUMLAR	69
2. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	70
2.1. Amerika’da Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Sayısal Büyüklüğü	71
2.2. Kişi Merkezli Eğitim Öğrenci ve Ailelerinin Demografik Özellikleri	75
2.3. Aile Özelliklerine Göre Kişi Merkezli Eğitim Tercih Oranları	82
2.4. Ailelerin Kişi Merkezli Eğitimi Tercih Sebepleri	83
2.5. Kişi Merkezli Eğitimde Kaynak ve Materyal Kullanımı	86
2.6. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Başarıları ve Etkileyen Faktörler	88
2.6.1. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Başarıları	88
2.6.2. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler	90
2.7. Kişi Merkezli Eğitim-Sosyal Statü İlişkisi	93

3. KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM UYGULAMA ÖRNEKLERİ	94
3.1. Örneklerle İlgili Verilerin Derlenmesi Süreci	94
3.2. Yükseköğretim Programlarına Katılım ve Müstakil Ders Oturumu Örnekleri	97
3.2.1. Yükseköğretim Programlarına Katılım: Goddard College”da Gerçekleştirilen Uygulama Örneği	97
3.2.2. Müstakil Ders Oturumu: Massachusts Institute of Technology (MIT Üniversitesi) Bünyesinde Gerçekleştirilen Konulu Ders Oturumlarına Katılım Örneği	98
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	101
KAYNAKÇA	107
ÖZGEÇMİŞ	111

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa</u>
1. 5 ila 17 yaş arası Kişi Merkezli Eğitim öğrencilerinin, (yaş grubu eşitliği gözetilerek), okul kayıt durumları: 1999 ve 2003	72
2. Amerika’da Kişi Merkezli Eğitim Uygulamalarının Eyaletlere Göre Dağılımı	74
3. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin ve Ailelerinin Karakteristikleri Current Population Survey & National Household Education Surveys	80
4. Ebeveynlerin Kişi Merkezli Eğitimin tercih etme sebeplerine göre öğrencilerin sayı ve yüzdeleri: 2003	84
5. Ailelerin kullandığı müfredat ve kitap kaynaklarına göre, 5 ila 17 yaş arası –çocuk yuvasından lise mezuniyetine kadar olan döneme karşılık gelir- öğrencilerin sayısı ve yüzdeler dilimi.	87
6. Çeşitli araçları kullanarak uzaktan öğrenim gerçekleştirme durumuna göre, 5 ila 17 yaş arası –çocuk yuvasından lise mezuniyetine kadar olan döneme karşılık gelir- öğrencilerin sayısı ve yüzdeler dilimi.	87

GİRİŞ

Eğitim, modern anlayış içinde kurumlar tarafından gerçekleştirilen bir hizmet haline gelmiştir. Bu anlayışın yaygınlaşması ebeveynlerin eğitim faaliyetlerinden uzaklaşmasını, bu alanın kurumlara terk edilmesini beraberinde getirmiştir. Kurumsal uygulamaların bireye yansması ise rekabet ağırlıklı bir atmosfer ve bilginin paket halinde sunulmasıyla puanlandırılması şeklinde gerçekleşmiştir. Ebeveynler çoğunlukla yoğun kurumsal uygulamaları kolayca benimsemiş; anneler, çocuklarının eğitimini alıyor olmasının verdiği ‘rahatlıkla’ mesailerinin en önemli bۆlümünü iş hayatında sarf eder hale gelmiştir. Eğitim kurumları ve eğitimciler ise, ۆđrenciler için bilgi aktarım yoğunluğunun ve sınanma sıklığının yۆksek olma durumuna gۆre ‘kaliteli’ olarak algılanmıştır.

Modern eğitim anlayışı çerçevesinde ۆđrencilerin okuldan ibaret eğitim ve hayat algısını işselleştirdiklerine de rastlıyoruz. ۆđrenciler için çoğu zaman tek meşgale olarak bu yanılısma çerçevesinde okul dersleri ۆngörۆlmektedir. Bu anlayış çerçevesinde yetişen bireylerin ۆđrencilik dۆnemleri sona erdiğinde yeterince beslemedikleri sosyal kabiliyetlerinin önemli ۆlüde zafiyete uğradığına tanıklık edilmektedir. Bu bireyler gerek iş ve gerekse aile kurma hazırlıklarında, aşmakta zorlandıkları sıkıntılarla karşılaşmaktadırlar.

Kurumsal eğitim anlayışı ayrıca; mۆfredatlarla tۆm vaktinin meşgul edilmesinin bireyi kişisel ۆzelliklerini beslemekten mahrum bıraktığı, eğitim kurumlarında ۆđrenilen bilgilerin kalıcı olmadığı, okulların vaktin en gۆzel değerlendirildiği mekanlar olmadığı, rekabete ve notlandırmaya dayalı ۆđretim anlayışının ۆđrencileri bilginin kendisine karşı ilgi beslemekten uzaklaştırdığı, ۆzellikle sanat gerektiren mesleklere başlangıç yaşının yۆkselmesiyle sanatkar yetiştirilmesinin neredeyse imkansızlaştığı, ebeveynin her ikisinin çalışarak, çocuğun gۆn boyu okulda geçirdiği bir hayat tarzında aile içi diyalogların zayıfladığı gibi gerekçelerle eleştirilmiştir.

Diğer yandan kۆkleri çok eskilere dayanan veya yeni teşekköl ettirilen eğitim yaklaşımları, kurumsal eğitim anlayışı içinde yeterince gۆn yۆzüne çıkamamıştır.

Ülkemizde en çok tanınan Montessori başta olmak üzere çeşitli alternatif okullar dünyada yaygınlaşmış ancak genel eğitim kurumları yekunu içinde bu okulların oranı çok cılız kalmıştır.

Bütün bunlara bağlı olarak; eğitimin kurumlarca gerçekleştirilen, bilgi aktarımı ağırlıklı, hayatın yalnızca belli bir dönemini kapsayan, ailelerce müdahale edilmeyen bir noktaya doğru yol aldığı, bunun sağlıklı bir gidişat olduğu düşüncesi son yıllarda otoriteler tarafından yoğun şekilde dile getirilmeye başlanmıştır. Buna binaen eğitimde aile katılımını teşvik edici, meslek içi eğitimi yaygınlaştırıcı, sınıf annesi uygulamasında olduğu gibi ebeveynleri eğitime daha yoğun şekilde müdahil kılmayı hedefleyen proje ve faaliyetlere ağırlık verilmiştir. Örnek olarak Amerika’da da ilköğretim okullarında “Dede-Nene Günü” uygulaması başlatılmış, bu uygulamayla ‘eğitimde aile katılımı’ ve ‘jenerasyonlar arası diyalogu’nun güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Tüm bunlardan anlaşılacağı üzere kurumsal eğitimle bireyin ayırt edici özelliklerinin her geçen gün biraz daha azalması başta olmak üzere çeşitli sıkıntılı durumların oluşması söz konusudur. Kişi merkezli eğitim ise Amerika başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde bu sıkıntılardan uzak bir uygulama olarak yaygınlaşmaktadır. Kurumsallıktan alabildiğine uzak ve ailenin tamamıyla aktif rol oynadığı bu uygulamada kurum merkezli eğitime yöneltilen eleştirilerin hemen tamamı gündem dışı kalmaktadır.

Bu çerçevede kişi merkezli eğitimle ilgili ülkemizde gerçekleştirilen bu ilk akademik çalışma **üç bölüm** şeklinde düzenlenmiştir. Birinci bölümde Amerika’da eğitim kurumlarının statülerini, kişi merkezli eğitimin yapısı ve çalışma şekilleri; ikinci bölümde eğitimin fonksiyonları açısından kişi merkezli eğitim, üçüncü bölümde ise kişi merkezli eğitimle ilgili Amerika’da gerçekleştirilen bazı çalışmalarda elde edilen istatistik verileri ve bizzat gözlem yapma imkanı bulduğumuz bazı kişi merkezli eğitim uygulamaları ele alınmıştır. Araştırmanın bizzat uygulama örnekleri görülmek yürütülmüş olmasının avantajı tüm bölümlerde yansıtılmaya gayret edilmiştir.

Çalışmamızın, eğitimin kurumlar ötesi uygulamaları başta olmak üzere, ailenin eğitimde daha fazla yer alması, öğrenci merkezli eğitim anlayışları ve daha bir çok açılımı eğitim anlayışımıza ve sistemimize kazandıracaklarını umuyoruz. Bunu söylerken şunu da çok iyi biliyoruz ki, Amerika'da kişi merkezli eğitim hakkında bu çalışmada sunduklarımız, ortaya konulabileceklerin ancak küçük bir kısmıdır.

I. BÖLÜM

AMERİKA'DA EĞİTİM SİSTEMİ VE KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

1. AMERİKA'DA EĞİTİM SİSTEMİ

Amerika'da eğitim, federal eğitim departmanının varlığına rağmen, şartları eyaletlerin iç hukukuyla belirlenen bir hizmettir. "Amerikan anayasası ve temel haklar bildirisi -bill of rights- eğitimden bahsetmez"¹.

Amerika'da eğitim kurumları eyalet yönetiminin eğitimle ilgili fonundan finans desteği alma durumuna göre sınıflandırılmaktadır². Bu sınıflandırmaya göre Amerika'da üniversite öncesi eğitim kurumları için üç statü seçeneği mevcuttur. **Bu statülerin ilki** devlet tarafından kurulan ve tüm organizasyonu eyalet eğitim departmanı tarafından gerçekleştirilen okulları kapsayan 'devlet okulu' statüsüdür. Bu okulların müfredat, eğitim kadrosu, öğrenci özellikleri ve diğer tüm faaliyetleriyle ilgili çerçeve eyalet eğitim departmanı tarafından oluşturulmaktadır. **İkinci statü özel** müteşebbislerce oluşturulan ancak eğitim departmanının finans desteğini alan charter (sözleşmeli) okul statüsüdür. Yarı bağımsız okullar olarak nitelendirilebilen sözleşmeli okullar, çoğunlukla öğretmen ve ailelerden oluşan birlikteliklerin buldukları eyaletin eğitim departmanı ile bir sözleşme gerçekleştirerek meydana getirdikleri ilk ve orta dereceli özerk eğitim kurumlarıdır. Eğitim departmanı tarafından öğrenci sayısı ile orantılı olarak finanse edilen ve eğitim hizmeti karşılığında öğrencilerden ücret talep etmeyen kamu kuruluşları olarak sözleşmeli okullar; üniversiteler, iş grupları ya da diğer hükümet organları tarafından finans desteği temin etme imkanına da sahiptir. Sözleşmeli okullar devlet okulları için geçerli olan bir takım kural ve düzenlemelerden bağımsızdır. 3-5 yıl arasında değişen süre zarfında bir başarı seviyesine ulaşmaları beklenen sözleşmeli

¹ Lyman, I., "Homeschooling Back to the Future?", Policy Analysis (Cato Institute), Sayı.294, Washington, DC, 1998, s. 12

² <http://www.boardingschoolsusa.com/English/articles/glossary-b.asp> (24.06.2007)

okullar için varsa diğer yükümlülükler eyalet eğitim departmanının ve sözleşme yapılan kişi ve kurumların talepleri doğrultusunda şekillenmektedir.”³

Amerika’da üniversite öncesi eğitim kurumları için söz konusu olan **üçüncü statü** ise devletten finans desteği almayan okulları ifade eden bağımsız-özel okul statüsüdür. “Bağımsız-özel okullar eğitim departmanından finans desteği almak yerine eğitim hizmeti karşılığında öğrencilerden ücret talep eden kurumlardır. Öğrenci seçimi, sınıflandırması, müfredat uygulamaları, başarı kriterleri belirleme noktalarında tam yetki sahibidirler. Ancak denklik kriterleri gibi ayrıntılarda gerekli düzenlemeler okulun bulunduğu eyaletin şartları doğrultusunda gerçekleşmektedir.”⁴

Sözleşmeli ve özel okullar benimsedikleri eğitim anlayışlarına göre farklı şekillerde isimlendirilmektedir. Sanat eğitimini önceleyen Waldorf yaklaşımını, oyun aracılığıyla eğitim gerçekleştiren Montessori yaklaşımını, bireysel ilgilenmeye ve yetenekleri keşfetmeye öncelik veren Venture yaklaşımını, şehir nüfusuna hitap eden ve ırk ayrımını ortadan kaldırmayı öncelikleri arasında belirleyen Magnet yaklaşımını benimseyen okul örnekleri mevcudun yalnızca küçük bir kısmını oluşturur. Eğitim yaklaşımıyla ilgili bir kısıtlama olmaması okullar arasında çeşitliliğe yol açmaktadır.

Amerikan eğitim literatüründe bir de ‘alternatif okul’ ifadesi yer almaktadır. Alternatif okullar, benimsedikleri müfredat ve eğitim metotlarıyla geleneksel okullardan farklılaşan eğitim kurumlarıdır. Bu okullarda geleneksel eğitim kurumlarına göre daha esnek çalışma programlarına imkan veren müfredatlar uygulanmaktadır.

Amerika’da alternatif okulların büyük bir bölümü 1970’lerde kurulmuştur⁵. Sözleşmeli ve özel okullar da geleneksel eğitim anlayışından farklı bir yaklaşım ortaya koydukları takdirde alternatif okul kimliği kazanmaktadırlar. Yukarıda yer verdiğimiz

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Charter_school (17.11.2006)

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Independent_school (17.11.2006)

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_school#Alternative (18.11.2006)

Montessori, Waldorf, Venture ve Magnet yaklaşımlarını benimseyen okullar alternatif okullara örneklik teşkil etmektedirler.

Amerika’da kişi merkezli eğitim uygulayıcıları zaman zaman bir araya gelerek sözleşmeli okullar oluşturabilmekte, böylece eğitim departmanından maddi destek sağlama imkanı elde etmektedirler. Kişi merkezli eğitimin çalışma şekillerini anlattığımız kısımda bu hususa da değinilmektedir.

2. AMERİKA’DA KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

2.1. Kişi Merkezli Eğitim Tanımlamaları

Amerika’da ‘homeschooling’ adıyla gerçekleştirilen, bu çalışmamıza konu olan eğitim faaliyeti için Türkçe ‘ev okulu, evde okul, ev eğitimi, evde eğitim’ gibi karşılıklardan birini tercih etmek mümkündür. Ancak kelime anlamının öncelendiği tercihler uygulama kapsamında sınırlılık, evden ibaret bir eğitim çevresi, anlam daralması ve beraberinde tartışmalara sebep olacaktır. Biz bu sebeple çalışmamızda, merkeze kişiyi alan ve birçok uygulamada eğitim sürecinin ağırlıklı kısmının ev haricinde gerçekleştirildiği bir eğitim uygulaması olan ‘homeschooling’ için, ‘kişi merkezli eğitim’ ifadesini en uygun Türkçe karşılık olarak kabul ettik.

Kişi merkezli eğitim için bazı tanımlamalar şu şekildedir:

“Çocukların okul dışında, gerek ev ve gerekse ev harici imkan sağlayabileceğimiz herhangi bir yer ve ortamda öğrenmesine izin vermektir⁶.”

“Eğitim ve öğretim işinin ve ilgili aktivitelerin –en azından bir kısmının– öncelikle evde, aile ortamında, ebeveynin öğretmenliği ve yönetiminde, diğer ilköğretim çağındaki kardeşlerin beraberliğinde gerçekleştirilmesidir⁷.”

⁶ Holt, J.-Farenga, P., Teach Your Own, Cambridge, MA, 2003, s.xxv

“Evin içinde okuldur⁸.”

“Okul çağındaki çocukların okul yerine evde eğitilmesidir. Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı öğrenci ve aileler dünyayı sınıfları olarak tanımlamaktan hoşlanırlar. Aileler şuna inanmaktadırlar: Eğitimini eşzamanlı olarak ev ve toplumun geniş imkanları içinde alan öğrenci, okulla sınırlı eğitim anlayışında yetişen öğrenciden daha kültürlü olur.”⁹

Çalışma esnasında kendileriyle görüşülen çok sayıda eğitimci, aile ve öğrenciden kişi merkezli eğitimle ilgili çeşitli tanım, usul ve yaklaşımlar edinilmiştir. Mesela Patrick Farenga kişi merkezli eğitimi “çocuklara öğrenme faaliyetinde yardımcı olma, bunu onları okula gitmeye zorlamadan gerçekleştirme işi, çocuklara tüm dünyadan dilediklerini öğrenebilmeleri için olabildiğince özgürlük sunmak” şeklinde tanımlamaktadır. Bu çeşitlilik göstermektedir ki kişi merkezli eğitim için ‘diğer’ tarifleri dışarıda bırakacak bir tanımlama getirmek mümkün değildir. Bu esas göz önünde bulundurularak, yukarıda belirtilen ve literatürde yer alan tarifler ve gözlemlerimiz ışığında bu alternatif eğitim uygulamasını; ‘Amerika’da modern kişi merkezli eğitim, ebeveynlerin çocuklarının eğitimini kurumlara bağımlı olmaksızın bizzat gerçekleştirme yetkisiyle donatılmasının bir sonucu olarak yaygınlaşan, aileler için bir yaşam tarzı halini almış, öğrenci merkezli bir alternatif eğitim uygulamasıdır’ şeklinde tanımlayabiliriz.

2.2. Kişi Merkezli Eğitimin Gelişmesi

Okul devamının zorunlu bir uygulama haline gelmesi yaklaşık iki yüz yıllık bir geçmişe sahiptir. Buna göre ikiyüz yıl öncesinde okul devamı bir kişisel tercih meselesi idi. “Amerika’da eğitim kurumları her dönemde farklı formlarda var olmasına karşın günümüzde eğitime ilişkin tüm tercihler ailelere ve daha sonra da yerel yönetim birimlerine bırakılmıştır. Ülkede eğitimle ilgili idari tutum bundan önce 1850’de

⁷ Galen, J. V., Pittman, M. A., Home schooling: Political, Historical, and Pedagogical Perspectives, Norwood, New Jersey, 1991, s.10

⁸ Klicka, C. J., “The Right Choice Home Schooling”, Oregon, 1995, s.126

⁹ Lyman, a.g.m., s.3

Massachusetts eyaletinde zorunlu okul devami kanunlarının ilk kez benimsenmesiyle değişmeye başlamıştır. Bu başlangıçla birlikte çocuklar için okul devami, iş hayatından uzak tutulmak başta olmak üzere farklı amaçlarla zorunlu hale getirilmiştir. Bu durum çoğu aile için memnuniyetle karşılanmış, bazı ailelerce okulun çocuklar için en iyi öğrenme mekanı olmaması ihtimali göz önünde bulundurularak eleştirilmiştir. Zorunlu okul devamının hayata geçmesinden kısa bir süre sonra yeni yüzyılın eşiğinde bazı aileler okullardan memnuniyetsizliklerini farklı zeminlerde dillendirmeye başlamıştır.”¹⁰

1970’te Ivan Illich’in ‘Deschooling Society’ (Okulsuz Toplum) adlı eserinin yayınlanması kişi merkezli eğitimin Amerika’da yaygın hale gelmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu kısa kitap okulların ortadan kaldırılmasını değil fakat zorunlu okul devami uygulamasının sonlandırılmasını savunmuştur. “Dönemin eğitimi reformu savunan popüler ismi John Holt bu eseri okuduktan sonra, okul reformunu savunduğu çizgisini okul dışı eğitim şeklinde yeniden belirlemiştir. Holt 1976’da ‘Instead of Education: Ways To Help People Do Things Better’ adıyla bir eser yayınlamış, bu eserinde insanları okula gitmeye zorlamadan öğrenmelerine yardımcı olmanın yollarını araştırmıştır. Zira Holt 20 yıllık okul reformunu savunduğu dönem içinde, çoğu insanın beklentisinin tam da okulların mevcut yapısıyla yerine getirdiği şey olduğunu görmüştür.”¹¹

“Instead of Education’ın yayınlanmasının ardından ülkenin farklı bölgelerinden bu kitabı okuyanlar Holt’a, kitabında yer vermediği bir alternatif olarak ‘kişi merkezli eğitim’den bahseden mektuplarla ulaşmıştır. Dikkatini kendi çocuklarına öğreten bu aileler üzerinde yoğunlaştıran Holt, bir yıl içinde ülkenin kişi merkezli eğitim üzerine ilk dergisi olan ‘Growing Without Schooling’i çıkarmıştır.”¹²

“GWS kişi merkezli eğitim, okulsuzluk ve okul dışındaki tüm öğrenim faaliyetleri için bir buluşma noktası olur. Zaman içinde ailelerin, kişi merkezli eğitimi tercihleri ile ilgili karşılaştıkları sorunları ve özelde dönemin önemli problemi legallik durumunu tartıştığı, John Holt’un otoritelerle diyalog ile ilgili tavsiyelerinin yer aldığı bir zemin

¹⁰ <http://www.hsc.org/professionals/briefhistory.php>, (11.01.2007)

¹¹ <http://www.hsc.org/professionals/briefhistory.php>, (11.01.2007)

¹² http://127.0.0.1:4664/cache?event_id=19166&schema_id=6&q=Holt+Associates%2C+1988&s=mvH6KvPfz_dvwMRVHYmAdIJET9o (09.06.2007)

haline gelir.”¹³ “Farklı anlayış, dünya görüşü ve birikime sahip, kişi merkezli eğitimi uygulayan ve bu modele ilgi duyan geniş bir okur kitlesi bu dergiden faydalanmış, Growing Without Schooling dergisi ve Holt Associates adıyla oluşturduğu organizasyon, Holt yaşadığı sürece ve ölümünden sonra kişi merkezli eğitim uygulayıcısı binlerce aile için bir paylaşım ve buluşma zemini olmuştur.”¹⁴

Holt 1981’de kişi merkezli eğitimle ilgili tek kitabı ‘Teach Your Own’u yayınlamış, kitabından okulsuzluk yaklaşımını savunmuştur¹⁵.

Dr. Raymond ve eşi Dorothy Moore da çalışmaları 1980’lerde toplum tarafından tanınmaya başlayan, kişi merkezli eğitimin yaygınlık kazanmasında etkin diğer iki isimdir. “Moorelar uzun süren araştırmalardan sonra formal eğitimin en erken 10 yaşında başlayabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Görüşlerini federal veya eyalet bazında hayata geçirme imkanı bulamayan Moorelar, kişi merkezli eğitim yaygın hale gelmeye başlayınca bu uygulamayı benimsemişler ve daha da yayılmasına yardımcı olmuşlardır. Mooreların eğitim yaklaşımı kişi merkezli eğitimde bir ekol haline gelmiştir.”¹⁶

Kişi merkezli eğitim yaygınlık kazanmaya başladığı 1970’li yıllardan beri sürekli yükselen bir trend göstermiştir. Bu uygulamayla yetişen öğrencilerin sayısı 1981’de Holt’un tahminine göre 15-20.000 iken bu sayı 1999’da federal eğitim departmanının araştırmasında 850.000 olarak tespit edilmiş, 2003’te yine eğitim departmanının gerçekleştirdiği araştırmada 1.1 milyon öğrencinin kişi merkezli eğitimle yetiştiği görülmüştür. Kişi merkezli eğitimle ilgili rakamsal verileri istatistik bilgileri verdiğimiz bölümde ayrıntılandırıyoruz.

Günümüzde kişi merkezli eğitimi uygulayan çok sayıda ülke bulunuyor. Özellikle Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere, İrlanda gibi İngilizce konuşan ülkelerde ve ayrıca Japonya, Fransa, İspanya, Hollanda, Hindistan gibi ülkelerde kişi merkezli eğitim uygulamalarının yaygın olduğunu görüyoruz. Bu ülkelerde kişi merkezli eğitimle ilgili

¹³ Patrick Farenga

¹⁴ http://127.0.0.1:4664/cache?event_id=19166&schema_id=6&q=Holt+Associates%2C+1988&s=mvH6KvPfz_dvwMRVHYmAdIJET9o (09.06.2007)

¹⁵ <http://www.holtgws.com/johnholtpage.html> (18.11.2006)

¹⁶ Lyman, a.g.m., s.4

internet üzerinden hizmet veren destek grupları ve diğer bir takım ilgili çalışmalar göze çarpmaktadır.

2.3. Kişi Merkezli Öğretim Yaklaşımları

Kişi merkezli eğitimin yaygınlık kazanması sürecinde bu uygulamayla yeni tanışan aileler örnek uygulama ve takip edecek ekol arayışları içine girmişler, mevcut öğretim yaklaşımlarını uygulamaya başlamış, yeni yaklaşımlar geliştirmişlerdir. Bu yaklaşımların büyük bir bölümünün ortaya çıkışı kişi merkezli eğitimin yaygınlaşmasından daha eskiye dayanmakta olup çeşitli ülkelerde bu yaklaşımları takip eden okullar faaliyet göstermektedir.

Alternatif eğitimin önemli ismi Neil Postman şunları kaydeder: “Bilgi ve becerileri bir hiyerarşi konsepti içinde değerlendirmekle ve dizi halinde ders kitapları yazarak yetişkinler, çocuk gelişiminin merhalelerini tanımladılar. Bizim, çocuklarımızın hangi yaşlarda ne öğrenebileceği ve öğrenmesi gerektiği ile ilgili kabullerimiz de geniş manada, bu tanımlamalardan gelmektedir. Yetişkinler zihinlerinde oluşturdukları tanımlamalara uygun ders programları hazırlamaktadırlar. Bu programları uygulamayan aileler, çocukların çok farklı hızlarda öğrendiğini keşfederler. Örneğin bazı kişi merkezli eğitim alan çocuklar 10, 11 yaşlarına kadar okumayı öğrenmezler, bazıları da çok erken yaşlarda öğrenir. Halbuki okula devam eden her çocuk en geç 3. sınıfta çok iyi okuyabilmek zorundadır, aksi takdirde kendisine yüklenen sorumlulukları yerine getiremeyecektir.”¹⁷

Kişi merkezli eğitim bir alternatif eğitim modeli olmaktan çok alternatif öğretim ve öğrenim modelleri sunan bir uygulamadır. Kişi merkezli eğitimde aileler arasında şöhret bulmuş, ayrıntıda uygulayıcılar arasında değişiklik göstermek kaydıyla geniş kitlelerce benimsenmiş yaklaşımlar aşağıda belirtilmiştir. Gerçekleştirilen röportajlarda

¹⁷ Holt, a.g.e., s.233, 234

bu yaklaşımlar içinden evde okul, okulsuzluk, waldorf, eklektik ve ünite çalışmaları yaklaşımlarıyla örtüşen uygulama örneklerine rastlanmıştır.

2.3.1. Evde Okul Yaklaşımı

Kişi merkezli eğitim uygulamasına yabancı kişilerce anlaşılması en kolay ve Amerika medyasında en fazla yer bulan uygulama şeklidir. Bu uygulama, çocuğunu geleneksel, yapılandırılmış ve çoğu zaman hızlandırılmış yöntemlerle eğitmek isteyen, akademik performans ve sıkı davranışsal disiplini önemseyen ailelerin tercihidir. Öğrenciler her gün, belirlenen program dahilinde gerekli tüm derslere ayrı ayrı çalışırlar. Tüm öğrenme faaliyeti sınıf usulünde gerçekleştirilir. Öğrenmede boşluk bırakılmamasına, her şeyin öğrenildiğine emin olunmaya çalışılır. Çoğu uygulamada, her konu için öğrenciler öğrenmenin gerçekleştiğinden emin olmak amacıyla test edilir.

Evde okul uygulayıcılarının çoğu, Pazartesi'den Cuma'ya, Eylül'den Haziran'a her gün yapılandırılmış program uygulayarak, geleneksel okul modelini takip eder. Bir müfredat ve beraberinde test kitapları, çalışma programları, seviye belirleme ve yapılan çalışmaların kayıtlarını tutma usulüyle ilgili bir yardımcı eğitim paketi edinir. Program, yazılı ders programları doğrultusunda takip edilir. Sınıf usulünde olduğu gibi, yılda iki veya dört kez olmak üzere genel rapor düzenlenir.

“Çoğu evde okul yaklaşımı uygulayıcısı aile, müfredatları hazır olarak temin edebildikleri için bu yaklaşımı tercih etmektedir. Ayrıca okulla aynı müfredatı uygulamak, kurumlarla paralel öğrenim süreci ailelerde doğru şeyi öğrettikleri hissi oluşturur. Kişi merkezli eğitime yeni başlayan ailelerde de bu yaklaşımın tercih edildiğine çok sık rastlanmaktadır.”¹⁸ Ancak “geleneksel okuldaki kopya bu model, anne babayı ödev veren, değerlendiren, soru cevaplayan, proje yöneten konumuna indirmediği ve evi okula çevirdiği için, zaman içinde çocuğu hem ailesine karşı ve hem öğrenmeye karşı soğutabilmekte olup, ailelerin zaman içinde bunu gözlemleyerek farklı bir

¹⁸ www.homeschoollearning.com/approaches (03.09.2007)

uygulamaya başladıkları, ev ve aile ortamında uygulanabilir, değiştirilebilir, daha rahat yöntemler tercih ettikleri, test uygulamalarını azalttıkları sıkça görülmektedir.”¹⁹

Diğer yandan, “bazı aileler başlangıç yıllarında uyguladıkları rahat programları lise yıllarında terk edip, yapılandırılmış programlar uygulamaya başlamaktadır. Bu genellikle, üniversite ortamına hazırlık kaygısıyla ve lise diploması elde etme amaçlı olarak, uzaktan eğitim programlarına kayıt yaptırmak şeklinde ortaya çıkmaktadır.”²⁰

2.3.2. Okulsuzluk Yaklaşımı

Okulsuzluk yaklaşımını en iyi özetleyen ifadelerden biri George Bernard Shaw’a ait olan şu sözdür: “Biz; çocuğu bilginin peşinde görmek isteyenleriz, bilgiyi çocuğun peşinde değil.” Doğal, ilgi merkezli öğrenim olarak da isimlendirilen okulsuzluk, “öğrenim günlük hayat tecrübelerinin bir ürünü olarak gerçekleşir, okul programları ve formal dersler yoluyla değil’ anlayışını benimser. Bilgiye ilgi ve merakların takip edilmesi sonucu, farkında olarak veya olmadan ulaşıldığını, bir matematik, fen ve tarih öğreniminin konuşma ve yürümeyi öğrenmekten farksız olduğunu kabul eder.

Kişi merkezli eğitimin Amerika’da yayılmasının öncü ismi John Holt ve Ivan Illich’in eğitim anlayışı olan okulsuzluk yaklaşımına göre, “her türlü harici yönlendirme çocukların yaratıcılıklarına zarar verir.”²¹ “Ebeveyne düşen, ihtiyaç olmadıkça öğrenmeye müdahale etmemek ve her ne zaman ihtiyaç olursa yardıma hazır olmak, çocuğunun ilgileri doğrultusunda kendi öğrenme serüvenini yaşamasına izin vermek ve şartları uygun hale getirmektir. Çocuk bu şekilde öğrenir.”²²

Okulsuzluk anlayışında, çocuklara kurgulanmış teşvikler uygulamak yerine onları bu teşviki doğal olarak yaşayacakları, böylece sıkılmayacakları çevreler içinde

¹⁹ Fisher, A.L., Fundamentals of Homeschooling: Notes on Successful Family Living, Carson, Washington, 2003, s.156

²⁰ <http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#unschooling> (16.02.2007)

²¹ http://www.city-journal.org/html/10_3_an_a_for_home.html (02.09.2007)

²² Holt, a.g.e., s.145

yetiştirmek esas kabul edilir.²³ Bu yüzden, okulsuzluk bir ğretim metodu değil, öğrenim felsefesi ve hayat tarzı olarak grlmektedir²⁴.

Okulsuzluk yaklaşımına göre;

- ğrenim esnasında müfredat, materyal ve program takip edilmez²⁵. Ancak çocuk isterse bunları kullanabilir²⁶. "Formal ğrenme işinin gerçekleşmesi için gereken, beynin bilgiyi almaya hazır ve bunun da ötesinde a olmasıdır. Bunun aksine hiç kimse bir Şeyi ğrenmeye zorlanamaz."²⁷

- "Spesifik bir konuyu öğretmek, nasıl öğrenilmesi gerektiğini öğretmekten daha az, öğrenme sevgisi aşlamak bilgi aktarımından daha çok önemlidir. Böylece, ğrenci ihtiyaç hissettiği meseleyi ihtiyaç hissettiği zaman kendine ğretebilecektir.

- Yaşlara göre ğrenci tasnifi eğitimde verimi düşürücü bir unsurdur."²⁸

- Kişiyi ğrenmeye iten güdü, yapılan iş veya elde edilen sonucun, birileri tarafından gerçekte kullanılacağını bilmesidir (John Dewey)²⁹.

- Çocuklara sorulan sorular gerçekten cevabı merak edildiği için sorulmalıdır, yoksa muhatabın bilip bilmediğini anlamak için deęil³⁰.

- Ebeveyn, çocukları için programlar hazırlaması halinde iki Şey yapması gerekir: Programı çocukları ile birlikte hazırlaması, kendi ilgi alanlarını belirleyerek hayatını rutinden çıkarmak suretiyle hayattan keyif almayı bilen bir örnek olabilmesi³¹.

²³ Holt, a.g.e., s.109

²⁴ <http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#unschooling> (16.02.2007)

²⁵ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/unschooling.shtml> (16.02.2007)

²⁶ <http://www.leapingfromthebox.com/art/kmg/whatis.html> (16.02.2007)

²⁷ Holt, a.g.e., s.xix

²⁸ <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/unschooling.php> (18.02.2008)

²⁹ Holt, a.g.e., s.72 (John Dewey)

³⁰ Holt, a.g.e., s.162, 163

³¹ Holt, a.g.e., s. 109, 110

John Holt, 'What Do I Do Monday' adlı eserinde okulsuzluk yaklaşımını şu ifadeleriyle temellendirmektedir: “Şunu açıkça görebiliriz ki, yaşamakla öğrenmek arasında bir fark yoktur. Çocuklara, ‘okula öğrenmeye geldiniz!’ diyoruz. Öğretmenler olarak birbirimize ‘bizim görevimiz çocuklara öğrenmeyi öğretmek’ diyoruz. Fakat çocuklar, bizi tanımadan önce de, hayatları boyunca daima öğrenme halinde oldular. Dahası onlar öğrenmeye, onlara bir şeyler öğretmenin planlarını yapan çoğumuzdan daha yatkındırlar.”³²

Okulsuzluk felsefesinde öğretme gereksinimi oluşması için 5 esas kabul edilir:

- “Öğrenen kişinin konuya ilgili ve istekli olması ve öğretilmesini talep etmesi.
- Öğrenen kişinin, istediği zaman öğrenme işlemini sonlandırabileceğinden emin olması.
- Öğrenmeye yardım eden kişinin, öğrenenin yaşayacağı muhtemel zihin karışıklıklarını ve kaygılarını anlayışla karşılaması, muhtemel soru ve korkuları, içinden bile saçma ve anlamsız olarak değerlendirmemesi.
- Öğrenmeye yardımcı olan kimsenin, her türlü soruya hazır olması ve cevapların soran tarafından arzu edildiği şekilde kullanılmasına müsaade etmesi. Anlaşılma durumunu test etmemesi, bunun kararını öğrenen kişiye bırakması. Eğer anlaşılmayan noktalar varsa ne yapılacağına da öğrenen tarafından karar verilmesi.
- Öğrenme işlemi başarılı olduğu takdirde, öğrenmeye yardımcı olan kişinin bunu bir övünç kaynağı olarak kullanmaması ve bunun öğrenen kişi tarafından bilinmesi”³³.

³² <http://www.homeschool.com/Approaches/unschooling.asp> (18.02.2007)

³³ Holt, a.g.e., s. 157

Okulsuzluk yaklaşımı Amerika’da basın organları tarafından da sıklıkla gündeme getirilmektedir. Örneğin The New York Times Gazetesi 29 Kasım 2006 günkü sayısında okulsuzluk yaklaşımını benimseyen kişi merkezli eğitim uygulayıcısı, Chicago’da yaşayan 3 çocuklu Walter ailesi örneğiyle unschooling yaklaşımıyla eğitimi ele almış, konuyla ilgili olarak uygulayıcı ebeveynlerin yanında Patrick Farenga’nın ve bu anlayışla yetişmiş bazı yetişkinlerin görüşlerine yer vermiştir.³⁴

2.3.3. Moore Yaklaşımı

Dr. Raymond ve Dorothy Moore öncülüğünde, yakın bir tarihte, özellikle kişi merkezli eğitim düşüncesi içinde ortaya koyulmuş bir yaklaşımdır. “Moore yaklaşımında çocuk -karakteri ve olgunluk seviyesi göz önünde bulundurularak- 8 ile 12 yaşına kadar, yapılandırılmış müfredat ve formal eğitim programına tabi tutulmaz. Bu uygulama okumaya erken başlayan çocuklar için de geçerlidir. Moore çifti bu sonuca yaptıkları uzun ve ayrıntılı araştırmalar sonucu ulaşmıştır.

Moore yaklaşımında, kaliteli eğitimin üç boyutundan bahsedilir. Bunlar, ders takibi, çalışma hayatı ve toplumsal hizmettir. Bu çerçevede çocuğun olgunluk seviyesine bağlı olmak kaydıyla;

- Günde birkaç dakikadan birkaç saate kadar değişebilen süreyle ders çalışma programı.
- En az akademik çalışma kadar yoğun iş meşgalesi.
- Günde bir veya birkaç saat ev içi ve/veya sosyal hizmet öngörülür.”³⁵

“Moore metodunun müfredat anlayışında keşfetme esas kabul edilmiştir. Ebeveynler de çocukları için en iyi öğretmenler olarak düşünülür. Sıcak, sevgi dolu ve eğitime yardımcı ebeveyn ve diğer yetişkinlerden oluşan bir eğitim çevresine vurgu yapılır. Eğitimin, kafa, el, kalp ve sağlık dörtlüsünün ortak gayreti ile elde edilebileceği kabul edilir.

³⁴<http://www.nytimes.com/2006/11/26/education/26unschool.html?ex=1322197200&en=ac4e5990a2f8bae9&ei=5088&partner=rssnyt&emc=rss> (20.11.2006)

³⁵ <http://www.moorefoundation.com/article.php?id=3> (04.07.2007)

Moore yaklaşımının eğitim sürecinde gerçekleştirilen çalışmalar ve göz önünde bulundurulmuş hususları kısaca şu 4 maddede özetleyebiliriz:

- Çocuklara doğumlarından itibaren **okumak, şarkı söylemek** ve onlarla **oynamak**. Okuma faaliyetinin günde birkaç kez tekrarlanması tavsiye edilir. Böylece çocuklar 3-4 yaşlarından başlamak üzere 14 yaşına kadar olan dönemde hazır oldukları zaman kendileri okumayı öğreneceklerdir. Akranlarından geç okuyan çocuğun bu gecikmesinin derhal bir zeka eksikliğine bağlanması sakıncalı olduğu vurgulanmaktadır. Erken okumaya başlayanlar için de, 8-10 yaşına kadar günlük 15-20 dakikayı geçmeyen okuma seansları uygun görülür.
- **Çocukların**, ilgileri doğrultusunda tüm **imkanlarla buluşturulması**. Bu imkanların başında ders kitapları gelmediği vurgulanmaktadır. Okuma ve araştırmaya teşvik unsuru olarak çocuğun ilgisinin sınıf esaslı eğitim imkanlarından çok daha önemli olduğu hatırlatılmaktadır. Sadece üniversite öncesi girilecek sınavlara hazırlık ve muhtemel korkuları yenmek amacıyla, zaman zaman test çözülmesi tavsiye edilir.
- **İş meşgalesi**. Çalışma hayatının çocukların kendine güven, yaratıcılık ve kendini kontrol noktalarında gelişimini en hızlı şekilde sağladığı, davranış ve kişilik problemleri için en iyi tedavi yolu olduğu vurgulanır. Örneğin çocuğun, ev yönetimi ile ilgili sorumluluk alabileceği alanlarda yetkilendirilmesi halinde hızla ve doğal olarak olgunlaşacağı düşünülür. Çocukların bu sorumluluklarla tanışma yaşı 6'ya kadar düşürülür.
- **Sosyal hizmet çalışmaları**. Hizmet evde ve komşu çevresinde başlar. İhtiyaç içinde olan komşulara, bakım evlerine, hasta çocuklara ve diğer ihtiyaç sahiplerine günlük ve haftalık ziyaretlerde bulunulur. Bu çalışmaların

çocukları bencillikten ve materyalist düşünme temayülünden koruyacağı düşünülmektedir.”³⁶

“Moore yaklaşımı, çocukların başından geçen ve yazdıkları tecrübe hikayeleri, şiirler vs kalıpların dışındaki verilerin de kayıtlara geçirilmesini önemser.”³⁷

2.3.4. Eklektik Yaklaşımı

World Book sözlüğünde eklektik, ‘farklı kaynak ve sistemlerden veya düşünce ekollerinden en iyi görüneni seçmek ve kullanmak’ şeklinde tanımlanmıştır. Eklektik yaklaşımı da, eğitim süreci içinde mevcut yaklaşımlar içinden birinin veya birkaçının seçilerek sürekli veya bir dönem için uygulanması şeklinde pratiğe yansımaktadır. Eklektik yaklaşımının temelinde şu anlayış bulunur: “Her çocuk kendi ilgilerini keşfetmek için özgür olma ihtiyacı hisseder. Ancak bu şekilde öğrenmeye vesile her şeyden faydalanma, çeşitli tecrübeler yaşayarak öğrenme imkanına sahip olur.”³⁸

“Eklektik yaklaşımını tercih eden aileler, paket program kullanmak yerine, kendi paketlerini oluşturmayı tercih ederler. Tüm yaklaşımlardan faydalanmaya çalışır, değişik anlayış ve metotlarla kişi merkezli eğitim yapanlara kulak kabartır, kullandıkları materyal ve programları, faydalandıkları teorileri incelerler. Çocukların ihtiyacını en iyi gidereceğini tahmin ettikleri ürünlerden beslenirler. Bazı aileler de çocuklarının bilgi birikimlerini oluşturmak amacıyla bir müfredat paketi edinip, bu müfredatı çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vereceğini düşündükleri bir formatta uygulamayı tercih etmektedir.”³⁹

“Eklektik yaklaşımında, öğrenmenin tecrübeye dayalı olması gerektiği anlayışı hakimdir. Bu yüzden sık sık müze, kütüphane ziyaretleri, doğa yürüyüşleri, müzik dersleri ve diğer öğrencilerle ortak çeşitli çalışmalara önem verilir.”⁴⁰

³⁶ <http://www.moorefoundation.com/article.php?id=3> (04.07.2007)

³⁷ Field, C.M., A Field Guide to Homeschooling, Michigan, 1998, s.117

³⁸ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/eclectic.shtml> (17.12.2006)

³⁹ <http://hometown.aol.com/clayvessel/index.htm#what%20is> (21.09.2007)

⁴⁰ <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/eclectic.php> (24.09.2007)

Amerika’da bu yaklaşımı benimseyen bir de süreli yayın bulunmaktadır. ‘Home Education Magazine’ adındaki bu süreli yayın hakkında ilgili bölümde bilgi verilecektir.

2.3.5. Charlotte Mason Yaklaşımı

1842-1923 yılları arasında yaşamış İngiliz eğitimci Charlotte Mason’un eğitim anlayışı çerçevesinde oluşturulmuş bir yaklaşımdır. Charlotte Mason, izcilik eğitimini çocuklara uygulayan ilk kişidir⁴¹.

Charlotte metodunun özünde iki ana kabul vardır:

1. Çocuklar, saygı duyulmayı hak eder.
2. En iyi öğrenme, hayatta karşılaşılan gerçek durumlar sebebiyle gerçekleşir.

“Bu yaklaşımda öğrenciler doğa gezileri ile ve sanat müzelerini ziyaret ederek coğrafya, tarih ve edebiyat öğrenirler. Öğrendiklerini ise testlerle değil, anlatarak ve tartışmalar yaparak ortaya koymaları beklenir.”⁴² Charlotte Mason’a göre, çocuklara, oynama ve yaratıcı yönlerini kullanma fırsatı ve vakti verilmelidir. Hayatta karşılaşılabilecekleri her şey, çocuklar için bir öğrenme fırsatıdır.

Charlotte Mason Yaklaşımında Çalışma Alanları ve Öğretim Metotları:

- **“Yaşayan Kitaplar:** “Charlotte yaklaşımında yaşayan kitap’, yazar ile kitabın içeriği arasında birikimin ötesinde tutkunluk derecesinde bir bağ bulunan eserdir. Bu kitaplar, çocukta hem okuduğu esere ve hem de okuma eylemine karşı ilgi uyandırır. Bu hassasiyetin gözetilmediği okumalarla meşgul olmak ise çocukları çoğu şeyden soğutmakla kalmayıp onların zekasına da zarar verecektir.
- **Anlatım:** Çocuklardan okuduklarını anlatmaları beklenir. Anlatma sözlü veya yazılı olabilir. Anlatım çalışması, çocuğun okuduklarını sentezlemesini, zihninde organize etmesini, kendi kelimeleriyle ifade etmesini gerektirecektir.

⁴¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte_Mason (06.08.2007)

⁴² <http://www.homeschool.com/Approaches/default.asp> (18.08.2007)

- **Alışkanlık Eğitimi:** Charlotte anlayışına göre çocuklar kendilerini yönetmeyi öğrenme ihtiyacı içindedirler. Charlotte, ‘dikkat, mükemmel uygulama, itaat, doğru sözlülük, temizlik, itidal, dürüstlük, nezaket, saygı çocukta birer alışkanlık haline gelmelidir’ der. Çocuğa her bir alışkanlığı kazandırmak için, üzerinde dört ila altı hafta yoğunlaşılır.
- **Kısa dersler:** Küçük yaştaki çocuklar için ders formatı kısa tutulur, çocuğun büyümesi ve olgunlaşmasıyla birlikte ders süreleri ve içerikleri de genişletilir. Böylece tüm dikkatin derse verilmesinin hem mümkün ve hem de teşvik edilmiş olacağı, çocukların da değişik konularda birikim elde etme imkanı bulacakları düşünülür.
- **Yazı Çalışması:** Bu çalışmada öğrenciye bir metin verilir, tüm kelimeleri yazılış, büyük harf kullanımları ve noktalamalarıyla birlikte eksiksiz öğrendiğinden emin oluncaya kadar incelemesi istenir. Bundan sonra metin öğrenciye okunur ve öğrenciden okunan metni yazıya dökmesi istenir. Kaçırılan veya yanlış yazılan ifadeler varsa öğretmen tarafından anında düzeltilir. Böylece yazı becerisi statik listelerden değil, zengin anlatım özelliklerine sahip metinlerden öğrenilmiş olur.⁴³
- **Sanat Bilinci:** Sanat bilinci resim ve müzik çalışmalarıyla kazandırılır. Resim çalışmalarında büyük bir sanatçının çalışmaları –bir seferde tek çalışma şeklinde- çocuğun dikkatine sunulur, inceleme yapması, gözlediklerini anlatması istenir. Müzik bilinci için ise, çocuklara büyük müzisyenlerin önemli eserleri dinletilir.
- **Doğa Çalışması:** Doğa, tüm çalışmaları destekleyecek bir yardımcı olarak düşünülür. Öğleden sonraları dışarıda vakit geçirmeye ayrılmıştır. Çocuklar gözlemediklerini çizmeye teşvik edilirler. Doğa çalışmaları ile, çocukların bilim konularını zihinlerinde daha iyi anlamlandırmalarının da mümkün hale geldiği düşünülür.

⁴³ İngilizce yazıldığı gibi okunan dillerden olmadığı için, sıklıkla kullanılmayan kelimelerin yazımı bir zorluk haline gelmekte olup, yazı çalışması bu zorluğu aşmak için gerçekleştiriliyor olmalıdır.

- **Matematik:** Charlotte, çocukların küçük yaşta, günlük hayatta kullandıkları matematiği kağıt kalem yardımı olmadan, zihinden çözme kabiliyeti geliştirmesinin önemini vurgular.
- **Şiir:** Charlotte'nin metodunda şiir, günlük hayatın temel parçalarındandır. Fakat amaç şiiri analiz ve eleştiri değil, çocuğu geçmişin büyük fikirleriyle buluşturmak ve kendi düşünceleriyle şiir arasında bir ilişki inşa etmektir.
- **İncil:** Charlotte'nin İncil çalışması nettir: 'Her gün oku'. İncil'den ezberlemek üzere çeşitli geniş bölümler belirlenmiştir.
- **Tarih:** 'Yaşayan kitap'lardan biyografi, otobiyografi ve hikaye okumaları tarih çalışması olarak da önemlidir. Öğrenciler ayrıca kişisel zaman cetveli oluşturur veya edinirler. Hakkında çalıştıkları kişi ve olayları bu cetvel içinde ilgili bölüme eklerler.
- **Coğrafya:** Coğrafya da 'yaşayan kitaplar'dan öğrenilir. Coğrafya çalışmalarına kısa harita çalışmaları da eklenir.
- **Yabancı dil:** Yabancı dil çalışmaları, dilin konuşulduğu ortamda öğrenilebileceği düşüncesiyle gerçekleştirilir.”⁴⁴

2.3.6. Klasik Yaklaşım

Bilinç oluşturma yaklaşımı da diyebileceğimiz klasik yaklaşım adını köklerinden almaktadır. Bu yaklaşım “orta çağlarda başlayıp tarihte en büyük beyinlerin bir kısmının eğitiminde kullanılmıştır”⁴⁵ “Adını da, yüzyıllar boyunca geleceğin liderlerinin bu metotla eğitilmiş olmasından alır.”⁴⁶

⁴⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte_Mason (31.10.2007)

⁴⁵ <http://www.homeschool.com/Approaches/Classical.asp> (23.08.2007)

⁴⁶ <http://www.home-school.com/Articles/ClassicalEducation.html> (23.08.2007)

“Klasik yaklaşımın hedefi, öğrenciye ‘bilinmesi gereken’i öğretmek yerine, öğrenciyi yeni bir şey öğrenmesi gerektiğinde bunu nasıl yapması gerektiğinin bilgi, beceri ve alışkanlığıyla donatmaktır. Öğrenciye ne düşünmesi gerektiğinden çok, nasıl düşünmesi gerektiği öğretilir.”⁴⁷

“Klasik yaklaşım eğitim ve öğretim metodunu beyinin şu **üç aşamada** geliştiği temel kabulü üzerine inşa etmiştir: Gramer (dilbilgisi), mantık ve retorik (sözbilim, söz söyleme sanatı):

Gramer safhası doğumla başlar ve genelde 12 yaşına kadar devam eder. Bu safhada çocuk, dinleme, okuma, yazma ve gözlem yapma yollarıyla öğrenir. Çocuğa bilimin temel kuralları öğretilir, öğretiler yalnızca somut olgular üzerinden gerçekleştirilir. Çocuk idrak sıkıntısı yaşayacağından, soyut öğretilere yer verilmez.”⁴⁸

“Gramer aşamasında çocuklar, akustik, telaffuz, gramer, şiir, tarihi hikayeler, edebiyat, çarpım tablosu, coğrafya, tarihler, olaylar, bitki ve hayvan sınıflandırmaları vs. ezber çalışmaları da yaparlar. Böylece, ileride derinlemesine öğrenecekleri şeylerin birçoğunun temelini ezberlemiş olurlar. Bu safha, genelde Latince veya Yunanca olmak üzere bir dil öğrenimini de içerir. Çocuklar öğrendikleri dilin kelimelerini ezberlerler.”⁴⁹

“İkinci aşama, **mantık öğretimidir**. Bu dönem genelde, 5. sınıf çağında başlar, lise dönemine kadar devam eder. Çocuk, bu dönemde bağımsız, soyut ve analitik düşünmeye başlar. Mantıksal dönemde çocuk, gramer aşamasında edindiği bilgileri analiz etme ve sorgulama, her şeyi inceden inceye tetkik etme, geçerli ve gerçek sonuçlara ulaşma aşamasındadır.”⁵⁰ “Bu aşamada matematik; mantık cebir ve trigonometri konseptlerine uygulanır. Yazmada, iyi oluşturulmuş bir tez kaleme almanın yolu, okumada kitapların kritik ve analizi, tarihte ise geçmişteki olayların arkasındaki ‘niye’ler irdelenir, öğrenilir.”⁵¹

⁴⁷ <http://www.home-school.com/Articles/ClassicalEducation.html> (23.08.2007)

⁴⁸ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/classical.shtml> (21.09.2007)

⁴⁹ <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/index.php> (06.08.2007)

⁵⁰ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/classical.shtml> (21.09.2007)

⁵¹ <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/index.php> (19.11.2007)

“Lise çağına ulaşan çocuk ise, yetişkinlik öncesi **retorik** aşamasındadır. Çocuk bu üçüncü ve son aşamada, çalışma mekanizmaları ile düşünce sistemini kombine etme çağına ulaşmış, soyutu tamamiyle kavramış, öğrendiklerini güzel ifadelerle, etkileyici ve akıcı bir üslupla, gerek yazı ve gerekse konuşma dilinde aktarma seviyesine gelmiştir. Aynı zamanda, gerçekleri öğrenmiş ve test etmiş olmasıyla çocuğun bu çağda bilinmeyene yönelebileceğine, pratikten teoriye geçiş yapabileceğine inanılır.”⁵² “Retorik aşaması, ilk iki aşamanın üzerine inşa edilmektedir. Olgular hakkında temel bilgi sahibi (gramer), bunları birbiriyle tartıştırma yetisiyle (mantık) donanmış birey bu aşamada, güçlü ve ikna edici fikir ve beceriler geliştirme becerisiyle donatılmaktadır.”⁵³

“Klasik eğitim, kişi merkezli eğitim ile birlikte oldukça gelişmiştir, ilgili kitaplar ve web sayfaları günden güne daha yaygın bir hale gelerek, bu anlayışı kitlelere ulaştırmıştır.”⁵⁴ “Klasik yaklaşımla ilgili popüler kitaplardan bazıları şunlardır: *Them Well Trained Mind: A guide to Classical Education at Home* – Jessie Wise ve Susan Wise, *Bauer and Recovering the Lost tools of Learning*, Douglas Wilson, *Teaching the Trivium*, Harvie ve Laurie Bluedom.”⁵⁵

2.3.7. Reggio Emilia Yaklaşımı

Tecrübe ve sanat yönlerinin ön plana çıktığı görülen Reggio Emilia yaklaşımı, “1963 yılında, İtalya’nın Reggio Emilia bölgesinde yaşayan insanların, çocuklarını zekalarını maksimum seviyede kullanabilmeye ve hayatta başarılı olmaya hazırlama çalışmalarının bir ürünü olarak ortaya çıkmış olup, okul öncesi ve ilköğretim dönemi eğitimleri üzerine yoğunlaşmıştır.

Reggio Emilia yaklaşımında çocuk, zengin potansiyel sahibi, kabiliyetli, meraklı ve sevgi dolu, öğrenmeye karşı olağanüstü istekli, kendi eğitimini gerçekleştirmek için yeterli bir araştırmacı ve kendi eğitimini yönetme yetkisine sahip bir kişilik olarak kabul

⁵² <http://www.homeschoollearning.com/approaches/classical.shtml> (21.09.2007)

⁵³ <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/index.php> (19.11.2007)

⁵⁴ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/classical.shtml> (21.09.2007)

⁵⁵ <http://www.homeschool.com/Approaches/Classical.asp> (11.05.2007)

edilir, merak ve dikkat yeteneklerini korumaya ve kendisini her zaman bir üst anlayış seviyesine taşıyacak ilişkiler geliştirmeye teşvik edilir.

Reggio yaklaşımı, sık sık ‘ilişkilere dayalı eğitim’ olarak adlandırılır. Çocuğa, sosyal bir çevre içinde zengin araştırma, öğrenme, analiz, iletişim kurma ve yansıtma imkanları sunulur ve sahip olduğu üstün öğrenme kabiliyetleriyle bu imkanlardan faydalanması beklenir. Ebeveyn, öğretmen ve çocuk, sağlam iletişim ağına sahip olur. Her bir çocuğun diğer çocuklarla, ailesi, öğretmenleri, okul çevresi ve diğer yakın çevresiyle oluşturduğu ilişki üzerine yoğunlaşılır.

Reggio müfredatı, projeler üzerine kuruludur. Projelerin konusu çocukların ilgileri doğrultusunda tespit edilir. Projeler detayları planlanmak suretiyle değil, bunun yerine çocukların bilgi edinme çabaları esnasında edindikleri tecrübeler üzerine inşa edilir. Proje ortaya koyma süreci birkaç gün gibi kısa bir süre alabildiği gibi, birkaç ay ve hatta bir yıl gibi uzun bir zaman dilimini de gerektirebilir. Çoğunlukla aynı anda birden fazla proje üzerinde çalışılır. Çocuklar projeleri sık sık değişikliklere uğratar, aradıkları bilgiye ulaşana kadar, sürekli teoriden pratiğe doğru bir süreç yaşarlar. Tüm projelere ilişki vaziyette bulunan sanat aynı zamanda sembolik ifadeleri de temsil eder. Bu sembolik ifadeler, ‘çocukların yüz dili’ şeklinde isimlendirilir.

Reggio yaklaşımında diğer bir anahtar element, ‘dokümantasyon’dur. Çocukların, arkadaşları ve öğretmenleriyle gerçekleştirdikleri tüm konuşma, görüşme ve tartışmaları yazıya dökülür. Dokümantasyon, müfredatın bir parçası olarak düşünülür ve çeşitli fonksiyonlara sahiptir.

Ebeveynler daima çocukların yaşadıkları tecrübelerin farkında olur ve öğrenim sürecine her zaman müdahil olurlar. Dokümantasyon öğretmenlere, yapılanları değerlendirmek suretiyle kendilerini geliştirme imkanı sağlar, birbirleriyle fikir alışverişi ve çocukları daha iyi anlama noktalarında da yardımcı olur.”⁵⁶

⁵⁶ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/reggio.shtml> (16.10.2007)

Bu yaklaşımın kişi merkezli eğitime uygulanması, çocukların gruplar halinde sık periyotlarla bir araya gelmesini gerektirir. Amerika için de yeni olan bu metot, zaman içinde yaygınlaşmasına zemin hazırlayan bir potansiyele sahip görünüyor.

2.3.8. Waldorf Yaklaşımı

Waldorf yaklaşımı, sanat ağırlıklı bir eğitim anlayışı ortaya koymuştur. “1919’da Avrupa’da kurulmuş olup bugün her kıtada okulları bulunan ve hızla gelişen bir eğitim yaklaşımıdır.”⁵⁷ Kurucusu Rudolf Steiner’in ‘çocukları saygıyla ağırla, sevgiyle eğit, geleceğe özgürce hazırla’ sözü Waldorf eğitim yaklaşımının temel felsefesini oluşturmaktadır.

Sanat, Waldorf yaklaşımında merkezi bir konuma sahiptir. Bu ağırlık ilgili tariflere de yansımaktadır: Bir tarifte Waldorf yaklaşımı “bir pedagojik sistem değildir, eğitmeye çalışmaz, fakat insanın içinde mevcut olanı uyandırmaya çalışan bir sanattır,”⁵⁸ şeklinde ifade edilmektedir. Bir diğer tarif şu şekildedir: “Çocuğun fiziksel ve duygusal yönlerini birlikte göz önünde bulundurmanın önemine vurgu yapan eğitim felsefesidir.”⁵⁹

Waldorf uygulamaları ve prensipleri ise şu şekilde oluşmuştur:

“Waldorf eğitim yaklaşımında öğrenme fiili disiplinler arası, pratik, sanat ve entelektüel elementlerle ve günlük hayatın doğal ritmiyle bağlantılı bir iş olarak algılanır. Öğretmenler müfredatı oluşturma noktasında yetki sahibidirler. Çocuğun doğumundan 7 yaşına kadar süren dönemde taklit ve örneklemeyle öğrendiği kabul edilir, okul öncesi sınıfları, doğal materyaller ve çocukların içinde yer alabilecekleri verimli çalışma imkanlarıyla donatılmış, ev ortamını andıran ortamlardır.

⁵⁷ <http://www.waldorfhomeschoolers.com/whatis.htm> (17.04.2007)

⁵⁸ www.waldorfhomeschoolers.com/whatis.htm (17.04.2008)

⁵⁹ Kaufeld, J., Homeschooling for Dummies, New York, 2002, s.333

İlkokul çağı 7 yaşında başlar, sanat temellidir. Sanat dalları arasında görüntülü sanatlar, drama, vokal ve enstrümantal müzik ile el işleri vardır. İlkokul yıllarında öğrenciler iki yabancı dil öğrenirler. Dil gelişimi şarkılar, şiirler ve oyunlarla sağlanır. Konular öncelikle hikayeler ve resimlerle anlatılır. Hazır ders kitapları kullanmak yerine her çocuk yaptıklarını kitap formatında yazılı hale getirir. Özellikle ilkokul döneminde öğrenciler arası **işbirliği vurgusu yarıştan öncelikli yer tutar.**

Ortaöğretime başlama yaşı 14 civarındadır. Bu yaşlarda akademik konular ağırlık kazanmaya, derslerde öğretmenler branş öğretimi rolünü daha fazla yerine getirmeye başlar, müzik ve el sanatları üzerine dersler de sürdürülür. Çocuklar kendi bağımsız ve yaratıcı düşünme özellikleri geliştirmeye teşvik edilir. Müfredat, öğrencilerin kabiliyetlerini geliştirmek, onları sorumluluk ve amaç sahibi kılmak amacıyla ve bu doğrultuda hazırlanır. Öğrencilerde ahlaki temeller ve sosyal sorumluluk bilinci oluşturulmaya çalışılır. İlerleyen yaşlarda çocuklara kendi kişilikleri ve çevrelerine yönelik farkındalık kazandırmaya yönelik öğretiler önemsenir.”⁶⁰

Waldorf Yaklaşımının Kabul ve Esasları:

- “Waldorf yaklaşımının önceden yapılandırılmış müfredat programları bulunmamaktadır, ancak az sayıda konu belirlenmiş halde bulunur. Bunlar, öğrencilerin sanat ve ahenk algılarının gelişmesi öncelikli olarak seçilmiş konulardır.”⁶¹

- “Waldorf yaklaşımında çocuğun, baş, kalp ve eller olmak üzere üç ana unsurdan oluştuğu kabul edilir ve tüm eğitim bu ‘üçün eğitimi’ şeklinde düşünülür. Gerek akademik ve gerekse sanatla ilgili çalışmalarda, el unsuru hep önemsenir, her gün yeni el becerileri edinilir.

- Waldorf eğitim anlayışında, müfredatın uygun şekilde düzenlenmesi halinde çocukların kavram ve düşünceleri kendi gayretleriyle keşfedebilecekleri anlayışı ile hareket edilir. Ana düşünceler özellikle açıkça ortaya konulmaz, öğrenciler bu noktaya

⁶⁰ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/waldorf.shtml> (13.06.2007)

⁶¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Waldorf_education (09.06.2007)

ulaşmaya yönlendirilir. Bu şekilde, öğrencinin yaratıcılık ve yüksek seviyede düşünme melekeleri kazanmasına da yardımcı olduğu kabul edilir.”⁶²

- “Waldorf eğitimi ‘özgür bir ruh’ olan çocuğa güvenmeyi gerektirir. Vurgu; ruh, yaratıcılık ve hayal gücü üzerinde yoğunlaşır.”⁶³

- “Waldorf metodu, televizyon ve bilgisayar kullanımını da asgariye indirir. Buna sebep olarak, bu araçların çocuğun yaratıcılığına yönelik tehdit oluşturması ve idrak gelişimine zarar vermesi gösterilir.

Waldorf yaklaşımının kurucusu Steiner, uzun sürecek güçlü öğretmen-öğrenci ilişkileri geliştirmeye de önem vermiş ve bu ilişkileri inşa etmeye yönelik bir uygulama ortaya koymuştur. Waldorf eğitiminde öğretmen, 8 yıl boyunca aynı öğrencilere ders vermeye devam eder. Bu süre içinde, öğrenci için öğretmeni güven duyduğu bir model haline gelir, öğretmen de öğrenciyi ve kabiliyetlerini, geleceği için en iyi tercihleri derinlemesine, ayrıntılarıyla tespit edebilecek seviyede tanımış olur. Bu durum, kişi merkezli eğitim uygulamasında daha ileri seviyede gerçekleşir.”⁶⁴

2.3.9. Montessori Yaklaşımı

Kendi kendine ve bol materyal desteğiyle öğrenmenin öne çıktığı Montessori yaklaşımı ülkemizde az sayıda okulu bulunan ender alternatif eğitim yaklaşımlarındandır. Bu yaklaşım felsefesini Dr. Maria Montessori’nin şu sözü ifade etmektedir: “Sonunda şunu keşfettik ki eğitim ‘öğretmen’in bir fiili değil, insanda kendiliğinden gerçekleşen doğal bir işlemdir. Birilerinin dinlenmesinin neticesi değil, çocuğun kendi çevresinde yaşadığı tecrübelerin bir sonucudur.”⁶⁵

⁶² <http://www.homeschoollearning.com/approaches/waldorf.shtml> (13.06.2007)

⁶³ <http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#parent-teacher> (13.06.2007)

⁶⁴ www.homeschoollearning.com/approaches (14.04.2007)

⁶⁵ Montessori, M., The Absorbent Mind, New York, 1995, s.8

“Montessori yaklaşımı, Dr. Maria Montessori'nin zeka geriliği olan çocukların entelektüel gelişimleri üzerine gerçekleştirdiği doktora araştırmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Montessori çalışmasında, fiziksel ve zihinsel engelli çocukların bilimsel araştırmalar yapmaları için uygun çevre koşulları oluşturmak üzerine yoğunlaşmıştır. Engelli çocuklar üzerinde başarı elde etmesi onu, bu teknikleri ortalama zeka seviyesindeki çocuklara uygulamaya yöneltmiştir. Montessori'nin eğitim felsefesini benimseyen okulların açılmasıyla birlikte, Montessori kelimesi bu yaklaşımı uygulayan okul ve eğitim modellerine de ad olmuştur. Montessori bu okullarda geliştirdiği materyallerin çocuklarca kullanımını gözlemlene fırsatı bulmuş, üzerlerinde gerekli değişiklikleri yapmış ve yeni materyaller ortaya koymuştur.

Montessori'nin yoğunlaştığı yaş grubu başlangıçta okul öncesi dönem çocuklar olduğu halde, ilkokula başladıkları çağda bu çocuklarda önemli değişimler gözlemlene onu, okul öncesi ile ilgili çalışmalarını ilkokul çağına adapte etmeye yöneltmiştir. Montessori yaşamının sonlarına doğru, 'From Childhood to Adolscence' (Çocukluktan Yetişkinliğe) adlı kitabında, eğitim yaklaşımının ilkokul sonrası ve hatta üniversite çağında da uygulanabileceğini yazmıştır. Dünyanın birçok bölgesinden çok sayıda okul Montessori'nin metodunu her yaş seviyesinde uygulamaktadır.

Montessori felsefesinin temel kabullerinden biri de, çocuğun yalnızca küçük bedende yaşayan yetişkin olmayıp yetişkinlerden farklı şekillerde düşündüğüdür. Bu yaklaşımın okul öncesi eğitiminde ayırt edici özelliği, çocuklara tümüyle eğitim materyalleriyle donatılmış sınıf ortamında, öğrenme sürecini -pratik hayata dair becerileri kazanmaya yönelik olanlar da dahil olmak üzere- kendileri yönetmeleri yetkisini vermesidir. Çocuklara öğrenmeleri için ilgili materyaller sunulan branşlar arasında lisan, matematik, coğrafya, fen ve sanat vardır. Bu süreçte öğretmenin sınıftaki rolü, materyalleri öğrencilere tanıtmak ve onları sessizce izlemektir.

Montessori yaklaşımı, geleneksel ölçme metotları sınıflandırma ve test etmeyi, çocuklar ve yetişkinlerin iç gelişimine zarar verdiği düşüncesiyle sağlıklı bulmaz. Çocuğun performansı analiz edilir fakat bu genellikle bir 'beceri, aktivite ve kritik dönüm

noktaları listesi' olarak ve bazen de çocuğun güçlü ve zayıf yanlarının, zayıf yanlarının gelişimine vurgu yapılarak hikaye edilmesi formunda gerçekleştirilir.

Montessori metodun kabul ve esasları :

- Çocuklar, kapasiteli ve kendileri öğrenme kabiliyetine sahip kişiliklerdir.
- Çocuklar yetişkinlerden önemli ölçüde farklı şekillerde öğrenirler.
- Devam etmekte olan müfredatın geliştirilmesi amacıyla, çevresiyle etkileşim içinde bulunan çocuğun gözlemlenmesi gerekir. Her bir takip eden aşamaya geçiş, öğretmenin yapacağı gözlemlerde öğrencinin mevcut aşamayı geçmeye hazır olduğu kanaatine varmasıyla ilgilidir.
- Çocuğun spesifik bilgi ve beceriler elde edebileceği 'hassas gelişim dönemleri'nde yaşananlar kayıt altına alınmalıdır.
- 'Açık ve emici zihin' dönemi olan 0-6 yaş aralığında, yeteneklerin kazanılması ve geliştirilmesine odaklı çalışmalar yapılmalıdır. Örneğin dil öğrenim kabiliyetinin gelişmesi için bu yaşlarda bol miktarda tekrar çalışması yapılmalıdır.
- Çocuklar, maksimum akademik performans göstermeleri için hazırlanan ve maksimum özgürlük imkanı sağlayan eğitim çevresinin yöneticileridirler.
- Çocuklar keşfederek öğrenirler.

Montessori metodu, öğrencileri çeşitli aktiviteler aracılığıyla gözlem becerilerini geliştirmeye teşvik eder. Beş duyunun kullanımı, soyut bilgiye götürecek somut bilgiler edinilmesi bu aktivitelerdendir.

Montessori sınıfları, memnuniyet ve cazibe eksenli bir atmosfer oluşturur. Eğitim ortamı canlı bitki ve küçük evcil hayvanlar ve bahçe figürleriyle donatılır, böylece çocukların mümkün olduğu nispette doğal hayata adapte olmaları sağlanır.

İlkokul, ortaokul ve lise yıllarında Montessori okulları 3 yaş farkı bulunan öğrencileri bir arada bulundurur, bununla sosyalleşme ve farklı yaşlarla etkileşim içinde olma yetisi kazandırmak ve yaşı büyük çocukların daha önce öğrendikleri konuları, paylaşımlar gerçekleştirerek yaşı kendilerinden küçük olanlara öğretmelerini hedefler.

Çocukların aktiviteleri diledikleri sıklıkla tekrarlamasına izin verir. Bu tekrar işleminde sıkılma temayülü gösteren çocuğun, bir sonraki konuyu öğrenmeye hazır hale geldiği düşünülür. Çocuklar ders için hazırlanan ekipman ile tanıştırılırlar. Örneğin, çocuklar okumaya ilk adım olarak kabartma harflerle tanıştırılır ve çocuklara harflerin sesleri öğretilir. Çocuk her bir harfi öğrendikten sonra bir diğeriyle tanıştırılır. 8 harf öğrenen çocuğa hareketli alfabe alıştırmaları yapılır. Bununla çocuğun sessiz harfleri sesli harflerle birleştirip okuma yeteneği kazanması amaçlanır.”⁶⁶

Montessori metodu çocuğa birey olarak yaklaşması, alıştırma ve değerlendirmelerin öğrenci tarafından değerlendirilebilir, genişletilebilir olması özellikleriyle kişi merkezli eğitime uyarlanmaya uygun bir yapıdadır ve sıklıkla uygulanmaktadır.

2.3.10. Thomas Jefferson Yaklaşımı

Bu yaklaşım modern kurumsal eğitim anlayışına temel bir itiraz ortaya koymakta, bireysel ihtiyaçları göz ardı eden tüm yaklaşımları sağlıksız olarak nitelendirmekte, Amerika’da yerleşik durumda bulunan kurumsal eğitim anlayışına ilişkin de bütüncül bir değerlendirme ortaya koymaktadır. Bu çerçevede “liderlik eğitimi olarak da bilinen Thomas Jefferson yaklaşımı, eğitimi **üç model** olarak ele alır. **İlki**, devlet okullarıdır, ki diğer eğitim modellerine güç yetiremeyen öğrenciler için uygulanır. Tüm sistem, öğrencileri, Amerikan iş pazarına hazırlamak için oluşturulmuştur. Günümüzde, Amerikalı öğrencilerin ezici çoğunluğu, bu modelde eğitim görmektedir. Thomas Jefferson eğitimcileri bu sistemin fabrika gibi çalıştığı görüşündedir. Tüm öğrencilere, aynı yaşta aynı materyaller verilmekte ve tümü aynı testlerle imtihan edilmektedir. Bireysel kabiliyet ve ilgilere dikkat edilmemektedir. Bu sistemin ürünleri, iyi iş gücü oluştururlar. Onlara ne düşünecekleri öğretilmiştir.

İkincisi profesyonel eğitimidir. Devlet okullarına oldukça benzer. Bu okullar, farklı branşlarda profesyoneller yetiştirirler. Öğrencilere hukuk, tıp, işletme ve diğer

⁶⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Montessori> (21.03.2007)

sahalarda uzmanlık kazandırır. Bu okullara giriş daha zordur ve yalnızca en iyi öğrenciler yarışta yer alabilirler. Ürün iyi eğitilmiş, profesyonelleşmiş bireylerdir. Onlar, ne zaman düşüneceklerini bilmektedir.

Üçüncü alternatif, liderlik eğitimidir. bu eğitimi alan öğrenciler, geleceğin yönetiminde rol oynayacak liderlerdir. Büyük fikirler ilham edici seslerin, yüksek ahlaki değerlerin sahipleridirler. Bu özellikleri taşıyan şahsiyetler tarihte kişi merkezli eğitim almış, ardından klasiklerle tanışacakları kaliteli okullara devam etmişler, rehberlerce yönlendirilmişlerdir. Rehberler öğrencilere öğrenme isteği ilham eden öğretmenlerdir. Klasikler (kitap, müzik, diğer sanat eserleri vs), büyük beyinlerin büyük eserleridir. Bu eserlerle tanışmak, yüzyılların büyük beyinleriyle tanışmak anlamına gelmektedir. Bu yolla öğrenciler nasıl düşünmek gerektiğini öğrenmiş olurlar.

Rehberlik görevi, klasikleri bizzat okuma veya klasikler üzerinde çalışma hususunda örneklik oluşturulması, öğrenciyle diyalogların ayakta tutulması halinde başarıyla gerçekleştirilmiş olur. Her çalışma sahasının kendi klasikleri vardır ve bunlar Thomas Jefferson eğitiminin temel kaynaklarıdır.

Thomas Jefferson yaklaşımına göre kişi merkezli eğitimde ebeveynler, klasiklerin öğrencileri olarak çocukları için örneklik oluştururlar ve çocuklarını okumaları ile ilgili günlük tartışma çalışmalarına yönlendirirler. Bu yolla çocuklar öğrenme sevgisi kazanmış olacaklardır. Bunu temin için ayrıca, kendi ilgi alanlarını takip etme hususunda da çocuklara özgürlük tanınır. Bir okul gününde, bir saat matematik, bir saat klasik üzerine tartışma çalışması için ayrılıyorsa, yaş faktörüne bağlı olarak 2 ila 5 saat de, öğrencinin ilgileri doğrultusunda okuması veya çalışması için ayrılır.”⁶⁷

⁶⁷ <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/index.php> (04.04.2007)

2.3.11. Dini Yaklaşım

Bu yaklaşımda dini bir anlayışla eğitimin örgülenmesi esastır. “Dini yaklaşım olarak nitelendirilen eğitim anlayışının merkezinde Hıristiyanlık dininin esasları bulunur. Yönetimden ekonomiye, edebiyattan fen bilimlerine, matematikten sanata tüm branşlardaki çalışmalar İncil’den alınan prensipler çerçevesinde gerçekleştirilir.”⁶⁸

Bu yaklaşım aynı zamanda, “çocuğun kendi çalışmalarıyla ilgili bir not defteri bulundurmasının, çalışmasında elde ettiği İncil merkezli prensipleri ve bu prensipleri kişisel bazda uygulama şeklini not etmesinin önemini vurgular.”⁶⁹ Dini yaklaşım, dindar Hıristiyan aileler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir.

2.3.12. Ünite Çalışmaları Yaklaşımı

Bir konuyu ayrıntılı ve derinlemesine çalışmanın, birbiriyle bağlantısı olmayan çok sayıda çalışmayı birlikte yürütmekten daha sağlıklı bir öğrenme oluşturacağı anlayış ve uygulamasıdır.

Ünite çalışmaları, öğrencinin ilgilerini göz önünde bulundurarak, bu ilgiler doğrultusunda bilimsel araştırma yapma metodudur. Bu yaklaşımda çalışma konuları yaş durumuna veya farklı herhangi bir etkene değil yalnızca öğrencinin taleplerine bağlı olarak belirlenmekte, çalışma şekli ise yaş seviyesine göre ayarlanmaktadır. Konular bütünlemesine, geniş çaplı ve derinlemesine ele alınır. Fen, matematik, coğrafya, sanat, müzik, tarih, dil, edebiyat, tiyatro gibi geniş bir sahada uygulanabilecek olan bu yaklaşım, birden fazla yaklaşımın bir uygulama şekli olarak da kullanılabilir. Okulsuzluk uygulaması esnasında öğrenci, bir ilgi alanı belirleyip ailesinin ve kaynakların rehberliğinde bir sahada derinlemesine bilgi sahibi olabilir. Geleneksel

⁶⁸ <http://www.home-school.com/Articles/PrincipleApproach.html> (29.10.2007)

⁶⁹ <http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#parent-teacher> (21.04.2007)

yaklaşımı benimseyen bir aile, bir konuya daha ayrıntılı değinmek adına ünite çalışması uygulaması gerçekleştirebilir.

Ünite çalışmaları yaklaşımında, yukarıda da ifade edildiği üzere ‘öğrenci her bir konu için, derinlemesine çalışır ve vaktini cömertçe her bir konu için sarf edebilirse söz konusu çalışma her ne üzerine ise, geleneksel metotlardan çok daha verimli sonuçlar elde edilecektir’ anlayışı hakimdir. Örneğin, “eski Mısır’a ilgisi olan bir çocuk bu yaklaşımda, Mısır’ın tarihini öğrenmeye, ilgili kitaplar okumaya, ilgili hikayeler yazmaya, piramitler ile ilgili sanatsal faaliyetler gerçekleştirmeye, Mısır’ın haritasını ayrıntılarıyla öğrenmeye yönlendirilir. Öğrencilerin ilgilendikleri konuları, çok sayıda bilim sahasına bakan yönleriyle, farklı açılardan ve ayrıntılı olarak incelemesi sağlanır.

Örnek konu: Elektrik

Fen: Atomlar, elektronlar, magnetizma, elektrik nasıl yayılır, güç kaynağı olarak su, elektrik fırtınaları.

Tarih: Ben Franklin, Thomas Edison

Edebi sanatlar: Okumaların başlıklandırılması ve özetlenmesi, gramer kuralları çerçevesinde düzenlemeler ve telaffuz çalışmaları, kelimeler, yaratıcı yazım çalışmaları.

Ekonomi: Elektrik faturaları ve elektrikçiler.

Coğrafya: Nehir ve barajların bölgeleri.

Pratik bilgi: Bir ev nasıl aydınlanır, bir lamba anahtarı nasıl çalışır.

Sanat: Aydınlatılmış bir şehrin gece vaktinde oluşan güzel görüntüsü.

Aktiviteler, doğa gezileri, özel yemekler pişirmek, çeşitli projeler hazırlamak, sahanın uzmanlarıyla görüşmeler yapmak, kütüphane gezileri düzenlemek gibi çok geniş bir yelpazede gerçekleştirilebilir. Tecrübe de öğrenmede önemli bir yer tutar.”⁷⁰

Bu yaklaşımın bazı **avantajları** şöyle sıralanmaktadır:

- “Öğrenci merkezli ve derinlemesine gerçekleştirilen çalışmalar, öğrencileri çalıştıkları sahalarda ayrıntılı bilgi ve söz sahibi kılar.

⁷⁰ ⁷⁰ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/unit.shtml> (30.08.2007)

- Öğrenciler, konuları anlamak için yeterli ve gerekli zamanı, deney imkanlarını kullanabilir, böylece kendi tarzlarında öğrenebilme avantajını yaşarlar.
- Yaş bazında gruplandırma şartı getirmeyen bu eğitim anlayışında, küçük yaşta ve ortalama seviye altındaki öğrenciler, diğerlerinden faydalanırlar.
- Yaratıcı kabiliyetler, projeler ve aktiviteler çalışma ortamını keyifli hale getirir.
- Kitaplar, iletişim araçları, diyaloglar aracılığıyla dikkat çekecek herhangi bir konu veya ayrıntı, bu yaklaşımda bir çalışma sahası oluşturabilir.”⁷¹

“Ünite çalışmaları yaklaşımı ayrıca birden çok sınıfa bir arada öğretmek için faydalı bulunur. Örneğin, 2. sınıftaki çocuk, kabaca bir örümcek ve ağının resmini çizerken, 8. sınıftaki çocuk bu çalışmayı, örümceğin ayrıntılı vücut anatomisi şeklinde gerçekleştirebilir. Bu yapısıyla ünite çalışmaları, farklı öğrenim yöntemlerini birleştirmeye imkan sağlar.”⁷² “Bu yaklaşımı uygulayan aileler, çocuğu ilgili olduğu her alanda, sıkacak derecede kapsamlı araştırmaya zorlamaları halinde ise, çocuklarının, ilgilerini ifade etmekten çekinir hale gelmesine sebep olabilirler.”⁷³

Ünite çalışmaları yaklaşımına örnek oluşturan bir öğrenci 18.01.2007 tarihinde MIT Üniversitesi Edgerton Center’da kendisiyle bir röportaj gerçekleştirilen Adam Pruitt’tir. Biyolojiye ilgisi 4 yaşında iken başlayan bir öğrenci olarak Pruitt’in ailesi biyoloji merkezli çalışmalara o yaştan itibaren ağırlık vermiştir. 12 yaşındaki Pruitt biyoloji üzerine uzun okumalar yapmış, MIT Üniversitesi müzesinde incelemelerde bulunmuş, DNA’yı keşfeden kişinin resmi dahil biyolojiye dair birçok şey Pruitt’in zihninde canlı kalmıştır. Kendisiyle görüşme gerçekleştirdiğimiz derse katılım sebebi dahi anlatılanları bilmemesi değil, içerikten keyif almasıdır. 4 yaşında başlayan biyoloji ağırlıklı çalışmalarını kesintisiz sürdüren, 12 yaşında olmasına rağmen ilgi alanıyla ilgili önemli ayrıntıları bilen bir öğrenci olarak Pruitt, ünite çalışmaları uygulamasına bir örneklik oluşturmaktadır.

⁷¹ <http://www.homeschoollearning.com/approaches/unit.shtml> (30.08.2007)

⁷² <http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/index.php> (30.08.2007)

⁷³ <http://www.homeschool.com/Approaches/default.asp> (30.08.2007)

2.4. Kişi Merkezli Eğitimin alışma Şekilleri

Kişi merkezli eğitimin alışma Şekilleri, kullanılan materyaller ve uygulama örnekleri bu eğitim uygulamasıyla yeni tanışanlar için en büyük merak konusunu oluşturmaktadır. Çalışma esnasında ulaşılan yazılı kaynakların çok büyük bir kısmının da bu konuları kapsadığı saptanmıştır.

Kişi merkezli eğitimin alışma Şekillerinin inceleneceği bu kısımda öncelikle muhtemel bir yanılmayı da ihtimal dışı bırakmak gerekir: Eğitimin yaygın tanımı 'kişide istendik yönde davranış gelişimi sağlanması'dır. Bilgi birikimi sağlama çalışması olarak ğretim ise, eğitim faaliyetinin ancak bir parçasını oluşturmaktadır. Bu temel ayırımı ve eğitimin öğretimden çok daha fazlasını ifade ediyor olmasına rağmen, eğitim ve ğretim kavramları bireyler ve kurumlar tarafından sıklıkla birbirinin yerine kullanılmakta; eğitim kurumları ve eğitimcilerin başarısı, sadece öğrencilerin dzenlenen sınavlarda ortaya koydukları performans, elde edilen bilginin miktarına göre değerlendirilmektedir. Bu anlam karışıklığı sahada reflekslerin ağırlıklı belirleyicisi olmaktadır. Eğitim kurumlarıyla ilgili istatistik ve araştırmalara bakıldığı zaman da aynı refleksle hareket edildiği dikkat çekmektedir. Bu çalışmada ise kişi merkezli eğitimin alışma Şekilleri incelenirken yalnızca bilgi birikimi elde etmek amacıyla sürdürülen faaliyetlere değil, eğitim adına gerçekleştirilen tüm uygulamalara imkan nisbetinde yer verilmiştir.

Özellikle yukarıda yer verilen tanımlamalar göz önünde bulundurulduğu takdirde kişi merkezli eğitimin alışma Şekillerinin sınırlarının belirlenmesi son derece güçtür. Zira kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler hazırlık ve uygulama safhalarına sahip oldukları özellikleri de yansıtmakta, bu durum uygulama çeşitliliğine sebep olmaktadır. Bu gerçeği bir uygulayıcı ve ekol sahibi John Holt'un yakın dostu olan Patrick Farenga şu Şekilde ifade etmektedir: "Kişi merkezli eğitimde çalışma ve uygulama Şekilleri uygulayıcı aile sayısınca çeşitlilik gösterir."⁷⁴ Bununla birlikte kişi merkezli eğitimin iç gelenekleri ve uygulayıcıları içinde yaygınlık kazanan alışma Şekilleri oluşmuştur. Bu alışma Şekilleri hazırlık aşamasından başlamak üzere aşağıdaki gibidir.

⁷⁴ Holt, a.g.e., s.227

2.4.1. Kişi Merkezli Eğitimin alışma Őeklinin Planlanması

2.4.1.1. Bireyin Tanınması ve İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ebeveynler ilk adım olarak çocuklarının bireysel özelliklerini, ihtiyaçlarını ve ğrenme Şekillerini tespit edip onları kabiliyetleri doğrultusunda hedefler belirlemeye yönlendirir. Bu aşamada öğrencilerin kurumsal eğitime devamı da tercih edilebilir. Gözlem ve röportajlarda aynı aile içinden olup, biri kişi merkezli eğitime devam eden  kardeşten bir diğerinin akademik çalışmalara ağırlık veren okul ortamını tercih ettiği görülmüştür.

2.4.1.2. Uygulanacak Eğitim Yaklaşımının Belirlenmesi

Bireyin tanınmasıyla eş zamanlı olarak ğretim yaklaşımları ve uygulama örnekleri de ayrıntılarıyla incelenir, uygulanacak eğitim ve ğretim yaklaşımına karar verilir. Bu aşamada en çok dikkat edilen husus uygulanacak modelin çocuğun kişisel özellikleriyle örtüştüğünden emin olunması, içeriğinin bu temel nokta göz önünde bulundurularak oluşturulmasıdır.

2.4.1.3. Hukuki Gereksinimlerin Yerine Getirilmesi

Amerika'da eğitimle ilgili kanunlar federal eğitim departmanından bağımsız olarak eyaletler tarafından gerçekleştirilmektedir. Buna ilişkin ayrıntılı bilgi bölüm sonunda yer alan ilgili kısımda mevcuttur. Uygulayıcı ebeveynler, hukuki gereksinimlerin yerine getirilmesi kapsamında bağlı buldukları eyaletin eğitimle ilgili kanunları içinden kişi merkezli eğitimle ilgili maddeleri inceler, ilgili birimlerle diyalog sağlar ve varsa zorunluluklar yerine getirir.

2.4.1.4. İlgili Kurum ve Organizasyonlarla İrtibat Sağlanması

Kişi merkezli eğitimle ilgili lokal ve ulusal-uluslararası kurum-organizasyonlar hakkında araştırma yapılarak gerekli bağlantılar oluşturulur ve iştirak edilecek sosyal, kültürel, akademik çalışmalar tespit edilir. Kişi merkezli eğitimle ilgili yayınlar incelenir, varsa konferans ve fuarlara katılım sağlanır.

2.4.1.5. Aile İçi Rol Paylaşımı Yapılması

Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ebeveynler, uygulamaya geçmeden önce aile içinde bir rol paylaşımı gerçekleştirmektedirler. Bu paylaşıma göre çoğunlukla anne eğitimin en önemli aktörü haline gelmektedir. Buna göre ebeveynin her ikisinin ev dışında çalıştığı bir ailelerde kişi merkezli eğitim uygulaması başlatılması halinde çoğunlukla anne için ev haricinde çalışma durumu sona ermekte, bunun aksi uygulamalar ancak istisnai olarak görülebilmektedir.

2.4.1.6. Uygulamaya Geçilmesi

Kişi merkezli eğitim uygulamasına hazırlık aşamaları yukarıdaki şekliyle saptanmıştır. Bu aşamalardan sonra belirlenen yaklaşım tarzı doğrultusunda uygulamalara başlanmaktadır.

2.4.2. Kişi Merkezli Eğitimin Uygulanması

Kişi merkezli eğitim uygulamalarını Patrick Farenga şu şekilde ifade etmektedir: “Kişi merkezli eğitimde dünya çocukların sınıfıdır, konuşmak serbesttir, fırsatlar çocuklara ulaşmak için yalnızca çocukların kabiliyetleri sınıрыyla muhataptır.”⁷⁵ Bu ifade

⁷⁵ Patrick Farenga

de dikkate alınmak suretiyle kişi merkezli eğitim pratiklerinde gerçekleştirilen uygulamalar çalışmamızda **ebeveyn rehberliği, özel öğretmen desteği, uzaktan eğitim, grup faaliyetleri, part time okul devamı, yükseköğretim programlarına katılım** olarak sınıflandırılmıştır.

2.4.2.1. Ebeveyn Rehberliği

Kişi merkezli eğitimde anne ve baba, çocukları için temel rehber ve öğretmendir. Geleneksel okul anlayışında kurumlara emanet edilen tüm süreçler, kişi merkezli eğitimde aile tarafından organize edilir. **Ebeveyn rehberliği**, yukarıda dikkat çekildiği üzere akademik bilgi aktarımından ibaret olmayıp sağlanan desteğin şekli ve yoğunluğu ebeveynin eğitim anlayışı çerçevesinde oluşmaktadır. Kişi merkezli eğitim uygulamalarında annelerin babalara nisbetle daha yoğun bir şekilde eğitim süreçlerine müdahil, en büyük eğitim desteği sağlayıcıları oldukları; ilgili organizasyonlar, destek grupları, kooperatifler, istişare buluşmaları, farklı branşlarda kurslar düzenledikleri görülmektedir. Örneğin Vermont eyaletinde Goddard College’da Ron Miller yönetiminde gerçekleştirilen bir kişi merkezli eğitim buluşmasında veli olarak bulunan tüm katılımcıların annelerden oluştuğu görülmüştür. Yine bu çalışma esnasında kendileriyle görüşme gerçekleştirilen çok sayıda kişi merkezli eğitim uygulayıcısı veli içinde yalnızca bir baba bulunmaktadır.

Kendisiyle röportaj gerçekleştirdiğimiz bir uygulayıcı veli çocuklarına sunduğu akademik ağırlıklı rehberlik hizmeti için şunları söylemiştir: “Çocuklarımı bizzat yönlendiren olmayı, onların yakınında bulunmayı önemsiyorum. Böylece ne zaman daha fazla çalışabileceğimize, ne zaman sıkıldıklarına dikkat ve buna göre hareket ediyor, gerekirse bir konuyu atlayabiliyorum. Bir şeyi anlamadıklarında bunu yakından görüyor, gereğini yapıyorum. Akademik birikim açısından geri kalmalarına müsaade etmiyorum. Bu esnada diğer çocuklarla geçinme durumlarını da yakından görme imkanı buluyorum.”

2.4.2.2. Özel Öğretmen Desteği

Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler, özellikle akademik birikim kazandırma faaliyetleri için **özel öğretmen desteğine** ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca öğrencilerin bir sanat veya spor dalı gibi ilgi alanlarıyla bağlantılı olarak da ev içinde veya dışında özel ders imkanları oluşturulduğu sıkça görülmektedir. “Velilerin daha çok okul tarzı sınıf geçme sistemini uyguladıkları ve gerek akademik, gerekse harici öğretim faaliyetlerine bilfiil katılmak istemedikleri durumlarda tercih ettikleri özel öğretmen uygulaması, sınıf ortamında yaşanan ilgi dağılmasını önlemekte, böylece öğrenmeyi hızlandırmaktadır. Bunun yanında, velinin kendi birikimini yeterli bulmaması halinde, bir ders veya konuyla sınırlı olmak kaydıyla özel öğretmen desteğine müracaat ettiği de gözlemlenir.”⁷⁶

Özel öğretmen desteğiyle kişi merkezli eğitim uygulamaları zaman zaman basın organlarınca da konu edilmektedir. Mesela bu uygulamanın başarıya etkileri, maliyeti, Amerika genelinde uygulanma yoğunluğu ve benzer farklı fonksiyonları bazı aile örnekleri çerçevesinde bir ulusal yayın organında yer almıştır.⁷⁷

2.4.2.3. Uzaktan Eğitim

Kişi merkezli eğitimde bir diğer uygulama şekli **uzaktan eğitimidir**. Uzaktan eğitim hizmetleri veren kurumların oluşumu, Amerika’da kişi merkezli eğitimin yaygınlaşmaya başladığı 1960’lı yıllardan daha eskilere dayanır. “Bu model, yüz yılı aşkın bir süreden beri (modern uzaktan eğitimin başlangıcı 1840’lı yıllar olarak kabul edilmektedir) farklı sebeplerle okula devam etme imkanı bulamayan veya vaktini kendi organize etmek isteyen ailelerin tercihi olmuştur.”⁷⁸ Başladığı dönemde bilgi paylaşımı ve iletişimin mektup aracılığıyla gerçekleştirildiği uzaktan eğitim hizmetleri günümüzde, internet imkanları aracılığıyla, kişi merkezli eğitim öğrencileri başta olmak üzere bütün dünyadan öğrencilerin dikkatlerini üzerinde toplamayı başaran, uluslararası boyutlara

⁷⁶ <http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#parent-teacher> (21.04.2007)

⁷⁷ <http://www.nytimes.com/2006/06/05/education/05homeschool.html> (03.12.2006)

⁷⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Distance_education#History (14.07.2007)

ulaşmış bir hizmet sektörü haline gelmiştir. Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler, gerek düzenli ders takibi ve gerekse kurumsal bir mezuniyet imkanı elde etmek amacıyla uzaktan eğitim hizmetlerinden faydalanmaktadır.

Maryland eyaletinde bulunan Calvert School, Clonlara School, Key Stone National High School, uzaktan eğitim hizmeti veren kuruluşlara yalnızca üç örnektir. Bu kurumların her biri, müfredatı uygulayıcı öğrenci ve velilerle birlikte, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturmak noktasında teminat vermektedir⁷⁹. Üniversite öncesi uzaktan eğitim hizmeti sunan firmaların öğrenci ve ailelere sundukları imkanlar özetle aşağıda sıralanmıştır:

- Müfredat, ders ve test kitapları hizmetleri: Firmalar, her sınıf ve seviye için oluşturdukları müfredatları, ders ve test kitaplarını, yardımcı materyalleri, programlarına abone olan öğrencilerin adreslerine gönderirler. Bu materyallerin tümü, tercihe göre elektronik ortamda da öğrencilere ulaştırılabilir niteliktedir.
- Elektronik ortamda canlı sınıf dersleri: İnternet üzerinden oluşturulan sınıflar aracılığıyla, öğretmen ve diğer öğrencilerin katılımıyla günlük dersler canlı olarak gerçekleştirilir.
- Bireysel ilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda müfredat oluşturma hizmetleri.
- Ders konularıyla ilgili video imkanları.
- Telefon, elektronik posta ve canlı sohbet yoluyla, gerek öğrenci ve gerekse veliler için eğitim danışmanlığı hizmetleri.
- Çalışmaların kayıt altına alınması: Tercihe göre, günlük tüm çalışmaların ve test sonuçlarının, hizmet sağlayıcıları tarafından elektronik ortamda kayıt altına alınması hizmetleri.
- Kütüphane hizmetleri: Elektronik kütüphane aracılığıyla büyük ansiklopedi ve referans kaynaklara ulaşma imkanı sağlanması.

Bu programlardan belirlenen asgari şartlarda yararlanan ve kendilerinden talep edilen testleri başarıyla geçen öğrenciler ayrıca çalışmalarını belgeleyen bir diploma almaya hak kazanmaktadırlar.

⁷⁹ http://www.clonlara.org/home_based (05. 10.2006)

Uzaktan eğitim uygulamaları, akademik birikim elde etme kolaylığı ve zaman kullanımında imkan genişliği sunması sebebiyle geniş bir uygulayıcı kitle tarafından tercih edilmekte, ayrıca bu uygulamanın akademik çalışmaları hızlandırıcı rol oynadığı gözlenmektedir. Örneğin Amerika'nın New Mexico eyaletinden Joyce Swann of Anthony uzaktan eğitim kullanımında dikkat çeken bir noktaya gelmiştir. "Anthony 5 yaşındaki kızı Alexandra'yı Calvert'in uzaktan eğitim programıyla yetiştirmeye karar verdikten 10 yıl sonra kızı 16 yaşında olduğu halde California eyalet üniversitesinden master derecesi almıştır. 18 yaşında El Paso Community College'da US tarihi öğretmeye başlamıştır. Alexandra'nın 9 kardeşinin 7'si master derecesi sahibi olmuştur."⁸⁰

2.4.2.4. Grup Faaliyetleri

Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler düzenli olarak **grup faaliyetleri** içinde bulunmaya özen göstermektedir. Bu faaliyetler gerek akademik, gerek sosyal ve kültürel çalışma zenginliği sunmaları sebebiyle kişi merkezli eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Öğrenciler grup faaliyetleri aracılığıyla; **branş kursları, kamplar ve geziler, kütüphane ve müze ziyaretleri, müstakil ders oturumları, ebeveyn buluşmaları** ve benzer faaliyetlere katılmaktadır. Bu faaliyetlerin plan ve uygulama yöneticileri ebeveynlerden oluşan gruplardır. Ebeveynler bu faaliyetleri çoğunlukla oluşturdukları destek grupları ve kooperatifler aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

2.4.2.4.1. Branş Kursları

Branş kursları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre oluşturulmaktadır. Hem sanat ve spor dallarında ve hem de akademik birikim temini, lisan öğrenimi amaçlı çok sayıda kurs, kişi merkezli eğitimde aile ve öğrencilerin sıkça başvurdukları bir birikim kaynağı

⁸⁰ Lyman, a.g.m., s.15

olmaktadır. Aileler çocuklarının ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hem mevcut kurslardan istifade etmekte ve başta kooperatifler olmak üzere eğitime destek organizasyonlar aracılığıyla kendi kurslarını tesis etmektedir.

2.4.2.4.2. Geziler ve Kamplar

Geziler sosyal aktivitelerin temelini oluşturmaktadır. Bu aktiviteler öğrenciler arkadaş çevresini genişletme imkanı, çevreyi ve farklı mekanları tanıma fırsatı sunması sebebiyle öğrenciler ve uygulayıcı veliler tarafından sıklıkla tercih edilmekte olup, “ailelerin bölgesel organizasyonları, destek grupları, eğitim kooperatifleri veya bu sahada hizmet veren firmalar aracılığıyla, çevreyi tanıma, sportif aktiviteler ve yeni arkadaşlıklar kurulması amaçlarıyla gerçekleştirilmektedir.”⁸¹ Müze ziyaretleri de çevre gezileri esnasında sıkça gerçekleştirilen bir uygulamadır. Kişi merkezli eğitim uygulayıcılarından seyahati bir hayat tarzı haline getiren ailelere rastlamak da mümkündür.

Geziler kişi merkezli eğitim uygulamaları içinde, bu uygulama için tercih sebebi oluşturacak kadar önemli bir yere sahiptir. **Örneğin** kendisiyle röportaj gerçekleştirilen bir kişi merkezli eğitim öğrencisi, tercih sebebi olarak sıklıkla gerçekleştirme imkanı bulunduğu çevre gezilerini göstermiş, buna karşın okulda yalnızca bir veya iki gezi gerçekleştirildiğini vurgulamıştır.

2.4.2.4.3. Kütüphane Ziyaretleri

Amerika’da her yerleşim biriminde bir halk kütüphanesi bulundurulması sistemleştirilmiş, kütüphane çalışma saatleri genişletilmiş ve üye olunması, her türlü imkandan faydalanılması kolaylaştırılmıştır. Bu uygulamanın da etkisiyle kütüphane ziyaretleri, kişi merkezli eğitim uygulamalarının bir parçası haline gelmiştir.

⁸¹ www.extremefamily.com

Kütüphanelerin kişi merkezli eğitim uygulamalarında çoğunlukla şu amaçlarla kullanıldığı gözlenmektedir:

- Okuma zevki kazanmak ve kazandırmak,
- İstişare oturumları gerçekleştirmek,
- Öğrenciler için kitaplar aracılığıyla yeni ilgi alanları tespit etme zemini hazırlamak,
- Gerekli kaynaklara ulaşmak,
- Çevreyi tanımak,
- Yeni arkadaşlıklar kurulmasına zemin oluşturmak.

2.4.2.4.4. Müstakil Ders Oturumları

Müstakil ders oturumları çoğunlukla bir sonraki kısımda hakkında bilgi verilecek olan lokal organizasyonlardan kooperatiflerin bir faaliyeti olarak gerçekleştirilmektedir. Yine bu organizasyonlardan olan destek grupları da benzer faaliyetler gerçekleştirmektedir. Örneğin New England Family Resource Center, merkezi Boston/Salem City’de bulunan bir destek grubu olarak, grubun üyesi olan her yaştan kişi merkezli eğitim öğrencisi için MIT Üniversitesi’nde laboratuvar ortamında fen bilimleri içerikli oturumlar organize etmektedir ve çalışmamızın son kısmında bir uygulama örneği olarak bu müstakil ders oturumlarına yer verilmektedir.

2.4.2.4.5. Gönüllü Çalışmalar, Ticaret ve Sanat İçerikli Aktiviteler

Gönüllü çalışmalar, ticaret ve sanat içerikli aktiviteler kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler arasında sosyalleşmenin en önemli unsurlarından kabul edilmektedir. Özellikle Moore anlayışında toplumsal hizmet ve gönüllü çalışmalar karakter eğitiminin bir parçası olarak görülürken, Waldorf ve Charlotte Mason yaklaşımını benimseyen uygulayıcılar arasında sanat içerikli aktivite ve dersler ağırlık kazanmaktadır. Bu çalışmalar bireysel olarak gerçekleştirilebildiği gibi destek grupları tarafından da organize edilebilmektedir.

2.4.2.5. Part Time Okul Devamı

Kişi merkezli eğitimde bir diğer uygulama şekli **part time okul devamı**dır. Kişi merkezli eğitim öğrencileri okullarda part time olarak derslere katıldıkları gibi, sosyal ve sportif aktivitelerden de faydalanmaktadırlar. Veliler çoğunlukla, zorunlu olmamak kaydıyla okul devamının ek bir bilgi kaynağı olacağı anlayışıyla çocuklarına arzu ettikleri derslere katılmalarını teklif etmektedirler. Bu durum, Amerika’da çok sayıda part time üniversite öncesi öğrenciyle karşılaşmayı mümkün kılmaktadır.

“Amerika eğitim sisteminde devlet okulları devam eden öğrenci sayısı ile bağlantılı olarak eyalet eğitim fonundan finanse edildikleri için, okullar veli ve öğrencilerin part time devam taleplerini memnuniyetle kabul etmektedirler.”⁸² “Florida ve Iowa eyaletlerinde okullar kişi merkezli eğitim öğrencileri için ayrıca bireysel kurs imkanları da sunmaktadır.”⁸³ Ayrıca **sözleşmeli** okullar da kişi merkezli eğitim öğrencileri için özel gruplar ve programlar hazırlamaktadır. Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı, lokal organizasyonlar oluşturan ailelerin öğretimi sistematik hale getirmenin bir yolu olarak sözleşmeli okullar kurduklarına da rastlanmaktadır.

2.4.2.6. Yükseköğretim Programlarına Katılım

Kişi merkezli eğitim çalışmalarında özellikle lise çağında görülen bir diğer uygulama şekli **yükseköğretim programlarına katılım**dır. Bu uygulamada öğrenciler iki yıllık programlara part time katılmak suretiyle yükseköğrenim kredisi kazanmakta; bu kredileri, devam ettikleri lisans programıyla örtüşmesi halinde yükseköğretim kurumlarında kullanmaktadır. Bunun ötesinde üniversitelerin kişi merkezli eğitim öğrencilerine özel uygulamaları da görülmektedir. Örneğin Amerika’nın Vermont eyaletinde bulunan Goddard College’da Ron Miller koordinatörlüğünde gerçekleştirilen üç günlük kişi merkezli eğitim öğrencileri-velileri buluşması bunun ileri seviyede

⁸² http://www.city-journal.org/html/10_3_an_a_for_home.html (29.11.2007)

⁸³ Bauman, K. J. (2002, May 16). “Home schooling in the United States: Trends and Characteristics”, *Education Policy Analysis Archives*, 10(26), s.3

uygulama örneklerindedir. Goddard, kişi merkezli eğitim öğrencilerine özel çalışma programı ve danışmanlık hizmetleriyle kredi sağlama imkanını genişletmiştir.

Yüksek öğretim kurumlarının kişi merkezli eğitime ilişkin çalışmaları içinde ayrıca k-12 programları hazırlamak ve uzaktan eğitim hizmetleri vermek de bulunmaktadır. Bob Jones University, Patrick Henry College ve Founders College bu kurumlar arasında yer almaktadır.

2.5. Kişi Merkezli Eğitimde Kullanılan Kaynak ve Materyaller

Kişi merkezli eğitim uygulamalarında seçilen kaynak ve materyallerin temel belirleyicisi, uygulayıcı aileler tarafından benimsenen eğitim yaklaşımıdır. Buna göre kişi merkezli eğitim uygulamalarında kullanılan materyaller bu çalışmada; **doğal ve sosyal çevre, kitap ve dergiler, internet kaynakları, müfredat paketleri ve çeşitli materyaller** şeklinde tasnif edilmiştir.

Doğal ve sosyal çevre şu formlarda kaynak olarak düşünülmektedir:

- Yerleşim bölgesindeki ve bölge dışında kalan **doğal özelliğini yitirmemiş bölgelerin** eğitim ve öğretimin bir parçası haline getirilmesi.

- **Şehir hayatının imkanlarının** değerlendirilmesi.

Şehir hayatının imkanlarından faydalanma **örneği** oluşturan bir ailenin uygulaması şu şekildedir: “Washington DC Capital Hill’de yaşayan Susan ve annesi hemen her gün evlerine iki mil mesafedeki Smithsonian Institution’a birlikte yürümekte, bu esnada gözlem yapma, farklı insanlarla tanışma ve buluşma, filmler izleme, müzik dinleme, bisiklet sürme, fotoğraflar çekme, pandomim gösterilerine katılma ve caz konserleri izleme imkanı bulmaktadır. Sanat ve tarih müzelerinde hangi tarihte hangi sergi olduğunu günü gününe takip eden Susan, bu seyahatler sayesinde evren ve doğa hakkında, Mars’a son inişe kadar ayrıntılı bilgi sahibi olmuş, araştırmalarında herhangi bir engelle karşılaşmamıştır.”⁸⁴

⁸⁴ Holt, a.g.e., s.101

- **Sahasında uzman ve örnek kişilerle** görüşmeler.

Öğrencilerin, sosyal çevrenin unsurları olarak sahalarda uzman kişilerle buluşturulması ve arzu edilen yetişkinlerle kalıcı dostluklar kurmalarına zemin hazırlanması.

- **Kütüphane ve müzelerden** faydalanılması

Gerek çalışma konularını daha anlaşılır kılmak ve gerekse öğrencilerde kitaplara, bilim ve tarih gibi alanlara ilgi, entelektüel perspektif oluşturmak amacıyla, ülke çapında yaygınlaşan kütüphane ve müzelerin eğitimin bir parçası haline getirilmesi.

Kişiler merkezli eğitim uygulamalarında kullanılan kaynaklar sıralamasında **ikinci sırada kitaplar** yer almaktadır. Kitap seçiminde de ailelerin benimsediği öğretim yaklaşımı temel etken olmaktadır. Örneğin Okulsuzluk, Eklektik, Charlotte Mason, Waldorf, Montessori ve Thomas Jefferson yaklaşımları için ‘ders kitabı’ anlayışıyla hazırlanan çalışmaların yeri yoktur. Bu yaklaşımlardan birini benimseyen aileler, kitabı bir kaynak olarak kullanmanın ötesinde çocuklarına kitap okuma sevgisini aşlamayı hedefleyen uygulamalar gerçekleştirmektedir. Bu çerçevede gerçekleştirilen organizasyonların başında kütüphane merkezli buluşma programları gelmektedir.

Kişiler merkezli eğitim uygulamalarında **dergiler** de, direkt ve dolaylı birer kaynak vazifesi görmektedir. Dergiler öncelikle uygulayıcı aileler için tecrübe paylaşımı zeminleridir. İkinci olarak bu yayın organları kişiler merkezli eğitimle ilgili lokal ve ulusal çalışmalara, konferans ve fuarlara ilişkin bilgi ve haberler içermektedirler. Gerek sahaya ait ve gerekse saha dışından dergilere kişiler merkezli eğitimde direkt kaynak vasfı kazandıran diğer bir özellikse içeriklerindeki bilimsel makaleler, araştırma yazıları ve edebi değer taşıyan metinler olmaktadır.

Kişiler merkezli eğitim kaynakları içinde üçüncüsü **internettir**. İnternet kişiler merkezli eğitim uygulamalarında hem bir bilgi kaynağı, hem de bir paylaşım ve ifade zemini olarak kullanılmaktadır. Örneğin kişiler merkezli eğitime ilişkin elektronik posta grupları ve forum sayfaları çoğunlukla paylaşım zemini, dolaylı birer kaynak ve materyal

havuzu vazifesi görmektedir. İlgili web sayfalarıysa çoğunlukla belli bir eğitim yaklaşımını yansıtmakta, bu yaklaşım için de birer kaynak olarak kullanılmaktadır.

Müfredat paketleri uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılan kaynak ve materyalleri ifade etmektedir. Kişi merkezli eğitimin çalışma şekillerinin anlatıldığı kısımda uzaktan eğitim uygulamalarına yer verilmişti. Uzaktan eğitim programları kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler ve öğrenciler için gerek matbu olarak veya DVD formatında ve gerekse internet üzerinden kaynak ve materyal temin etmektedirler. Örnek olarak Clonlara School, A Beka Home School, Konos Curriculum ve Saxon Publishers Amerika’da müfredat paketi sağlayıcıları arasında en fazla tercih edilen kurumlardandır.

CD ve DVD çalışmaları da kişi merkezli eğitim uygulamalarında ailelerin tercihi göre birer kaynak ve materyal vazifesi görmektedir. **Örneğin** kendisiyle röportaj gerçekleştirdiğimiz uygulayıcılar içinden biri Matematik ve Latince öğretimi için DVD desteği aldıklarını ifade etmiştir.

Kişi merkezli eğitim aynı zamanda büyük bir sektör haline gelmiştir. Bu sektör içinde yer alan firmalar geniş bir yelpazede hazırladıkları **çeşitli materyalleri** internet aracılığıyla uygulayıcı ailelerin dikkatine sunmaktadır. Bu materyallerin başında yardımcı ders kitapları ile oyun ve deney gereçleri gelmektedir. Çeşitli bilgisayar yazılımları, elektronik müzik ve enstrüman öğrenme paketleri, bilimsel oyuncaklar bunlardandır. Ayrıca diplomalar ve mezuniyet töreni davetiyeleri de uygulayıcı ailelere hitap eden materyaller arasında yer almaktadır. Aileler diplomaları bir hediye olarak edinmekte, ilgili bir program düzenleyerek çocuklarına takdim etmektedirler.

Kişi merkezli eğitimle ilgili firmalar yalnızca ürün değil hizmet de sağlamaktadır. Bu hizmetlerin başında öğrenciler için kamp programları gelmektedir. Gerek ürün ve gerekse hizmet sunan firmalar uygulayıcılara web hizmeti aracılığıyla ulaşmaktadır.⁸⁵

⁸⁵ www.homeschooldiploma.com, www.homeschooltracker.com, www.emediamusic.com, www.coolsciencetoys.com kişi merkezli eğitimle ilgili materyal hizmetleri sunan kurumlardan bazılarıdır.

2.6. Kişi Merkezli Eğitimde Kurumsallaşma ve Organizasyon

Kişi merkezli eğitimin Amerika’da yaygın hale gelmeye başladığı 60’lı yıllardan günümüze ilgili çok sayıda kurum ve organizasyon teşekkül etmiştir. Bu kurumlar faaliyet alanları ve hitap ettikleri kitle açısından çeşitlilik göstermektedir. Buna göre kişi merkezli eğitimle ilgili kurumları **lokal** ve **ulusal-uluslararası** olmak üzere iki ana kategoride değerlendirebiliriz.

Kişi merkezli eğitimle ilgili lokal kurum ve organizasyonlar uygulayıcı aileler tarafından çocuklarının eğitimine destek sağlamak, ortak çalışmalar gerçekleştirmek ve arkadaş çevresi oluşturmak amacıyla oluşturulan organizasyonlardır. Bu organizasyonlar **destek grubu** (support group) ve **kişi merkezli eğitim kooperatifi** (homeschooling coop) adını almaktadır.

Destek grupları, kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ailelerin çocukları için ortak aktiviteler, arkadaş çevresi ve ders grupları oluşturmayı amaçlayan organizasyonlar olup en önemli rolleri öğrencilere sosyal aktivite zenginliği ve çevre edinme imkanı sunmaktır. Destek grupları bu çerçevede öğrencileri düzenli aralıklarla bir araya getirmek amacıyla “Kamplar, müze ziyaretleri, tarihi mekan gezileri, fuar gezileri, seminer programları, yarışma organizasyonları, sanat etkinlikleri, sosyal etkinlikler ve çeşitli grup aktiviteleri organize etmektedir. Ayrıca öğrenciler arasında koro, bando ve spor takımları, eğitimle ilgili aktivite kulüpleri oluşturulması, sportif müsabakalar düzenlenmesi ve kaynak eserlerin toplandığı kütüphaneler kurulması, öğrencilerin ihtiyaç duyduğu kaynaklara ulaşılması, şahsi tecrübelerden faydalanmak amacıyla bilir kişilerle buluşmalar gerçekleştirilmesi de destek gruplarının diğer çalışma alanlarını oluşturur. Destek gruplarının faaliyetleri arasında yıllık konferanslar ve müfredat fuarları düzenlemek de bulunmaktadır.”⁸⁶

Destek grupları birkaç aileden oluşan küçük organizasyonlar olabileceği gibi çok geniş kitleleri de temsil edebilmektedirler. Geniş temsil özelliklerine sahip destek

⁸⁶ Klicka, a.g.e., s.142

gruplarına bir örnek, New England olarak adlandırılan bölgede 7 eyaletten 20.000 kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileyi ortak organizasyonlarda buluşturan Family Resource Center adındaki organizasyondur. Salem City’de oturan uygulayıcı Tammy Rosenblatt tarafından koordine edilen bu grubun üyeleri arasında iletişim, ağırlıklı olarak internet sayfası üzerinden elektronik gazete ve elektronik posta yoluyla sağlanmaktadır. FRC’nin etkinlikleri arasında MIT Üniversitesi bünyesinde belirlenen fen konularında, laboratuvar ortamında deney merkezli çalışmalar ve konulu ders oturumları gerçekleştirmek, kamp ve gezi programları organize etmek bulunmaktadır.

Kooperatifler, kişi merkezli eğitimle ilgili diğer lokal organizasyon grubunu oluşturmaktadır. Kooperatifler destek gruplarından farklı olarak, daha “sık periyotlarla ve ağırlıklı olarak akademik birikim edinme eksenli organizasyonlar gerçekleştirmektedir. Kooperatifler çoğu zaman mini bir okul çevresi oluşturmak anlamına da gelir. Kooperatifler aracılığıyla gerçekleştirilen öğretim faaliyetinde uygulayıcı veliler kendileri aktif olabilecekleri gibi, komple veya kısmen profesyonel desteğine de başvurabilmektedirler.”⁸⁷ Anlaşılacağı üzere kooperatif çalışmalarında velilerin branşları doğrultusunda ders oturumları gerçekleştirmeleri sıklıkla rastlanan bir uygulamadır. Geziler ve sportif organizasyonlar da kooperatif çalışmaları içinde yer alabilmektedir. Bir de öğrenciler kooperatif çalışmaları kapsamında oluşturdukları arkadaş gruplarında proje paylaşımları gerçekleştirmektedirler. Jenerasyonlar arası diyalogların güçlendirilmesi de kooperatiflerin hedefleri arasında yer almaktadır.

Kişi merkezli eğitim kooperatiflerinin öğrenciler için sağladığı imkanlar şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- “Çocuklar ve anneler için arkadaş çevresi edinme ortamı.
- Disiplinli çalışma şartları.
- Aktivite zenginliği.”⁸⁸

⁸⁷ <http://homepages.tesco.net/~littlebears/co-op.htm> (11.11.2006)

⁸⁸ <http://www.heritagehsc.org/AboutHeritage/BenefitsofJoiningHeritage/tabid/278/Default.aspx> (11.11.2006)

Görüldüğü gibi destek grupları ve kooperatifler arasında net bir faaliyet alanı ayırımı yapmak kolay değildir. Pratiklere bakıldığında da; ağırlıklı olarak destek grubu özellikleri gösteren bir yapının kooperatif, kooperatif özellikleri gösteren yapıların da destek grubu adını alabildiği görülmektedir.

Kişî merkezli eğitimle ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve organizasyonlar ise **sivil toplum kuruluşları, fuar ve konferanslardan oluşmaktadır.**

Kişî merkezli eğitimle ilgili sivil toplum kuruluşları; destek grubu ve programlar oluşturulmasına yönelik çalışmalar yürüten, konferans ve fuarlar organize eden, dünyada kişî merkezli eğitimin yayılmasına öncülük eden kuruluşlardır. Sivil toplum kuruluşlarının faaliyet alanları şu şekildedir:

- “Bölge veya eyalet bazında, kişî merkezli eğitim hakkında bilgilendirme hizmeti gerçekleştirmek,
- Kişî merkezli eğitim ile ilgilenenler arasında bir ağ oluşturmak,
- Ulusal bazda toplumsal diyalogların güçlenmesine hizmet etmek
- Destek gruplarını güçlendirmek, kişî merkezli eğitimle yeni tanışanları destek gruplarıyla buluşturmak ve yeni destek gruplarının kurulmasına yardımcı olmak.
- Kişî merkezli eğitimin uygulayıcı ve ilgililerine ulusal bazda iletişim ağı sağlamak,
- Kişî merkezli eğitim hakkında haber, bilgi ve kaynak içerikli listeler oluşturmak,
- Medya kuruluşları ve eğitim departmanlarıyla diyalogları sürekli hale getirmek
- Ailelere eğitim tercihleri noktasında rehberlik hizmetlerini ve kişî merkezli eğitim, alternatif ve “sözleşmeli okullar gibi konularda da yerel ve uluslar arası bilgilendirme çalışmalarını sürdürmek.”⁸⁹

Kişî merkezli eğitimle ilgili sivil toplum kuruluşlarının öne çıkanlarından bazıları şunlardır: Home School Legal Defence Association, National Home Education Network,

⁸⁹ www.americanhomeschoolassociation.org (24.12.2007)

American Homeschool Association, Alternative Education Revolution Organization, National Home Education Research Institute.

Kişi merkezli eğitimle ilgili diğer lokal ve ulusal-uluslararası organizasyon gurubunu ise **konferans ve fuarlar** oluşturmaktadır. Konferanslarda eğitim uzmanlarının yanında eğitimle aktif ilgilenen ebeveynler de konuşmacı olarak bulunmaktadır. Aileler ve öğrenciler arasında yeni tanışıklıklar oluşmasına aracılık etmesi, yeni grup ve organizasyonların temellerinin atılmasına yardımcı olması bu konferansları cazip hale getirmektedir. Fuarlar ise kişi merkezli eğitim ve uzaktan eğitimle ilgili kaynak ve materyallerin sergilendiği organizasyonlardır.

2.7. Kişi Merkezli Eğitimle İlgili Yayınlar

Kişi merkezli eğitimle ilgili yayınlar **dergi, kitap, web sayfası ve bir radyo yayınından** oluşmaktadır. Çoğunluğu bir eğitim yaklaşımının özelliklerini yansıtan dergilerin bir kısmı aşağıda kaydedildiği gibidir:

‘1977 yılında kişi merkezli eğitimin etkili ismi John Holt öncülüğünde yayın hayatına başlayan **Growing Without Schooling** dergisi, kişi merkezli eğitim üzerine ilk süreli yayın olma özelliği taşımaktadır. 24 yıl süren yayın hayatı boyunca GWS binlerce aile için bir kaynak ve paylaşım aracı olmuş, kişi merkezli eğitimin hukuki yönü üzerine süren tartışmalara zemin oluşturmuş, ayrıca ailelere çocuklarının eğitimine ilişkin tecrübelerini paylaşım imkanı sağlamıştır.”⁹⁰ GWS’in yayıncılarından, kendisiyle yüzyüze görüşme yaptığımız Patrick Farenga, 1985’te John Holt’un ölümünden sonra GWS bünyesinde yayınlanan kişi merkezli eğitim ailelerinin ve öğrencilerinin isim ve ilgi alanlarını içeren fihristin genişletildiğini, ayrıca kişi merkezli eğitim aile ve öğrencileriyle farklı konularda konuşmak ve onlara yardımcı olmak isteyen gönüllü profesyonellerin listesi, eğitime ve kişi merkezli eğitimin Amerika’da legalliğine ilişkin

⁹⁰<http://www.holtgws.com/growingwithoutsc.html> (01.09.2007)

haberler ve okul dışında öğrenmeyle ilgili görüşme ve makaleler yayımlandığını belirtmiştir.”⁹¹ GWS, Aralık 2001’de 143. sayısıyla yayın hayatına son vermiştir.⁹²

Kişi merkezli eğitimle ilgili bir diğer süreli yayın olarak “**Home Education Magazine**, eklektik anlayışıyla eğitim hakkında örnekleme ve makalelere ağırlık veren bir yayın organıdır. Üçüncü kuşak bir kişi merkezli eğitim ailesinden iki kardeş Mark ve Helen Hegener’in 1983 yılında yayınlamaya başladığı dergi, bugün Amerika’da alanının en önde gelenleri arasında yer almakta ve sahasında kaynak gösterilmektedir. HEM çok sayıda ödülün de sahibidir.”⁹³

Life Learning Magazine, okulsuzluk yaklaşımını benimseyen bir diğer yayın organı olup iki ayda bir yayınlanmaktadır. Dergi GWS çizgisine yakın bir yayın politikası sürdürmekte, her sayısında kişi merkezli eğitim ve özelde okulsuzluk yaklaşımları ile ilgili örnek uygulamalar ve makaleler yayınlamakta, kişi merkezli eğitimle ilgili konferans ilanlarına yer vermektedir.

Kişi merkezli eğitimle ilgili bir diğer süreli yayın organı olarak **Practical Homeschool Magazine**, içeriğinde özel eğitim, üniversiteye hazırlık, kişi merkezli eğitim günlükleri, dünyanın her yerinden kişi merkezli eğitimle ilgili haberler, genel çerçevede haberler, eğitim metotları ile ilgili tanınmış yazarlardan makaleler ve ödüllü yarışmalara yer vermektedir.⁹⁴ Dergi 100.000’in üzerinde satmaktadır⁹⁵.

Kişi merkezli eğitimle ilgili yayın grubu içinde ayrıca, sahaya özel yayınlanan çok sayıda **kitap** mevcuttur. Mesela 2008 yılında piyasada kişi merkezli eğitimle ilgili 3062 adet kitap bulunmaktadır⁹⁶. Bu kitapların büyük bir çoğunluğu kişi merkezli eğitimde uygulama şekilleri, yaşanmış örnekler, destek grupları ve ilgili oluşumlar hakkında

⁹¹ Patrick Farenga, uygulayıcı

⁹² <http://www.holtgws.com/growingwithoutsc.html> (01.09.2007)

⁹³ <http://www.homeedmag.com/whep.html> (30.09.2006)

⁹⁴ <http://www.home-school.com/catalog/pages/phs.php3> (17.03.2008)

⁹⁵ Lyman, s.8

⁹⁶ http://www.amazon.com/s/ref=pd_sc_1?ie=UTF8&search-alias=aps&field-keywords=homeschooling (07.01.2008)

bilgilendirmeye yönelik çalışmalar olup bazılarının son kısmında her eyaletten kişi merkezli eğitimle ilgilenen kişi ve organizasyonların iletişim bilgileri yer almaktadır.⁹⁷

Kişi merkezli eğitimle ilgili yayınlar arasında **web sayfalarının** da önemli bir yekun oluşturduğu görülmektedir. Kullanılan kaynak ve materyaller kısmında bilgi verildiği üzere web sayfaları gerek kaynak temini, gerek paylaşım zemini olarak uygulayıcı veli ve öğrenciler tarafından sıklıkla başvuru alan yayınlar arasındadır.

Amerika’da kişi merkezli eğitimin kurumsallaşmasına hizmet eden bir de **radyo yayını** bulunmaktadır. Homeschooling Radio Show adıyla Leland ve Cathy Fleming çifti tarafından hazırlanıp sunulan programdan ibaret yayın, internet aracılığıyla ulaşmaktadır. 20 seneden uzun süreden beri kişi merkezli eğitim uygulayıcısı olan Fleming çifti, stüdyoda veya telefon bağlantısı ile bir konuk ağırlamakta, değişik boyutlarıyla kişi merkezli eğitim hakkında söyleşiler gerçekleştirmektedir. Konuk alınan kişi bir eğitmen, bir uygulayıcı veli, bir akademisyen yahut bir öğrenci ve hatta programı gerçekleştiren Fleming çiftinin kendi çocuğu olabilmektedir. Program web arşivinden de dinlenebilmektedir. Web sayfası aracılığıyla ayrıca bir forum penceresine ve kişi merkezli eğitim hakkında bilgilendirici veri hizmetlerine ulaşılabilir.⁹⁸

3. AMERİKA’DA KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİMİN HUKUKİ STATÜSÜ

“Amerikan anayasası ve temel haklar bildirisi -bill of rights- eğitimden bahsetmez. Eğitim ülkede federal eğitim departmanının varlığına rağmen şartları eyaletlerin iç hukukuyla belirlenen bir hizmettir. Bunun yanında, federal yönetimin kişi merkezli eğitimle ilgili genel tutumunu ortaya koyan bir kararı bulunmaktadır. **Amerika senatosu 16 Eylül 1999 günü oybirliğiyle aldığı 183 nolu kararla 19-25 Eylül 1999 haftasını ‘Ulusal Kişi Merkezli Eğitim Haftası’ olarak belirlemiştir.** 14 senatörün

⁹⁷ Kendisiyle yüzyüze görüştüğümüz New England bölgesi Family Resource Center koordinatörü Tammy Rosenblatt’A, John Holt’Un “Teach Your Own” adlı çalışmasının sonuna eklediği iletişim bilgileri aracılığıyla ulaştık.

⁹⁸ www.homeschoolingradio.com (01.11.2006)

senatoya sunduğu ilgili teklif, aynı tarihte karara bağlanmıştır. Senatoda bu kararın gerekçesi olarak şu tespitlerde bulunulmuştur:

“Madem ki Birleşik Devletler eğitimde mükemmelliği hedef belirlemiştir,

Madem ki Birleşik Devletler mükemmelliğin yakalanmasında aile katılımı ve ebeveyn seçimlerinin önemini kabul etmiştir,

Madem ki Birleşik Devletler ebeveynin çocuklarının eğitim ve yetiştirilmesinde öncelikli hakka sahip olduğunu tanımıştır,

Madem ki ebeveynler çocuklarının birinci sınıf bir eğitim almasını istemektedir,

Madem ki kişi merkezli eğitim aile bağlarını güçlendirmekte, çocukları kültürümüzdeki ahlaki değerlerin sürdürülebilirliği için gerekli elementleri hayatlarında en yüksek düzeyde uygulamaya yönlendirmektedir,

Madem ki kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler, sağlıklı bir toplumun gerekliliklerinden olan kültürel farklılıkları yaşatmaya önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır,

Madem ki Birleşik devletlerde çocukları için kişi merkezli eğitim uygulayan çok sayıda veli bulunmaktadır,

Madem ki kişi merkezli eğitimin başarılı sonuçlar getirdiği George Washington, Patrick Henry, John Quincy Adams, John Marshall, Robert E. Lee, Booker T. Washington, Thomas Edison, Abraham Lincoln, Franklin Roosevelt, Woodrow Wilson, Mark Twain, John Singleton Copley, William Carey, Phyllis Wheatley ve Andrew Carnegie örneklerinde ortaya çıkmıştır,

Madem ki kişi merkezli eğitim alan öğrenciler kendine güven sahibi, iyi bir vatandaş, sosyal doku içinde karşılaştıkları güçlükleri aşacak bir akademik donanıma sahip kişilik profili oluşturmaktadırlar,

Madem ki onlarca araştırma çalışmasında kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin başarı testlerinde iyi sonuçlar elde ettikleri ortaya çıkmıştır,

Madem ki Mart 1999'da Maryland Üniversitesi bünyesinde "Educational Resources Information Center Clearinghouse on Assessment and Evaluation" tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına göre Iowa temel birikim/ başarı ve profesyonellik testleri sonuçlarında bu sınavı alan kişi merkezli eğitim öğrencileri yüzde 70 ile 80 oranında başarı elde etmekte, kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin yüzde 25'i yaşları için normal kabul edilen seviyelerin bir veya üst seviyelerinde eğitim görmektedirler,

Madem ki çalışmalar kişi merkezli eğitim öğrencilerinin üniversitede yüksek başarı elde ettiklerini göstermektedir,

Şu halde birleşik devletlerde yaşayan kişi merkezli eğitim uygulayıcıları ve kişi merkezli eğitim alan öğrenciler eğitimin kalitesini artırma yönündeki gayretleri sebebiyle tanınmalı ve kutlanmalıdırlar.

Bu sebeplerle, 1999 yılı için Eylül ayının 19'unda başlayıp 25'inde sona eren haftanın 'ulusal kişi merkezli eğitim haftası' olarak belirlenmesi kararına varılmıştır. Sayın başkanın, kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ailelerin ulusumuza katkılarını takdir içerikli bir açıklamada bulunması talep edilmektedir." ⁹⁹

"ABD başkanı Bush bu kararın alınmasının ardından gerçekleştirdiği konuşmada şu ifadeleri kullanmıştır: Biz kişi merkezli eğitimi saygıdeğer ve korunası bir uygulama olarak görüyoruz." ¹⁰⁰

Federal Eğitim Departmanı da 2007 yılında velileri çocuklarına okul seçme aşamasında bilgilendirme amaçlı yayınladığı 'choosing a school for your child' (çocuğunuz için okul seçimi) başlıklı çalışmada tercih seçenekleri arasında kişi merkezli eğitime de yer vermiştir. ¹⁰¹

⁹⁹ <http://www.ohioroundtable.org/library/articles/schoice/natlhomeed.html> (07.10.2007)

¹⁰⁰ <http://www.capenet.org/Outlook/Out10-99.html> (17.04.2007)

¹⁰¹ <http://www.ed.gov/parents/schools/find/choose/choosing.pdf> (10.12.2006)

Günümüz Amerika’ında eyaletlerin kişi merkezli eğitimle ilgili düzenlemeleri **4 kademe**de değerlendirilmektedir. Bu kademelendirmeye göre “Idaho, Arkansas, Texas, Oklahoma, Illionis, Indiana, Michigan, Connecticut, New Jersey, Missouri eyaletlerinde kişi merkezli eğitim uygulamasıyla ilgili hiçbir ön şart söz konusu değildir. California, Nevada, Utah, Arizona, New Mexico, Montana, Wyoming, Kansas, Nebraska, Wisconsin, Mississippi, Alabama, Kentucky, District of Columbia, Delaware eyaletleri düşük seviyede düzenlemelere sahiptir. Bu eyaletler uygulayıcı ailelerin, ilgili birimlere bu tercihleri hakkında bilgi vermelerini talep etmektedir. En büyük grubu oluşturan Washington, Oregon, Colorado, South Dakota, Minnesota, Iowa, Arkansas, Louisiana, Florida, Georgia, Tennessee, South Carolina, North Carolina, Virginia, West Virginia, Ohio, Maryland, New Hampshire, Maine, Hawaii eyaletleri akademik başarıyı ortaya koyan test skorları veya uzman değerlendirmeleri içerikli bilgilendirme talebinde bulunmaktadır. North Dakota, Vermont, New York, Pennsylvania, Rhode Island, Massachusetts eyaletleri ise yüksek düzenlemeye sahip olanlarıdır. Bu eyaletler sadece uygulama bilgisi veya akademik başarının belgelenmesi değil, müfredat içeriği ve velilerin eğitim formasyonuna sahip olmaları ile ilgili de çeşitli düzenlemelere sahiptir.”¹⁰²

Kişi merkezli eğitimin bu statüyü kazanması kısa sayılamayacak bir süreç gerektirmiştir. “1960’ların sonlarında yaygın şekilde uygulanmaya başlayan kişi merkezli eğitime ilişkin hakların çoğu eyalet kanunlarında ancak 1980’lerde yer almıştır. Kişi merkezli eğitim Amerika’da tüm eyaletlerde legal statüsü kazanması ise 1994 yılında gerçekleşmiştir. Ailelerin kişi merkezli eğitimin bu statüyü kazanması sürecinde sıklıkla vurguladıkları esas, evrensel insan hakları beyannamesinde ortaya konan ‘ebeveyn çocuğunun alacağı eğitimin çeşidini belirlemede öncelikli hak sahibi olmalıdır’ prensibi olmuştur.”¹⁰³

¹⁰² <http://www.hslda.org/laws/default.asp> (03.04.2008)

¹⁰³ Howell, J.S.,-Sylvester, M.S., “Homeschooling in the US: Revelation or Revolution”, Prepared for the 80th annual conference of the western economic association, San Fransisco, California, July 4-8, 2005, s.3,4

4. KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINA KABUL DURUMU

Kişi merkezli eğitimin hukuki statüsüyle ilgili tartışmaların bir boyutu da bu eğitim uygulamasıyla yetişen öğrencilerin üniversite giriş imkanları sorgulamasıdır. Amerika’da üniversiteler özerk statüsünde olup kabul politikalarını kendi bünyelerinde belirlemektedirler. Buna göre Amerika’da bir öğrencinin lisans programına kaydolabilmek için öncelikli gereksinimi SAT adıyla yılda 7 kez gerçekleştirilen uluslararası sınavı almak ve bu sınavda belirlenen puan barajını aşmaktır. Bu sınava giriş içinse mezuniyet veya yaş şartı aranmamaktadır. Üniversiteye yerleştirme işleminin merkezi olmadığı ülkede kayıt müracaatı esnasında sunulması zorunlu belgelerin başında da SAT sonucu gelmekte, diğer belgeler üniversitelerin kendi talepleri doğrultusunda şekillenmektedir. Kişisel kabiliyetler ve okul harici faaliyetler de üniversite girişinde önemli bir role sahiptir. Ortaöğretim başarısı veya mezun olunan okul faktörleri ise çoğu zaman belirleyici olmamaktadır.

“2000 yılında Stanford Üniversitesi, lisans programlarına kaydolmak amacıyla müracaat eden 35 kişi merkezli eğitim öğrencisinin yüzde 26’sını kabul etmiştir. Bu oran, Stanford’ın genel müracaatlar içinden kabul oranının iki katına karşılık gelmektedir. Yine Illionis eyaletinde bulunan Wheaton Üniversitesi’nin 572 birinci sınıf öğrencisinin 23’ü kişi merkezli eğitim uygulamasından yetişmiş olanlardır. Bu öğrencilerin SAT skorları ortalaması genel ortalamanın yüzde 58 üzerinde gerçekleşmiştir. Harvard Üniversitesi kayıt işleri direktörü Marlyn McGrath Lewis konuyla ilgili olarak, ‘alışılmış modelin dışında yetişmiş birileri bizim her zaman ilgimizi çekmiştir, şunu gördük ki kişi merkezli eğitim bize uyuyor’ ifadesini kullanmıştır. Ayrıca kişi merkezli eğitim öğrencilerinin lise çağında genellikle iki yıllık yükseköğretim programlarında elde ettikleri tecrübe ve gösterdikleri performans üniversite girişlerinde kendileri için referans görevi görmektedir.”¹⁰⁴

‘National Association for College Admission Counseling’ yöneticisi David Hawkins’in ifadesi: 2000 yılında yükseköğretim kurumlarının yüzde 52’si kişi merkezli

¹⁰⁴ <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,997902,00.html> (11.11.2007)

eğitimle yetişmiş öğrencilerin müracaatlarını diğer müracaatlar statüsünde değerlendirdi. Dört yıl sonra bu kurumların oranı yüzde 83'e ulaştı. Kurumların yüzde 45'i bu dönemde kişi merkezli eğitim ğrencilerinin üniversitelerine başvuru miktarının artan bir grafik gösterdiğini ifade etti.”

MIT üniversitesi kayıt işleri sorumlusu Marilee Jones da kişi merkezli eğitim ile yetişmiş öğrencilere yönelik tutumlarıyla ilgili, 'her bir öğrenciyi kendi şartları içinde değerlendiririz' ifadesini kullanmaktadır.”¹⁰⁵

“Son yıllarda kişi merkezli eğitim temelli ğrenciler Amerika'nın en prestijli üniversitelerinden eğitim bursu da kazanmaya başladığı görölmektedir. İlerinde Harvard, Yale, Stanford, MIT, Rice ve Citadel üniversitelerinin de bulunduğu 700'den fazla yükseköğretim kurumu kişi merkezli eğitim temelli öğrencileri kaydetmiştir. Bu üniversitelere kişi merkezli eğitim temelli öğrencilerin müracaat edenlerinin sayısında da artış gözlenmiştir. Örneğin Stanford Üniversitesi 7 yıl önce 36 adet kişi merkezli eğitim temelli ğrenci müracaatı aldığı halde bu sayı 2007'de 104 olarak gerçekleşmiştir.

2000 yılında Virginia eyaletinde Patrick Henry College adıyla kurulan üniversite özellikle kişi merkezli eğitim öğrencilerine yönelik kurulan ilk yükseköğretim kurumu olma özelliğini taşımaktadır. Stanford Üniversitesi kayıt bölümünden Jon Reider, yükseköğretim kurumlarının kişi merkezli eğitim ile yetişen öğrencileri kabulünü bu öğrencilerin motivasyon, merak ve kapasite özelliklerinin lise profiline göre daha yüksek oluşuna bağlamaktadır.”¹⁰⁶

Kişi merkezli eğitimden yetişen öğrencileri kabul politikası ile ilgili olarak Harvard Üniversitesi kayıt sorumlusu Grace S. Cheng 23 şubat 2007 günü kendisiyle gerçekleştirdiğimiz görüşmede yönelttiğimiz 'kişi merkezli eğitimden yetişmiş ve lise diploması sahibi olmayan bir öğrencinin müracaatını nasıl değerlendirirsiniz?' sorusuna karşılık şu cevabı vermiştir: 'SAT sonucu ve bize sunacağı gerekçe mektubu bizim için

¹⁰⁵<http://www.hslda.org/docs/link.asp?URL=http%3A%2F%2Fwww%2Emyfoxboston%2Ecom%2Fmyfox%2Fpages%2FNews%2FDetail%3FcontentId%3D2566856%26version%3D1%26locale%3DEN%2DUS%26layoutCode%3DTSTY%26pageId%3D3%2E8%2E1> (04.03.2007)

¹⁰⁶ Basham, a.g.m., s.18

yeterlidir. Bunun yanında lise diploması olması ya da olmaması sonucu değiştirmez'. Cheng, Harvard'ın kişi merkezli eğitimden yetişenlerle ilgili politikasının web sayfasında veya matbu olarak yayınlanması durumuna ilişkin sorumuza karşılık olarak ise: "Bizim bu konuya ilişkin bir gündemimiz ve politikamız yoktur, dolayısıyla yazılı bir metnimiz mevcut değil' cevabını vermiştir.

New England Family Resource Center koordinatörü ve bir kişi merkezli eğitim uygulayıcısı olan Tammy Rosenblatt kendisiyle geręekleřtirdiđimiz görüşmede üniversite girişiyle ilgili olarak şunları ifade etmiştir: "Üniversiteler bizim çocuklarımıza karşı çok yoğun merak ve ilgi besliyorlar. Geleneksel okullardan yetişen öğrencilerin ufuk ve birikimleri tahmin edilebilir iken, bizim çocuklarımız çok sıra dışı ve özel odaklanmış birikimleriyle müracaat eden öğrenciler arasından sıvrilebiliyor".

Yukarıda aktarılan bilgilerden de anlaşıldığı gibi Amerika'da çoğu üniversite özellikle son yıllarda kabul politikalarını kişi merkezli eğitim öğrencileri lehine değişirmiştir. Bu hususta bir diğer örneklik oluşturan kurum Amerikan Hava Kuvvetleri Akademisi (The United States Air Force Academy)'dir. Akademi, kişi merkezli eğitim temelli öğrencilerini tüm adaylarla aynı kriterlerle kabul etmekte, kayıt prosedürlerinde her hangi bir farklılık gözetmemektedir.¹⁰⁷

Kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yükseköğretim kurumlarına kabul durumu basında da yer almaktadır. Mesela üniversitelerin ortalama $\frac{3}{4}$ 'ünün kişi merkezli eğitim öğrencileri ile diyaloğa geçmeyi bir politika haline getirdiği, Harvard Üniversitesi'nin kayıt sorumlularının kişi merkezli eğitim konferanslarına katılıp öğrencileri tanımaya çalıştığı, Rice ve Stanford Üniversitelerinin de kişi merkezli eğitim öğrencilerini okula devam eden öğrenciler ile aynı standartlarda veya daha yüksek standartlar çerçevesinde kabul ettiği bu haberlerde yer verilen hususlardandır.¹⁰⁸

¹⁰⁷ <http://academyadmissions.com/admissions/howtoapply/homeschool.php> (06.04.2008)

¹⁰⁸ <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1000631,00.html> (11.11.2007)

II. BÖLÜM

EĞİTİMİN FONKSİYONLARI AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Eğitim bireyi kendine ve topluma faydalı bir şahsiyet haline getirme çabasıdır. Bireyin akademik, sosyal ve etik gelişimine ilişkin boyutlar içeren bir faaliyettir. Dolayısıyla kişiyi kendisiyle ve toplumla barışık hale getiren bir fonksiyon icra eder. Eğitim faaliyetleri; ilgili imkanlar oluşturulması, mevcut imkanların değerlendirilmesi ve muhtelif aktiviteler gerçekleştirilmesi suretiyle desteklenir.

1. BİREYİ SOSYALLEŞTİRME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Eğitim faaliyetlerinde birey her şeyden önce içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olduğu bilinciyle donatılır. Bu aynı zamanda eğitimin temel fonksiyonudur.

Toplumunu şekillendiren kurumların başında aile gelmektedir. Şu halde aile kurumu toplumsal değerlerin yeni nesillere aktarılmasında da temel rol üstlenicisidir. Kurumsal eğitim bunu göz önünde bulundurarak öncelikle aileyi eğitime müdahil olmaya teşvik etmekte, eğitimde aile katılımı üzerine çalışmalar aralıksız sürdürülmektedir. Bunun yanında toplumu diğer toplumlardan ayırıştıran değerler eğitim kurumları tarafından öğretmenler aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak özellikle iletişim araçları vasıtasıyla yabancı değer unsurlarının toplumların her katmanına kolayca sirayet ettiği günümüzde eğitimin bu işlevinin yerine getirilmesi alabildiğine zorlaşmış durumdadır.

Kurumsal eğitim anlayışında sosyalleşmenin temel unsuru kabul edilen, toplumsal değer ve normların yeni nesillere aktarılması için aralıksız sürdürülen **eğitimde aile katılımı**, kişi merkezli eğitimde en üst düzeyde gerçekleşmektedir. Uygulayıcı aileler bu amaçla öncelikle kendi iç yapılarında değer ve norm aktarımını gerçekleştirmeye en üst düzeyde imkan veren bir organizasyon oluşturmakta, ardından bu yapıyı kitleye teşmil etmek amacıyla lokal, ulusal-uluslararası organizasyonlar meydana getirmektedir.

Kurumsal eğitim anlayışında sosyalleşme desteği çerçevesinde öğrenciler yaş esasına göre sınıflandırılırken öğretmen-öğrenci rolleri ise belirgin çizgilerle ayrıştırılmaktadır. Bu uygulamanın çocuk, genç-yetişkin iletişimine etkileri bir tartışma konusu oluşturmaktadır. Örneğin çocuk ve genç odalarının ebeveyn-çocuk uzaklaşmasına, bunun da ötesinde çocuğun bireyselleşen ve sosyal fobileri olan bir kişilik haline gelmesine sebep olduğu her geçen gün daha belirgin şekilde görülmeye başlanmıştır. Buna karşın kişi merkezli eğitimin sosyalleşme boyutunda şu şekillerde eleştirildiği görülmüştür:

Eğitimini okul dışında gerçekleştiren öğrenciler;

- **Aile çevresinin yaşantısı dışındaki hayat tarzlarına yabancı,**
- **Arkadaş edinme imkanları kısıtlı,**
- **Çalışma hayatının rekabetçi ortamından uzak,** dar bir çevrede yetişmektedir. Buna karşılık okullar hem iş becerileri ve hem de davranış, ahlak ve değer yargıları kazanmada güçlü destekleyici unsurlar oluşturmaktadır. Düzenli olarak okula devam etmeyen çocuklar iş çevrelerinde arkadaşlarıyla yarışamaz, sosyal değerleri içselleştiremez. Kişi merkezli eğitimin dar eğitim çevresi çocuğu diğer hayat ve anlayış tarzlarına karşı toleranslı olma melekesinden mahrum eder.

Buna karşılık kişi merkezli eğitim-sosyalleşme ilişkisi için uygulayıcı görüşleri şu şekildedir: “Kişiyi günün sekiz saati, haftanın beş günü aynı yaşta kişilerle mekan paylaşımına mecbur bırakmak sağlıklı bir sosyalleşmeye hizmet etmez. Bunun yerine kişi merkezli eğitim esnasında çocuklarımız çok geniş bir yaş aralığında insanlarla muhatap olur ve bu onlara ağırbaşlılık, vakar, kendine güven ve olgunluk kazandırır. Kişi merkezli eğitim esnasında çocuklarımız düzenli olarak farklı yaşlardan farklı anlayışlara sahip yetişkinlerle birlikte olmaları sebebiyle, ilerleyen senelerde karşılaşacakları farklı kültür ve geçmişe sahip insanlarda diyalogda bunun avantajını yaşarlar”. Her iki iddia için de bu ve benzer şekillerde gerekçeler ortaya konmaktadır. Bunun ötesinde konuyla ilgili gerçekleştirilen bazı araştırma sonuçları da aşağıda değerlendirilmiştir:

Amerika’da çocuk sağlığı üzerine ulusal çapta yayın yapan bir dergi 1 Aralık 2006 tarihli sayısında Myes B. Abbott (MD) ve Jennifer A. Miller (MD) imzasıyla kişi merkezli eğitimin çocukları sosyalleşmeden mahrum ettiğini iddia eden bir makale yayınlamıř¹, bunun üzerine ‘World Talk Radio’ adında bir radyo kanalında Wayne C. Sedlak tarafından sunulan ‘Gateway to Discovery’ programında ilgili bir yayın gerçekleştirilmiş, yayında HSLDA’in bir avukatı konuk olmuş, konuk kişi merkezli eğitim ğrencilerinin sosyalleşme yönünden dezavantaj içinde olduğu iddia eden bu makalenin hiçbir bilimsel temele dayanmadığı üzerine açıklamalar yapmış, en azından bu araştırmanın devlet okuluna devam eden çocuklarla kişi merkezli eğitim öğrencileri arasında bir kıyaslama şeklinde yapılmış olmasının asgari bilimsellik gerekliliği olduğunu hatırlatmış, kişi merkezli eğitim ğrencilerinin birçok araştırma sonuçlarına göre sosyalleşme yönünden diğer öğrencilere kıyasla daha avantajlı durumda olduğunun görüldüğünü anlatmıştır.

“1992 yılında Florida niversitesi’nden Larry Shyers kişi merkezli eğitimle yetişenlerin sosyal gelişimlerini tamamlayamadıkları kabulünü test için bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, 8-10 yaşlarında 70 kişiden oluşan bir kişi merkezli eğitim ğrenci grubu ile; aynı sayıda, aynı yaş aralığında olup düzenli olarak okula devam eden bir grubun görüntüleri kaydedilmiştir. Bu kayıtlar, hangi görüntülerin hangi gruba ait olduğunu bilmeyen uzmanlarca incelenmiştir. Ölçümlerin sosyal gelişme testleriyle yapıldığı çalışma sonunda iki grup arasında kendine güven noktasında önemli bir fark bulunmamış, davranış kıyaslamasında daha az problem tespit edilen grubun kişi merkezli eğitime devam edenlerden oluştuğu grlmüştir. Dr. Shyer çalışmasında şu sonuca ulaşılmıştır: ‘ocuğun sosyal gelişimi, diğer çocuklardan çok yetişkinlerle diyalog kurmasıyla ilgilidir’.²

Araştırmacı J. Gary Knowles konuya ilişkin olarak şunları kaydeder: “Kişi merkezli eğitimden yetişmiş kişiliklerin kısmen bile dezavantajlı olduklarına bir delil bulamadım. Bunların 3’te 2’si evli, hiçbiri işsiz değil”.³ “Prof. Thomas C. Smedley’in kişisel etkileşim ve iletişim araştırmasında kişi merkezli eğitim

¹[http://www.contemporarypediatrics.com/contpeds/article/articleDetail.jsp?id=385844&pageID=1&sk=&date=\(24.01.2007\)](http://www.contemporarypediatrics.com/contpeds/article/articleDetail.jsp?id=385844&pageID=1&sk=&date=(24.01.2007))

² Lyman, a.g.m., s.12

³ Basham, a.g.m., s.16

öğrencilerinin devlet okulu ve özel okula devam edenlerden daha sosyal kişilikler oldukları tespit edilmiştir.”⁴

“Prof. John Taylor kişi merkezli eğitim öğrencileri okula devam edenlerden daha fazla kendine güven sahibi olduğunu tespit etmiştir. Prof. Mona Delahooke’ye göre de kişi merkezli eğitim öğrencilerinin akran bağımlılıkları özel okul öğrencilerinden daha azdır, bu öğrenciler sosyal ve duygusal bakımdan özel okul öğrencileri oranında uyumludur.”⁵

Stanford Üniversitesi’nin bir kayıt sorumlusu Wall Street Journal’a konuyla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: “Kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin lise mezunlarında çok göremediğimiz motivasyon, merak ve sorumluluk gibi özelliklere sahip olduğunu gözlemliyoruz.”⁶

Kişi merkezli eğitim uygulamasıyla yetişmiş kimselerin toplum içinde rol alma biçimleri üzerine gerçekleştirilen bir başka araştırmada görüşülen kişilerin yüzde 30’unun gönüllü çalışmalara katıldığı, bu oranın okula devam edenlerde yüzde 6 ile 12 arasında değiştiği bulgusuna ulaşılmıştır.⁷

“National Home Education Research Institute başkanı Dr. Brian Ray tarafından gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçlarına göre ise, kişi merkezli eğitim alan öğrenciler haftada ortalama 5.2 ev dışı aktiviteye katılmaktadır. Bu aktiviteler içinde izcilik, bale ve dans kursları, 4-H adı verilen gençlik kulüpleri, gönüllü çalışmalar, İncil kulüpleri, çeşitli kurslar, müzik dersleri, grup sporları, geziler, oyun grupları vs. yer almaktadır.”⁸

Kişi merkezli eğitim-sosyalleşme ilişkisiyle ilgili araştırma sonuçları - özellikle Shyers’in araştırmasında daha az davranışsal problem gösteren grubu oluşturan öğrencilerin kişi merkezli eğitim öğrencileri olduğunun görülmesi- dikkat çekicidir. Ray’in araştırma sonuçları ise öğrencilerin sosyalleşmelerini olumlu

⁴ Basham, a.g.m., s.16

⁵ Basham, a.g.m., s.17

⁶ http://www.city-journal.org/html/10_3_an_a_for_home.html (24.03.08)

⁷ Arai, W.L., “Home schooling and Redefinition of Citizenship”, Education Policy Analysis Archives, 7(27), 1999, s.4

⁸ Rudner, a.g.m., s.9

etkileyen faktörler hakkında önemli veriler ortaya koymaktadır. Şu durumda Ray'in elde ettiği sonuçlar, Shyers ve diğer araştırmacıların elde ettikleri sonuçlara yardımcı faktörleri ortaya koyar mahiyettedir.

Bugün kişi merkezli eğitim Amerika'da geniş bir uygulama zeminine sahiptir ve zengin bir iletişim ağıyla örülmüştür. Önceki bölümlerde yer verilen geniş çaplı organizasyonlar aktif durumdadır. Şu haliyle Amerika'da kişi merkezli eğitim ile sosyal imkanlardan mahrumiyeti sebep sonuç ilişkisi içinde değerlendirebilmek zorlaşmaktadır.

2. BİREYİN YETENEKLERİNİ TANIMASINA VE GELİŞTİRMESİNE YARDIM ETME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Kurumsal eğitimde özellikle son senelerde yaygınlaşan rehberlik hizmetleri uygulaması, bireyin ayrıntılı tanınmasını öncelemektedir. Bu uygulamada ikinci adım olarak birey ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda çalışmalara yönlendirilmektedir. Ancak yoğun müfredat uygulamaları içinde ilgi ve kabiliyetler çoğunlukla tespit edilse dahi değerlendirilememekte, kurumsal tedarik merkezli bu uygulamalarda bireysel ayrıcalıklar zaman içinde yitirilebilmektedir. Kurumsal ve kitleye hitap eden uygulamalarda karşılaşılan bir diğer tehlike de kalabalık sınıf ortamında bireysel farklılıkların çoğu zaman sağlıklı olarak tespit edilememesi durumudur. Bu sıkıntılar kurumsal eğitimde, eğitimin 'bireyin yeteneklerini tanıma ve geliştirmesine yardım etme' fonksiyonunun çoğunlukla yeterince yerine getirilememesine sebep olmaktadır.

Bireyin yeteneklerini tanıma, geliştirilmesine yardım etme fonksiyonlarının yerine getirilmesi için temel gereksinim eğitimin bireyselleştirilmesidir. Bunun temini iki temel gerekçeye bağlıdır:

- Eğitim gündeminin bireyin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulması.
- Hitap edilen kitlenin sayısının sınırlandırılması.

Kurumsal eğitimde özellikle ikinci gereksinimin yerine getirilmesine özen gösterilmektedir. Sınıf başına öğrenci sayısının azlığı, eğitim kurumları için söz konusu kalite kriterleri içinde de yer almaktadır. Küçük mevcutlu sınıflara sahip butik okul ve dershanelerin sayısı günden güne artmaktadır. Fakat ilk gereksinimin yerine getirilmesi çoğunlukla mümkün olmamaktadır.

Kişi merkezli eğitim sınıf ortamını zorunlu kılmayan yapısı sebebiyle eğitimin bu fonksiyonunun yerine getirilmesine imkan veren bir uygulamadır. Kişi merkezli eğitimde bu prensibin uygulanmasını kolaylaştıran üç destekleyici bulunmaktadır:

- Ebeveyn çocuğunu en iyi tanıyan olarak temel belirleyicidir.
- Eğitime muhatap olan kişinin tüm gündemini işgal eden bir müfredat bulunması ve takip edilmesi zorunlu değildir. Müfredat öğrenci tarafından dahi şekillendirilebilmekte ve hatta hiç oluşturulmayabilmektedir.
- Zaman yönetiminde öğrencinin yetkisi daha fazla olup bazı uygulamalarda öğrenci tam yetki sahibidir.

Gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde bu sayılanların çok sayıda örneğine rastlanmıştır. Bir uygulayıcı çocuğunun merak ettiği bir konuda araştırma gerçekleştirdiğini ve tüm vaktini buna ayırdığını, bir diğer uygulayıcı çocuğunun küçük yaşta biyolojiye yöneldiğini ve vaktinin önemli bir kısmını bu alanda derinleşmeye ayırdığını ifade etmiştir. Uzaktan eğitim hizmeti veren firmalar da kişisel yönelimleri gerçekleştirmeye imkan veren, zaman yönetimine müsaade eden yapılarını ön plana çıkarmaktadırlar.

3. BİREYİN YARATICILIĞINI GELİŞTİRME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Kurumsal eğitim anlayışında bireyin yaratıcılıklarını geliştirme anlayışıyla ülkemizde özellikle son dönemde ilköğretimden itibaren sınav ağırlığının azaltılarak proje ağırlıklı çalışmaların yoğunlaştırıldığı dikkat çekmektedir.

Eğitimin ‘bireyin yaratıcılığını geliştirme’ fonksiyonunun yerine getirilebilmesi öncelikle bireyin yetki alanının genişletilmesine bağlıdır. Müfredat oluşturulması ve zaman yönetimi ile bağlantılı olarak öğrenci merkezlik bireyin kendini gerçekleştirmesine imkan vermenin ötesinde yaratıcılığını geliştirmesinin de temelini teşkil etmektedir. Şu halde kişi merkezli eğitim uygulamalarının bireysel yapısı bu

kriterlerin kurumsal eğitimde olduğundan daha başarılı şekilde uygulanmasına imkan vermektedir.

Örneğin Erik Demaine, çocukluğu babasıyla birlikte Kuzey Amerika'da seyahatle geçmiş bir profesör olup, bugün MIT Üniversitesi'nin tarihinde en genç öğretim üyesi ünvanıyla bilgisayar bilimi ve yapay zeka laboratuvarında 'Yarış Teorileri' grubu üyesidir. 12 yaşında Dalhousie Üniversitesi'ne giren Demaine, 14 yaşında buradan mezun olmuştur. Doktorasını Waterloo Üniversitesi'nde tamamlamış, tezi Kanada'da 2003 yılının en iyi tez çalışması seçilmiştir. 2001'de henüz 20 yaşındayken MIT Üniversitesi'nin eğitim kadrosu arasına giren Demaine halen bu üniversite bünyesinde çalışmalarını sürdürmektedir.⁹

4. BİREYE BİLİMSEL BİLGİLER VE BECERİLER KAZANDIRMA FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Bu, eğitimin öğretim ağırlıklı fonksiyonu, bireyin akademik yönünü besleyen işlevidir. Kurumsal eğitimde bu aktarım sınavlar ve standart testlerle denetlenmekte ve öğrenci en fazla bu fonksiyon çerçevesinde yönlendirilmektedir. Ancak çoğunlukla aktarılan bilgilerin sınavlarda en yüksek dereceleri elde edenler de dahil olmak üzere öğrenciler tarafından kısa sürede unutulduğu görülmektedir.

Kişî merkezli eğitimin kaynak ve materyal portföyü eğitimin bu fonksiyonunu yerine getirme kalitesi açısından önemli veriler sunmaktadır. Başta doğal ve sosyal çevre olmak üzere kütüphaneler, müzeler, alanlarında öne çıkan kurum ve şahıslar, oluşturulan destek grupları ve kooperatifler çerçevesinde gerçekleştirilen organizasyonlar iki amaç çerçevesinde kümelenmektedir: Bireyin sosyalleşmesini desteklemek ve bireye bilimsel bilgi-beceriler kazandırmak. Yukarıda gösterilen Erik Demaine örneğinde olduğu gibi kişî merkezli eğitim kitle hızını gözetmeyi zorunlu kılmayan yapısıyla bireye erken yaşta ileri seviyede akademik ve bilimsel çalışmalar dahil tüm çalışma imkanlarını sunmaktadır.

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Erik_Demaine (11.07.2007)

5. BİREYE KÜLTÜR DEĞERLERİNİ ÖĞRETİP KENDİNE GÜVEN DUYMASINI SAĞLAMA VE ONU DIŞ ÇEVRENİN OLUMSUZ ETKİLERİNDEN KORUMA FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Eğitimin bu işlevi özellikle eğitimcinin kişisel gayretiyle paralel olarak gerçekleşmektedir. Kültür değerleri hassasiyetine sahip eğitimciler bu değerlerin aktarılması ve öğrencilerin olumsuz etkilerden korunması noktasında daha başarılı olmaktadır. Ancak kitle eğitimi istenmeyen akran baskısı başta olmak kaydıyla eğitimin bu işlevini zorlaştıran çok sayıda etkeni de beraberinde getirmektedir.

“Modern öğrenim teorileri bir yana, kişi merkezli eğitim uygulayıcıları şuna inanmaktadır: Eğitimi eş zamanlı olarak evde ve toplumdan alan öğrenciler, bu süreci okul merkezli sürdürmüş öğrencilere kıyasla kültür seviyesi daha yüksek bireyler olarak yetişirler. Tarihte ‘dünya benim öğretmenimdir’ anlayışını benimseyenler bugün takip edilen örnek oluşturmaktadır. Woodrow Wilson, Thomas Edison, Andrew Wyeth, Pearl Buck bu örneklerdendir”.¹⁰

Kişi merkezli eğitimin, uygulayıcı ailelerin iç yapılarında çocuklar ve bir o kadar da ebeveyn için onarıcı etkisi çok açık görülmektedir. Bu uygulama sayesinde aile içi gelenekler oluşturulmuş, ebeveyn-evlat arasında diyalog ve kültür aktarım zeminleri artmıştır. Destek grupları ve kooperatifler de kültür aktarımı ve paylaşımı rollerini üstlenmektedir. Uygulayıcı veliler de kendileriyle gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde sıklıkla okullardaki olumsuz akran baskısına değinmişler, bunun hem kültür aktarımını engellediğini ve hem de çocuğa zarar verdiğini hatırlatmışlardır. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen kişi merkezli eğitim öğrencilerinde özellikle dikkat çeken bir ortak özellik eğitimin bu fonksiyonu ile ilgilidir: Kişi merkezli eğitim öğrencileri, ortalama genç profilinde sıklıkla rastlanan ‘yetişkinlerle diyalog sıkıntısı’ yaşamamaktadır. Bu kişi merkezli eğitimin her dönemde her yaşta insanla bir arada bulunmaya imkan veren yapısından kaynaklanan bir özellik olup kültür aktarımını kolaylaştırmakta, olumsuz akran baskısını asgariye indirmektedir.

¹⁰ Lyman, a.g.m., s.4

6. BİREYİ MESLEKİ YAŞAMA HAZIRLAMA FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Birey hem kişisel tatmin yaşamak ve hem de finansal ihtiyaçlarını karşılamak için bir meslek sahibi olma ihtiyacı içindedir. Eğitimin bir fonksiyonu da kişiye meslek, mesleğe nitelikli kişi kazandırmaktır. Kurumsal eğitim anlayışı içinde mesleki yaşama hazırlık imkanları eğitim içeriğinin temel belirleyicilerindedir. Örneğin ülkemizde bir dönemin etkin eğitim kurumları olarak faaliyet göstermiş köy enstitülerinde mesleki yaşama hazırlık çalışmalarının önemsendiği uygulamalar dikkat çekmektedir. Ancak günümüz eğitim uygulamalarında hem kurumlar öğrencileri teorik birikim kazandırma eksenli yetiştirmekte, hem de ebeveynler çocuklarını mesleki yaşama hazırlama faaliyetlerini geciktirmektedirler. Eğitimin bu fonksiyonunun yeterince yerine getirilmiyor olması ise kendi branşlarında dahi yeterli pratiğe sahip olmayan üniversite mezunlarının toplum içinde yeterli fonksiyon icra edememesi tehlikesini beraberinde getirmektedir.

Program oluşturulması, zaman yönetimi dahil tüm süreçlerde kişisel ihtiyaç ve yönelimleri göz önünde bulunduran bir eğitim modeli olarak kişi merkezli eğitim, bireyi mesleki yaşama hazırlama fonksiyonunu son derece pratik olarak yerine getirmektedir. Kişi merkezli eğitime devam eden öğrenciler sıklıkla ilgileri ile bağlantılı veya ebeveynleri tarafından sürdürülen işlerle meşgul olmaktadır. Bir önceki bölümde yer verilen eğitim yaklaşımlarının bazıları bunu bir zorunluluk olarak ortaya koymaktadır. Kişi merkezli eğitim bir kısıtlamayla muhatap olmadığı için akademisyenlik dahil tüm meslekler buna dahildir. Yukarıda yer verilen Erik Demaine örneği ve benzerleri burada da önemli bir örneklik teşkil etmektedir.

7. ÜLKENİN EKONOMİK, SOSYAL, KÜLTÜREL ALANDA KALKINMIŞ BİR ÜLKE OLABİLMESİ İÇİN İHTİYAÇ DUYULAN NİTELİKLİ İNSAN GÜCÜ YETİŞTİRME FONKSİYONU AÇISINDAN KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM

Eğitimin tüm fonksiyonları direkt veya dolaylı olarak ‘ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel alanda kalkınması için ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünü yetiştirme’ işlevine hizmet eder. Yetişkin birey aynı zamanda ‘yetiştirilmiş’ bir kişilik olması halinde toplumda yapıcı bir fonksiyon üstlenecektir. Hangi saha ve hangi statüde olursa olsun işini en kaliteli standartlarda yapan birey ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına hizmet eder. Ancak bu neticenin alınabilmesi için eğitimin tüm fonksiyonlarının mükemmel şekilde yerine getirilmiş olması esastır. Zira teknik birikim edindirme çabası ibaret bir eğitim anlayışıyla yetiştirilmiş, kültürünü tanımayan birey yalnızca kişisel çıkarların gözetilecek, belki nitelikli iş ortaya koymak suretiyle bir sonuç olarak kalkınmaya hizmet etse dahi bunun gayreti içinde olmayacaktır.

Sosyalleşmesini gerçekleştirmiş, yeteneklerini ve yaratıcılığını tanıyan ve geliştiren, bilimsel bilgi ve beceri donanımına sahip, kültür değerlerinden haberdar ve bu değerleri benimsemiş, kendine güven duyan, mesleki yaşama hazırlıklı kişilikler ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel alanda kalkınmış bir ülke olmasının en büyük teminatıdır. Bu özelliklerin kişi merkezli eğitimde en üst düzeyde kazanıldığı çalışma esnasında gerçekleştirilen tüm gözlem ve görüşmelerde tespit edilmiştir. Kişi merkezli eğitim yoluyla birey daha aktif, daha açık ufuk sahibi ve değerlerine daha sahip bir yapıya bürünmektedir. Bu durum uygulamanın merkezinde birey ve ailenin kolektif çalışması olmasının bir sonucu olmalıdır.

Bu bölümde eğitimin bazı fonksiyonları açısından kişi merkezli eğitim değerlendirilmiştir. Şüphesiz bu fonksiyonların sayısı da değerlendirmelerin boyutları da ayrıntılandırılabilir. Yüzeysel sayılabilecek bir değerlendirmede dahi görülmüştür ki eğitimin tüm fonksiyonları, bireyin merkeze alındığı nispette yerine getirilmektedir. Kurumsal anlayışta karşılaşılan iki temel problem eğitimin fonksiyonlarının yerine getirilmesini zorlaştırmaktadır: Hitap edilen kitlenin sayıca fazla olması ve yine hitap edilen kitlenin yeterince tanınmasına imkan bulunmaması.

III. BÖLÜM

AMERİKA'DA KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM UYGULAMALARI ÜZERİNE YAPILAN BAZI ÇALIŞMALAR

1. ÇALIŞMALARINI GERÇEKLEŞTİREN BAZI KURUMLAR

Amerika'da kişi merkezli eğitim nüfusu ve bu nüfusun özellikleri ile ilgili bilgiler, öncelikle iki ulusal araştırma kurumunun veritabanından alınmaktadır. Bunlar Current Population Survey ve National Household Education Survey adlı devlet organizasyonlarıdır. Aşağıda bu kurumlar ve çalışmada araştırmalarından alıntılar yer alan bazı diğer organizasyonlar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Current Population Survey (CPS): Amerika'da 60 yıldan uzun süreden beri, ailelerin gelir sağlayıcıları öncelikli araştırmalar yapan bir kuruluş olup, anketlerine Ekim 1994'te kişi merkezli eğitim ile ilgili sorular da eklenmiştir¹.

National Household Education Survey (NHES): “NHES, Amerika nüfusunun eğitim aktiviteleri ile ilgili tanımlayıcı bir veritabanı oluşturup araştırmacı, eğitimci ve politika üreticilerine Amerika'da eğitimin durumuyla ilgili istatistik veri desteğinde bulunmaktadır. NHES'in araştırmaları erken çocukluktan okul çağına ve yetişkinliğe kadar tüm yaşlar için öğrenme üzerine yoğunlaşmaktadır.”² “NHES'in, 'Aile-Veli Katılımı' anketlerinde 1996'dan itibaren velilere kişi merkezli eğitimle ilgili sorular da sorulmaya başlanmış, kişi merkezli eğitimi niye tercih ettikleri, devlet okulu kaynaklarından yararlanma imkanları ve bunları kullanma durumları sorulmuştur.”³

National Center for Education Statistics (NCES): “Amerika ve diğer ülkelerin eğitimle ilgili veritabanlarını oluşturmak, verileri analiz edip rapor haline getirmek, eğitim departmanı ve kongre başta olmak üzere ilgili makamlara sunmakla görevli temel

¹ <http://www.census.gov/cps/> (12.11.2006)

² <http://nces.ed.gov/nhes/> (17.11.2006)

³ Henke, R.R., Kaufman P., “Issues Related to Estimating the Home-Schooled Population in the United States With National Household Survey Data”, NCES 2000-311, Washington, DC, 2000, s.3

federal birimdir. NCEs, 1991’de NHES vasıtasıyla veritabanı oluşturmaya başlamış, 1993, 1995, 1996 ve 1999, 2003 araştırmalarını yönetmiştir. Çalışılan meseleler daha çok, ebeveyn harici ocuk bakımı, okul öncesini eğitim programlarına katılım, ebeveyn ve ailelerin ocuk eğitimine katılımları ve okul çağına gelen çocukların okula hazır olma durumu olmuştur.⁴

National Home Education Resource Institute (NHERI): Kişi merkezli eğitim üzerine araştırmalar yapan ve Home School Researcher adlı araştırma dergisini yayınlayan, Brian Ray’in kurup organize ettiği bir kuruluştur.⁵

Education Policy Analysis Archives (EPAA): Arizona Eyalet Üniversitesi ve Güney Florida Üniversiteleri eğitim fakülteleri tarafından 1993’ten beri eğitim üzerine araştırmalar yayınlayan bir akademik dergidir.⁶

2. VERİLERİN DEğERLENDİRİLMESİ

Amerika Eğitim Departmanı, 1999 ve 2003 yıllarında kişi merkezli eğitime özel iki araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların üçüncüsü için tarih olarak 2007 yılı planlanmıř⁷ olup ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Home schooling in The United States: 2003 Statistical Analysis Report başlığıyla Amerikan Eğitim Departmanının istatistik birimi NCEs’in gerçekleştirdiği araştırma, kişi merkezli eğitimin Amerika’da yaygınlığı üzerine son kapsamlı çalışma niteliğini taşımaktadır. Bu rapor, kişi merkezli eğitim öğrenci sayı ve oranını, öğrenci ve ailelerin karakteristik özelliklerini, etnik yapılarını, gelir seviyelerini, eğitim seviyelerini inceleyip ülke geneli öğrenci özellikleriyle kıyaslar, 1999 ile 2003 yılları arasında aynı özelliklerde

⁴ Henke-Kaufman, a.g.m., s.3

⁵ www.nheri.org (16.10.2006)

⁶ <http://epaa.asu.edu/> (07.11.2006)

⁷ Princiotta, D. And Bielick, S. (2006). Homeschooling in the United States: 2003, (NCEs 2006-042) U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics, Washington, DC:2005, s. 22

gözlenen değişimleri tespit eder, ailelerin kişi merkezli eğitim tercihleri için temel sebeplerini inceler, eğitimde kullanılan kaynak ve müfredatları ortaya koyar.

2.1. Amerika’da Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Sayısal Büyüklüğü

“2003 araştırmasında kendileriyle görüşülen yaşları 5 ila 17 arasında değişen 11.994 üniversite öncesi yaştaki öğrencinin ailesi içinden 239’unun kişi merkezli eğitim uygulayıcısı olduğu görülmüştür.⁸ 11.994 öğrenciden oluşan bu örneklem, 2003 yılında Amerika’da mevcut 50 milyon öğrenciyi temsil etmektedir. Bu örneklemin temsil ettiği orana göre 2003 yılında Amerika’da yaklaşık 1.1 milyon (1.096.000) kişi merkezli eğitim öğrencisi bulunmaktadır. Bu durum, 1999’da elde edilen verilere göre 850.000 olarak ortaya çıkan nüfusta yüzde 29 artış anlamına gelmektedir. Bu rakamlar genel öğrenci nüfusuna oranlandığında 1999’da yüzde 1.7’den 2003’te yüzde 2.2’ye yükselen bir grafik ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlara göre kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı, 1999’da ölçülen yüzde 1.7’den 2003 yılında 2.2’ye yükselmiştir.

Gerek 1999 ve gerekse 2003 yılında kişi merkezli eğitim öğrencilerinin beşte dördü (yüzde 82) yalnızca kişi merkezli eğitim alırken, beşte biri (yüzde 18) part time öğrenci olarak devlet okulu veya özel okula kayıtlıdır.”⁹

⁸ Bu raporda, “kişi merkezli eğitim” ifadesi, devlet okulu veya özel okula devamı haftada 25 saati aşmayan öğrencileri içerir. Geçici bir hastalıktan dolayı eğitimini evde sürdüren öğrencilerin kişi merkezli eğitim aldığı kabul edilmemiştir. Hastalık 6 ay veya daha fazla sürdüğü takdirde geçici kabul edilmiştir.

⁹ Princiotta-Bielick, a.g.m., s.2,3

TABLO I

5 ila 17 yaş arası Kişi Merkezli Eğitim öğrencilerinin, (yaş grubu eşitliği gözetilerek), okul kayıt durumları: 1999 ve 2003

Okul kayıt durumu	<u>Kişi merkezli eğitim öğrencileri</u>			
	1999	2003	1999	2003
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Toplam	850.000	100.0	1.096.000	100.0
Yalnızca kişi merkezli eğitim	697.000	82.0	898.000	82.0
Part time olarak okula kayıtlı	153.000	18.0	198.000	18.0
Haftada 9 saatten az derse katılan	107.000	12.6	137.000	12.5
Haftada 9 ila 25 saat derse katılan	46.000	5.4	61.000	5.6

Not: Haftada 25 saatten fazla derse katılanlar ve sadece geçici hastalıkları sebebiyle kişi merkezli eğitim yapanlar hariç tutulmuştur.

Kaynak: Princiotta, D. And Bielick, S. (2006). Homeschooling in the United States: 2003, (NCES 2006-042) U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics, Washington, DC:2005, s.3

2005 yılında kişi merkezli eğitim öğrencilerinin sayısal büyüklüğüne ilişkin diğer bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya göre “2005 yılında kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin sayısı 2 milyon civarında tahmin edilmiştir. Aynı çalışmada part time kişi merkezli eğitimin batı kesimlerinde diğer bölgelere göre daha çok tercih edildiği saptanmış, kişi merkezli eğitimi tercih etme oranının da yılda ortalama yüzde 7-15 arasında arttığını görülmüş, bunun sözleşmeli okul öğrencilerinin yaklaşık üç katına karşılık geldiği ifade edilmiştir.”¹⁰

“Kişi merkezli eğitimin uygulanabilir bir eğitim modeli olduğu görüşü vatandaşlar tarafından, 1985’te yüzde 16, 2001’de yüzde 41 oranında kabul edilmiştir.”¹¹ “1998’de Newsweek dergisinin bir araştırmasında Amerika’da halkın yüzde 59’unun, kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin en az devlet okuluna devam edenler kadar iyi bir eğitim aldığını düşündüğü görülmüştür.”¹²

¹⁰ Howell, a.g.m., s. 1

¹¹ Green, C.L., Hoover-Dempsey, K.V., “Why Do Parents Homeschool? A Systematic Examination of Parental Involvement”, Education and Urban Society, 39(2), February 2007, s.4

¹² Basham, a.g.m., s.3

Özellikle son araştırmaların içeriği, kişi merkezli eğitimin toplum içinde kabul görme oranının da araştırma konuları içinde yer aldığını ortaya koymaktadır. Bunun sebebi kişi merkezli eğitimin bir çok boyutuyla her dönemde tartışmalara konu olmasıdır. ‘Education and Urban Society’ dergisi de 2005 yılında özellikle geleneksel kurumların ve kişi merkezli eğitimin tartışılan boyutlarıyla ilgili şu görüşlere yer vermiştir: “Günden güne daha fazla Amerikalı çocuklarının eğitimini bizzat gerçekleştirmeyi seçiyor. Devlet okullarından memnuniyetsizlik süreceğe benzediği için gerek eyalet bazında ve gerekse federal bazda -eğitim departmanının ‘No Child Left Behind’ (İhmal Edilen Çocuk Kalmasın) projesinde olduğu gibi- standart uygulamalar son buluyor ve kişi merkezli eğitimin tercih edilirliliği artacağa benziyor”.¹³

¹³ Collom E., “The Ins and Outs of Homeschooling: The Determinants of Parental Motivations and Student Achievement”, Education and Urban Society, 37(3), 2005, s.3

TABLO II
Amerika”da Kişi Merkezli Eğitim Uygulamalarının
Eyaletlere Göre Dağılımı

Eyalet	Frekans	Örneklem	Eyalet	Frekans	Örneklem
AK	61	.3%	MT	112	.5
AL	181	.9	NC	972	4.7
AR	42	.2	ND	100	.5
AZ	201	1.0	NE	126	.6
CA	815	3.9	NH	176	.8
CO	810	3.9	NJ	324	1.6
CT	54	.3	NM	189	.9
DC	17	.1	NV	53	.3
DE	28	.1	NY	942	4.5
FL	860	4.1	OH	2484	11.9
GA	1547	7.4	OK	382	1.8
GU	10	.0	OR	67	.3
HI	112	.5	PA	532	2.6
IA	234	1.1	PR	8	.0
ID	28	.1	RI	32	.2
IL	451	2.2	SC	579	2.8
IN	533	2.6	SD	27	.1
KS	319	1.5	TN	322	1.5
KY	163	.8	TX	1126	5.4
LA	551	2.7	UT	35	.2
MA	343	1.6	VA	1608	7.7
MD	196	.9	VI	2	.0
ME	109	.5	VT	59	.3
MI	523	2.5	WA	787	3.8
MN	794	3.8	WI	246	1.2
MO	361	1.7	WV	92	.4
MS	25	.1	WY	40	.2

Rudner, L.M., “Scholastic Achievement and Demographic Characteristics of Home School Students in 1998”, Education Policy Analysis Archives, 7(8), 1999, s. 3

2.2. Kişi Merkezli Eğitim Öğrenci ve Ailelerinin Demografik Özellikleri

Öğrenci ve aile özelliklerin kişi merkezli eğitim tercihi ile ilgisini incelemenin bir yolu kişi merkezli eğitim alan öğrenciler ve ailelerinin yapısını diğer öğrenci gruplarıyla kıyaslamaktır. Çalışmamızın bu kısmında Education Policy Analysis Archives adlı araştırma kuruluşu tarafından 1999 yılında gerçekleştirilmiş kapsamlı araştırma sonuçlarına da sıkça yer veriyoruz. EPAA'nın bu araştırması 20.790 kişi ile görüşmeler yapılması suretiyle yürütülmüştür.¹⁴

2003'te, kişi merkezli eğitim öğrencileri ağırlıklı olarak beyaz (yüzde 77) ve azınlığı siyahi (yüzde 9) olarak tespit edilmiştir. Bu oran, devlet okullarında sırasıyla yüzde 61 ve 16 olarak tespit edilmiştir. Kişi merkezli eğitim öğrencilerinden Hispanikler yüzde 5'lik bir dilim oluşturmaktadırlar. Hispanik öğrencilerin oranı devlet okulları ve özel okullarda ise sırasıyla yüzde 17 ve yüzde 10 olarak gerçekleşmektedir.

Kız ve erkek öğrenci oranı, gerek devlet okulları ve özel okullarda ve gerekse kişi merkezli eğitim'de eşit olarak tespit edilmiştir. EPAA araştırmasında görüşülenlerin yaklaşık yüzde 50.4'ünü (10.471'i) kız, yüzde 49.6'sını (10.319) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu oranlar gerek ülke ortalamasında ve gerek kişi merkezli eğitim için yaşlara göre değişiklik göstermektedir.¹⁵

Araştırmalarda sınıf seviyesine göre öğrencilerin yüzdeler oranları açısından kişi merkezli eğitim öğrencileri ile diğer öğrenci nüfuslarının özellikleri arasında bir farklılık görülmemiştir. Yalnızca özel okul öğrencilerinin diğer gruplara göre daha yüksek oranda okul öncesi eğitim aldıkları tespit edilmiştir.

EPAA'nın araştırma sonuçlarına göre lise çağında kişi merkezli eğitim uygulamaları azalmaktadır. Bu azalmanın en önemli sebebi, velilerin çocukları için üniversite öncesi okul tecrübesini yaşatma istekleri olarak tahmin edilmektedir ve 8. sınıf

¹⁴ Rudner, L.M., "Scholastic Achievement and Demographic Characteristics of Home School Students in 1998", Education Policy Analysis Archives, 7(8), 1999, s.2

öncesinde bu azalma temayülü minimize olmaktadır. ¹⁶ Biz de gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ailelerin lise dönemi için okul devamını uygun gördüklerini zaman zaman gözlemledik.

2003 araştırmasına göre kişi merkezli eğitim öğrencileri, devlet okulu ve özel okul öğrencilerine oranla daha sık 3 veya daha fazla çocuklu ailelerden gelmektedir (sırasıyla, yüzde 62'ye karşılık yüzde 44 ve yüzde 41). Devlet okulu ve özel okul öğrencilerine kıyasla kişi merkezli eğitim öğrencilerinin evin tek çocuğu veya iki çocuğundan biri olduğuna daha az rastlanmıştır.

EPAA araştırmasının sonuçlarına göre ülke genelinde okul yaşında çocuk sahibi ailelerin çocuk sayısı 1 veya 2 olanların oranı yüzde 79.6 (aile başına 1.9 çocuk) olarak gerçekleşmektedir. Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ailelerin ise yüzde 62.1'inin 3 veya daha çok sayıda (aile başına 3.1) çocuk sahibi oldukları görülmüştür. Amerika genelinde ise okul çağında çocuk sahibi ailelerin yüzde 56'sının 1 veya 2 çocuğu bulunmaktadır. ¹⁷

2003 araştırmasına göre kişi merkezli eğitim ve özel okul öğrencilerinden anne babası ile birlikte yaşayanların oranı, devlet okulu öğrencilerine kıyasla daha fazla (sırasıyla yüzde 81 ve yüzde 80'e karşılık yüzde 69) ve ebeveynin yalnız biri ile yaşayanların oranı, devlet okulu öğrencilerine karşılık daha az (kişi merkezli eğitim ve özel okul öğrencilerinde yüzde 18, buna karşılık devlet okullarında yüzde 27) olarak tespit edilmiştir. Kanada'da ise Ocak 2003'te kişi merkezli eğitim uygulayıcısı 1648 ailenin yüzde 96.4'ünde eşlerin birlikte yaşadığı görülmüştür. ¹⁸

2003 araştırma sonuçlarında kişi merkezli eğitim öğrencileri devlet ve özel okul öğrencilerine göre daha büyük bir oranda ebeveynin yalnızca birinin gelir sağlayıcı olduğu ailelerin mensuplarıdır. Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ve ebeveynin her ikisinin de bulunduğu ailelerde yüzde 54 oranında ebeveynin yalnızca biri gelir sağlayıcılığı rolü üstlenmektedir. Bu oran özel okullarda yüzde 23, devlet okullarında ise

¹⁶ Rudner, a.g.m., s.3

¹⁷ Basham, a.g.m., s.12

¹⁸ Basham, a.g.m., 12

yüzde 20 olarak gerçekleşmektedir. Kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yüzde 25'i ebeveyninin her ikisinin de gelir sağlayıcı olduğu ailelerine karşılık, bu oran özel okullar için yüzde 56, devlet okulları için yüzde 49 olarak gerçekleşmektedir. Kişi merkezli eğitim ve özel okul öğrencileri devlet okul öğrencilerine kıyasla daha az oranda anne veya babadan yalnızca biriyle birlikte yaşama ve sahip olduğu velinin gelir sağlayıcı rolü üstlenmesi durumuyla karşı karşıyadır (yüzde 25'e kıyasla yüzde 16 ve 17).

Dr. Raymond Moore, 1997'de kişi merkezli eğitim ailelerinde annelerin yüzde 87.7'sinin çalışmadığını tespit etmiştir.¹⁹

2003 araştırmasına göre gerek kişi merkezli eğitim alan ve gerekse devlet okulu öğrencilerinin aileleri, yıllık ortalama gelir düzeyi 25.000 dolar ve daha az seyreden gruba yakındırlar. Özel okul öğrencilerinin velileri ise, yıllık 75.000 doların üzerinde gelir sahibi olan gruba daha yakındır. Yıllık 75.000 doların üzerinde gelir sahibi ailelerin oranı kişi merkezli eğitim uygulayıcılarında yüzde 22, devlet okulu öğrencilerinin ailelerinde yüzde 25 olarak gerçekleşmektedir. Bu oran özel okul öğrencilerinin aileleri için yüzde 50'dir. Gerek kişi merkezli eğitim, gerekse devlet okulu öğrencilerinin ailelerinin yüzde 26'sı yıllık 25.000 dolar ve altında gelir sahibidir ki bu gelir düzeyi özel okul öğrencilerinin aileleri için yüzde 9'da kalmaktadır.

EPAA, kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ailelerin ülke ortalaması üzerinde gelir sahibi oldukları sonucuna ulaşmıştır. EPAA'nın verilerine göre, 1997'de kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler için gelir ortalaması 52.000 dolar iken, 1995'te ülke ortalamasında çocuklu ailelerin gelir ortalaması 36.000 dolar olarak gerçekleşmiştir.²⁰

2001'de yapılan bir diğer araştırmada kişi merkezli eğitim ve diğer gruplardaki öğrenciler için geçerli olmak üzere ortalama gelir seviyesi 50.000 dolar ve altında olarak tespit edilmiş, gruplar arasında belirgin gelir farklılıkları olmadığını görülmüştür.²¹

¹⁹ Basham, a.g.m., s.12

²⁰ Rudner, a.g.m., s.4

²¹ Basham, a.g.m., s.12

EPAA'nın araştırmasında, 1997 yılına ait veriler ışığında ders kitapları, materyaller, özel öğretmen desteği, destekleme hizmetleri ve başarı testleri için yapılan harcamaların 200 dolar ile 2000 dolar arasında değiştiği görölmüştür. Bu harcama miktarlarının ülke genelinde ise 400 dolar civarında olduğu belirtilmektedir.²²

2003 araştırmasında kişi merkezli eğitime devam eden öğrenci velilerinden mezuniyeti lise ve altında olanların oranı yüzde 25 olarak tespit edilmiştir. Bu oran devlet okulu öğrencilerinin velilerinde yüzde 34, özel okul öğrencilerinin velilerinde yüzde 13 olarak gerçekteşmektedir. Kişi merkezli eğitim öğrencileri içinde velisi lisansüstü diploma ve ünvan sahibi olan öğrenci oranı ise yüzde 20 olup, bu oran özel okul öğrencilerinde yüzde 31 olarak gerçekteşmektedir.

EPAA araştırmasının sonuçlarına göre, kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ebeveynlerin yüzde 88'i lise sonrası eğitimini sürdürmüştür.²³

2003'te, kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yaklaşık yüzde 72'sinin kentlerde, yüzde 28'inin ise kırsal bölgelerde yaşadığı, özel okul öğrencilerine kıyasla kişi merkezli eğitim öğrencilerinin daha düşük oranda kentlerde yaşadığı görölmüştür. Oturum bölgesi dağılımında, kişi merkezli eğitim ve devlet okulu öğrencileri arasında ise bir fark tespit edilmemiştir.²⁴

2003 yılı araştırmasında kişi merkezli eğitim öğrencilerinin, Kuzeydoğu, Güney, Orta Batı ve Batı olmak üzere devlet okulu öğrencileri benzeri bir dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Genel öğrenci nüfusu içinde güney eyaletlerde bulunanların oranı ile ülke çapında kişi merkezli eğitim alan öğrenci nüfusu içinde güney eyaletlerde bulunanların oranı arasında önemli bir fark tespit edilmemiştir.²⁵ Ayrıca batı eyaletlerinde part time okul devamının diğer bölgelere nispetle daha yaygın olarak uygulandığı görölmektedir.²⁶

²² Rudner, a.g.m., s.7

²³ Rudner, a.g.m., s.10

²⁴ Kent, en az 50.000 nüfuslu yerleşim merkezidir. Kırsal ise, kent dışında tanımlanan yerleşim birimidir.

²⁵ Princiotta, Bielick, a.g.m., s. 6

²⁶ Howell, a.g.m., s.8

EPAA'nın televizyon izleme oranları ile ilgili The National Assessment of Educational Progress'in veritabanını kullandığı araştırma sonuçlarına göre 4. sınıf çağındaki kişi merkezli eğitim öğrencileri nadiren günde 3 saatten fazla televizyon izlemekte olup, bu yoğunlukta televizyon izleyen 4. sınıf çağında çocukların oranı ülke genelinde ise yaklaşık yüzde 40'tır.²⁷

Konumuzun bu kısmında, NHES'in Current Population Survey (Nüfus araştırması) işbirliğiyle 1994, 1996 ve 1999 yıllarında gerçekleştirdiği kişi merkezli eğitim öğrenci ve aileleri ile ülke geneli kıyaslamaları içerikli araştırmanın sonuçlarını senelere göre değişim ve farklılıkları görmeye yardımcı olması açısından tablo şeklinde sunuyoruz.

²⁷ Rudner, a.g.m., s.16

TABLO III

Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin ve Ailelerinin Karakteristikleri Current Population Survey & National Household Education Surveys						
	1994		1996		1999	
	Ev Merkezli Eğitim	Okul Eğitimi	Ev Merkezli Eğitim	Okul Eğitimi	Ev Merkezli Eğitim	Okul Eğitimi
<i>Yaş</i>						
6-7	24.0	17.2	11.7	17.4	13.8	17.8
8-10	30.6	25.6	25.9	25.6	26.1	25.0
11-14	27.8	33.8	34.0	33.1	31.7	32.4
15-17	17.5	23.4	28.5	24.0	28.4	24.9
<i>Cinsiyet</i>						
Erkek	46.8	51.1	42.2	51.5	46.2	50.9
Kız	53.2	48.9	57.8	48.5	53.8	49.1
<i>Çocuk Sayısı</i>						
Bir çocuk	15.2	20.6	18.9	21.2	16.3	21.4
İki çocuk	20.9	39.4	25.8	39.4	29.8	38.3
Üç ve daha fazla çocuk	63.9	40.1	55.2	39.4	53.9	40.4
<i>İrk, Etnik Köken</i>						
Beyaz	91.9	67.6	86.8	67.7	75.8	64.8
Siyah	2.8	15.9	2.2	15.6	8.8	16.1
Hispanik	4.4	12.8	8.0	12.5	9.1	13.9
Diğer	0.8	3.7	3.1	4.2	6.2	5.2

<i>Aile Yapısı</i>						
Boşanmış	11.3	29.9	20.8	30.8	20.6	34.5
Birlikte	88.7	70.1	79.2	69.2	79.4	65.6
<i>Çalışmayan Aile Oranı</i>						
Anne-babası çalışan	34.0	68.1	41.3	72.0	38.8	74.0
Anne-babası çalışmayan	66.0	31.9	58.7	28.0	61.2	26.0
<i>Ailenin Gelir Durumu</i>						
14,999 \$’dan az	18.8	23.2	21.1	21.1	12.3	18.6
15,000 – 29,999 \$ arası	14.9	20.4	26.9	22.6	25.7	21.3
30,000 – 49,999 \$ arası	40.4	26.5	29.1	25.5	24.8	23.7
50,000 \$ ve üzeri	25.9	29.9	22.9	30.7	37.1	36.4
<i>Annenin Eğitim Seviyesi</i>						
Lise öncesi	8.8	17.7	14.2	16.4	5.3	16.4
Lise	31.2	35.4	23.6	33.7	28.9	29.2
Ön lisans	37.9	28.9	40.5	28.3	34.3	29.9
Lisans	19.3	12.9	17.5	15.1	22.5	16.3
Lisans üstü	2.9	5.1	4.2	6.5	9.0	8.1

Kaynak: Bauman, K. J. (2002, May 16). “Home schooling in the United States: Trends and Characteristics”, *Education Policy Analysis Archives*, 10(26), s.9

2.3. Aile Özelliklerine Göre Kişi Merkezli Eğitim Tercih Oranları

ABD’de kişi merkezli eğitimi incelemenin bir yolu da, hangi özelliklerdeki ailelerin hangi yaşlardaki çocukları için, hangi oranlarda hangi eğitim uygulamasını tercih ettiğinin tespitini yapmaktır. Yukarıda işaret edildiği gibi, kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin tüm öğrencilere oranı 1999 yılında 1.7 iken bu oran 2003 yılında 2.2’ye yükselmiştir. NHES’in kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aile ve öğrencilerin özellikleri ile ilgili 2003 yılında elde ettiği bulgular, 1999’da elde edilenlere benzerdir. 1999’da kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yüzdesinin, ait oldukları alt nüfusa göre farklılıklara sahip olduğu tespit edilmiştir. Beyaz nüfus içinde kişi merkezli eğitimi tercih oranı, siyah ve Hispanik nüfusa kıyasla fazla olduğu, evde 3 veya daha fazla çocuk bulunan ailelerden kişi merkezli eğitimi tercih edenlerin sayısının, daha az çocuk sahibi ailelerin kişi merkezli eğitimi tercih edenlerinden fazla olduğu, anne ve babasının her ikisi ile birlikte yaşayan öğrenci nüfusu içinde kişi merkezli eğitim alanların sayısının, yalnızca anne veya baba yahut bakıcı ile yaşayan öğrenci nüfusu içinde kişi merkezli eğitim alanların sayısından fazla olduğu görülmüştür.

2003 araştırmasında da beyaz öğrenci nüfusu içinde kişi merkezli eğitimi tercih oranı (yüzde 2.7) siyah ve Hispanik öğrenci nüfusu içinde kişi merkezli eğitimi tercih oranından (yüzde 1.3 ve yüzde 0.7), üç veya daha fazla çocuklu aileler içinde kişi merkezli eğitim oranı (yüzde 3.1), iki çocuklu veya bir çocuklu aile nüfusu içinde kişi merkezli eğitim oranından (yüzde 1.5 ve yüzde 1.4), anne babasının her ikisi ile birlikte yaşayan öğrenciler için kişi merkezli eğitim oranı anne veya babanın yalnızca birine sahip olan öğrenciler içinde kişi merkezli eğitim oranından (yüzde 2.5’a yüzde 1.5) yüksek olduğu, anne babasından en az biri yükseköğrenim mezunu olan çocukların, lise ve altında tahsilli ebeveynlerin çocuklarına kıyasla daha fazla kişi merkezli eğitime devam ettiği görülmüştür. Yine 2003 yılı araştırmasında, anne babanın her ikisinin bulunup yalnızca birinin gelir sağlayıcı rol sahibi olduğu aileler arasında kişi merkezli eğitim öğrencilerinin oranı yüzde 5.6 iken, ebeveynin her ikisinin gelir sağladığı aileler arasında bu oran yüzde 1.1 olarak gerçekleşmiştir.²⁸

²⁸ Princiotta, Bielick, a.g.m., s.12

2.4. Ailelerin Kişi Merkezli Eğitimi Tercih Sebepleri

NHES'in 1999'da gerçekleştirdiği çalışmanın bir parçası olan aile araştırmasında ebeveynlere kişi merkezli eğitim'i tercih etme sebeplerini listelemelerini talep eden açık uçlu bir soru yöneltilmiş, ebeveynler 16 kategoride değerlendirilebilecek, çok farklı sebepler kaydetmişlerdir. 1999'daki bu çalışmada en çok kaydedilen üç en sebep şunlardır: Ebeveynlerin yüzde 49'u, çocuklarına daha iyi bir eğitim verebilmek amacıyla, yüzde 38'i dini sebeplerle, yüzde 26'sı ise okuldaki yetersiz eğitim imkanları sebebiyle kişi merkezli eğitimi tercih etmektedir.

1999 araştırması, ebeveynlerin kişi merkezli eğitimi tercih etmelerinin sebeplerine dair veriler sunmasına rağmen iki kısıtlılığa sahiptir: Birincisi, açık uçlu soruyla karşılaşan ebeveynin o anda tüm sebepleri göz önünde bulundurarak bu soruyu cevaplamamış olabilir. İkincisi, ebeveynlere kişi merkezli eğitimi tercih etmelerindeki temel sebep sorulmamıştır. 2003'teki araştırma için hazırlanan sorularda bu kısıtlılıklar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. 2003 araştırmasında, ebeveynlere bir dizi alternatif sebep yöneltilmiş, bu alternatiflerden kendi durumları ile örtüşen(ler)i işaretlemeleri, ardından önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir.

TABLO IV**Ebeveynlerin Kişi Merkezli Eğitimi tercih etme sebeplerine göre öğrencilerin sayısı ve yüzdeleri: 2003**

Kişi merkezli eğitim sebepleri	İlgili		En önemli	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okul çevreleri hakkında kaygılar	935.000	85.4	341.000	31.2
Okul eğitim kalitesinden memnuniyetsizlik	748.000	68.2	180.000	16.5
Dini ve ahlaki değerler eğitimi vermek	793.000	72.3	327.000	29.8
Çocuğun fiziki ve zeka problemleri	174.000	15.9	71.000	6.5
Çocuğun diğer ihtiyaçları	316.000	28.9	79.000	7.2
Diğer sebepler	221.000	20.1	97.000	8.8

Kaynak: Princiotta, D. And Bielick, S. (2006). Homeschooling in the United States: 2003, (NCES 2006-042) U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics, Washington, DC:2005, s.13

Kişi merkezli eğitim tercihi için en fazla, okul çevreleri hakkındaki kaygılar gösterilmiştir. Bu kaygılar, güvenlik, uyuşturucu veya olumsuz örnek olabilecek ve baskı oluşturabilecek yaşlıları içerir. Hemen ardından, en çok kişi merkezli eğitimi tercihine yol açan iki sebep, dini ve ahlaki değerler eğitimi vermek (yüzde 72) ve okulların eğitim kalitesinden memnuniyetsizlik (yüzde 68) olarak sıralanmaktadır.

Kişi merkezli eğitim çocukların tercihi de olabilmektedir. Örneğin Amerika'nın Vermont eyaletinde Goddard College'da Ron Miller rehberliğinde gerçekleştirilen kişi merkezli eğitim buluşmasına katılan bir anne kendisiyle gerçekleştirdiğimiz görüşmede üç çocuk sahibi olduğunu, büyük oğlunun akademik çalışmalardan hoşlandığı için uluslar arası öğrencilerle bir arada, akademik yönü ağır basan bir eğitim kurumuna devam ettiğini, küçük oğlunun kırsal hayatı ve tabiatla içi içe yaşamayı sevdiği için, yatılı olarak kalma imkanı olan bir çiftlik okulunda öğrenci olduğunu, kızının ise okul eğitimini tecrübe ettiği halde, özgürlüğüne çok düşkün ve harici müdahalelerden hoşlanmayan kişiliği gereği kişi merkezli eğitimi tercih ettiğini söylemiştir.

Education and Urban Society dergisinin 2007 yılında 136 ilkökul çağındaki kişi merkezli eğitim öğrencisinin velileri üzerinde yapılan anketin sonuçları, velilerin daha çok, eğitimde aktif rol sahibi olmak ve çocuklara eğitimlerinde daha fazla yardımcı olma amacı ve bunu yapabilme kapasitesine sahip oldukları düşüncesiyle kişi merkezli eğitimi tercih ettikleri görülmüştür. Ailelerin, sahip oldukları değer yargıları, okul müfredatının

içeriği, yeterliliği ve metodunu takdir etmemek sebebiyle çocuklarını okula göndermemeleri ise çok görülmemiştir.²⁹

EPAA, kişi merkezli eğitim hakkında 300 gazete ve dergi makalesi üzerinde yaptığı incelemesi sonucu, kişi merkezli eğitim için öncelikli dört sebebi şöyle tespit etmiştir:

- Devlet okullarından memnuniyetsizlik,
- Dini değerlerin kazanımını sağlamak,
- Akademik başarı kaygıları,
- Sağlam aile yapıları inşa etmek.

“Florida eyaleti eğitim departmanı da, 1996’da 2245 kişi merkezli eğitim uygulayıcı aile ile görüşmüş, okul çevrelerinin güvenlik, uyuşturucu, zararlı arkadaş çevreleri konularında kaygı verici oluşu yüzde 42 oranında tercih sebepleri olarak belirtilmiştir.”³⁰

“Süreç içinde akademik kaygıların kişi merkezli eğitim için en öncelikli tercih sebebi haline geldiği görülmektedir. Education and Urban Society dergisinin 2005’te gerçekleştirdiği araştırmada ortaya çıkan sonuçlar bu durumun bir göstergesi niteliğindedir.”³¹

Tarafımızdan gerçekleştirilen röportajlarda ise uygulayıcı veli ve öğrenciler kişi merkezli eğitim için şu sebepleri ortaya koymuşlardır:

- Çocuklarını yetiştirmenin kurumların değil kendi görevleri olduğu düşüncesi.
- Çocuklarıyla birlikte olmaktan, öğrenmelerine yardımcı olmaktan ve onları seyretmekten duyulan memnuniyet.
- Yaşama ve öğrenme süreçlerini ailece yaşamayı, tüm aile bireyleri olarak daha fazla bir arada zaman geçirmeyi tercih etmek.

²⁹ Green, a.g.m., s.4

³⁰ Lyman, a.g.m., s.6

³¹ Collom, a.g.m., s.8

- Okulda yaşanan kötü tecrübeler sebebiyle öğrencide okula karşı soğuma meydana gelmesi.
- Okula başlama sonrasında öğrencide okul öncesi mevcut olan bilgi edinme merakının yok olma sürecine girdiğinin gözlenmesi.
- Kişi merkezli eğitimle ilgili çevrede mevcut imkanlardan en üst seviyede faydalanma arzusu.
- Okul eğitiminin kalitesi hakkında kaygılar.
- Öğrencinin okulda yeterince aktif ve inisiyatif sahibi olmadığı düşüncesi.
- Okul eğitiminin sanat, yaratıcılık, problem çözme melekesi ve hayatta gerekli diğer becerilerin elde edilmesi ile ilgili yetersiz olduğu düşüncesi. Nitekim bir uygulayıcının “eğitim birinin zihnini malumat kalabalığıyla doldurmak değil, merak ve ilgilerini sürdürme noktasında tutkuları canlı tutmaktır. Ruhumuzla bedenimizi bir bütün olarak görmek zorundayız” ifadesi bu düşünceyi açıkça yansıtmaktadır.
- Okul eğitiminin uygulama esnekliği, öğrencilerin güçlü yönlerini besleme ve öğrencinin dilediği hızla öğrenmesine müsaade edilmesi hususlarında yetersiz olması.
- Okul eğitiminde birebir eğitim imkanı oluşmaması.
- Çok seyahat eden bir hayat tarzı benimsemiş olmak.
- Sağlık problemleri sebebiyle okul devamının zor veya imkansız hale gelmesi.

2.5. Kişi Merkezli Eğitimde Kaynak ve Materyal Kullanımı

2003 araştırmasında kişi merkezli eğitim uygulamasında öğrenci ve velilerin edindikleri veya faydalandıkları kaynaklar ve bu kaynakları kullanım yoğunlukları şu şekilde tespit edilmiştir: Halk kütüphanesi (yüzde 78); kişi merkezli eğitim hakkında yayınlar veya bireysel danışmanlık hizmetleri (yüzde 77), kitap satış noktaları (yüzde 69) ve kişi merkezli eğitime bağlı olmayan eğitim yayıncıları (yüzde 60). Kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yaklaşık yarısı, kişi merkezli eğitim organizasyonlarından müfredat veya kitap desteği almakta, yüzde 37'si kitaplarını kilise, sinagog ve diğer dini kurumlardan, yüzde 23'ü ise okullardan ve yerel eğitim birimlerinden müfredat ve kitap temini noktalarında faydalanmaktadır.

TABLO V

Ailelerin kullandığı müfredat ve kitap kaynaklarına göre, 5 ila 17 yaş arası –çocuk yuvasından lise mezuniyetine kadar olan döneme karşılık gelir- öğrencilerin sayısı ve yüzdeler dilimi.

Müfredat ve kitap kaynakları	Sayı	Yüzde
Halk kütüphanesi	854.000	77.9
Kişi merkezli eğitim yayını veya bireysel danışman	843.000	76.9
Kitap satış noktaları	753.000	68.7
Kişi merkezli eğitime bağlı olmayan eğitim yayıncıları	653.000	59.6
Kişi merkezli eğitim organizasyonları	539.000	49.2
Kilise, sinagog ve diğer dini kurumlar	400.000	36.5
Devlet okulu ve bölgesel eğitim birimi	248.000	22.6
Özel okullar	184.000	16.8

Kaynak: Princiotta, D. And Bielick, S. (2006). Homeschooling in the United States: 2003, (NCES 2006-042) U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics, Washington, DC:2005, s.16

Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı aileler için bir başka kaynaksa, önceki bölümlerimizde hakkında bilgi verdiğimiz uzaktan eğitim araçlarıdır. Uzaktan öğrenme NHES'in tanımıyla, öğrencinin bilgiyi teknolojik imkanları kullanarak uzaktan almasıdır.

TABLO VI

Çeşitli araçları kullanarak uzaktan öğrenim gerçekleştirme durumuna göre, 5 ila 17 yaş arası –çocuk yuvasından lise mezuniyetine kadar olan döneme karşılık gelir- öğrencilerin sayısı ve yüzdeler dilimi.

Uzaktan Öğrenme Araçları	Sayı	Yüzde
Toplam	451.000	41.2
Mektup	167.000	15.2
İnternet, email imkanları	212.000	19.4
TV, video veya radyo	220.000	20.1

Kaynak: Princiotta, D. And Bielick, S. (2006). Homeschooling in the United States: 2003, (NCES 2006-042) U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics, Washington, DC:2005, s. 18

Araştırmaya göre, 2003 yılında kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yüzde 41'i çeşitli uzaktan eğitim metotlarından yararlanmışlardır. Yaklaşık yüzde 20'lik bir dilim, televizyon, video veya radyo aracılığıyla ders almıştır. Öğrencilerin yüzde 19'u ise, internet ve e mail aracılığıyla eğitimi tercih etmiştir. Tahminen yüzde 15'lik bir kesim ise, kişi merkezli eğitim öğrencileri için oluşturulan mektuplaşma yoluyla bilgiye ulaşma imkanlarından faydalanmıştır.³²

2.6. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Başarıları ve Etkileyen Faktörler

2.6.1. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Başarıları

“2000 yılında kişi merkezli eğitim öğrencilerinin SAT skorları 1100 idi. Bu sonuçlar genel nüfus için 1019 olarak gerçekleşmiştir. Maryland Üniversitesi eğitim araştırmacısı Lawrence Rudner'in bir araştırması göstermiştir ki ortalama kişi merkezli eğitim öğrencisi Iowa temel beceri testinde yüzde 75 başarı gösterirken bu oran genel nüfus içinde yüzde 50'de kalıyor. Fakat tüm kişi merkezli eğitim öğrencileri standart testlerle muhatap olmamaktadır. Ayrıca bir kişi merkezli eğitim öğrencisinin geleneksel okula devam etmesi halinde elde edeceği başarının tahmin edilmesi de kolay değildir.”³³

Kişi merkezli eğitimin akademik başarılarına ilişkin araştırmalar SAT başta olmak üzere standart test sonuçları baz alınarak gerçekleştirilmektedir. Buna göre gerçekleştirilen tüm standart test sonuçlarına göre ABD'de kişi merkezli eğitim öğrencileri ülke ortalamasının üzerinde akademik performans göstermektedir.

National Home Education Research Institute başkanı Brian D. Ray tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçları, kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin, okula devam eden yaşlılarından standart test sonuçlarına göre ortalama yüzde 30 ile 37 arasında daha başarılı oldukları sonucunu vermektedir. Ayrıca, kişi merkezli birebir eğitimde,

³² Princiotta, Bielick, a.g.m., s.17

³³ <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1000631,00.html> (07.12.2007)

ebeveynin mezuniyet derecesinin çocukların akademik başarısı üzerinde etkili olduğuna rastlanmamıştır. Sonuçlara göre, gerek üniversite ve gerekse orta seviyede mezuniyeti olan annelerin çocuklarının yüzde 80 ila 90 arasında başarılı olduğu tespit edilmiştir. Anneleri eğitimci sertifikası sahibi olan ile olmayan öğrenciler arasında da akademik başarı farkı görülmemiştir. Okula devam eden çocuklar arasında görülen, beyaz çocukların siyahlara göre daha başarılı olması durumuna da bu araştırmada kişi merkezli eğitim öğrencileri arasında rastlanmamıştır.

“1998’de, Ulusal Merit Burs Derneği yarı finalistlerin 70’ini kişi merkezli eğitim lise son sınıf çağındaki öğrenciler arasından seçmiştir. 1985’ten beri kişi merkezli eğitim öğrencilerinin SAT skorlarını kayıt altına alan Washington Homeschool Research Project veritabanına göre, bu öğrenciler tüm sonuçlarda ortalamanın üzerinde sonuç elde etmektedirler.”³⁴

Maryland Üniversitesi istatistik uzmanlarından Lawrence M. Rudner 50 eyaletten 20.000 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonunda kişi merkezli eğitim alan öğrencilerin standart test uygulamalarında her sınıf seviyesi ve her branş için devlet okulu ve özel okula devam eden akranlarından daha yüksek başarı elde ettikleri görülmüştür. Kişi merkezli eğitime devam süresi ile başarı seviyesinin yüksekliği arasında da doğru orantı tespit edilmiştir. Sonuçlar Rudner’in beklediğinin aksine gerçekleşmiştir ve araştırmacıyı şaşırtmıştır.³⁵

EPAA’nın araştırmasına konu olan branşlara göre kişi merkezli eğitim ve okula devam eden öğrenci kıyaslamalarında, tüm branş ve kademelerde kişi merkezli eğitim öğrencilerinin diğer öğrenci gruplarına göre daha başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir. Kişi merkezli eğitim öğrencileri 4. sınıf seviyesinde diğer gruplara göre ortalama 1.1 üst sınıf özellikleri taşımakta olup bu fark 8. sınıf seviyesinden itibaren ITBS/TAP için 4 sınıfa kadar çıkmaktadır.

³⁴ Lyman, a.g.m., s.7

³⁵ http://www.city-journal.org/html/10_3_an_a_for_home.html (21.04.2007)

İngilizce'nin yazılışı ile okunuşu aynı olmayan dillerden olması sebebiyle - özellikle günlük hayatta sıklıkla kullanılmayan ve yabancı kaynaklı kelimelerin harflerini tespit sırasında- ortaya çıkan yazım güçlükleriyle, bu dili ana dili olarak konuşanlar dahi muhataptır. Dilin bu özelliğinden yola çıkan bazı sponsor kuruluşlar, k-12 seviyesinde öğrencilerin kelime dağarcıklarını zenginleştirmeye yönelik, "National Spelling Bee" adında ulusal çapta, ödüllü bir yarışma gerçekleştirmektedir. Bu yarışmanın kişi merkezli eğitimden yetişmiş ilk birincisi 1997 yılında yarışmaya New York City'den katılan Rebecca Sealton olmuştur.³⁶ Yarışmada 2000 yılında da ilk üç sırayı kişi merkezli eğitim öğrencileri paylaşmıştır³⁷.

2007 yılında gerçekleştirilen yarışmalarda ise kişi merkezli eğitimle yetişen Evan M. O'Dorney 1., Joseph Henares 3., Matthew C. Evans 6., Jonathan C. Horton 8. sırada yer almışlardır.³⁸ Amerika'nın ulusal radyo kanalı NPR kişi merkezli eğitim öğrencilerinin bu başarılarını aktardığı haberinde "kişi merkezli eğitim öğrencisi National Spelling Bee yarışmasını kazandı"³⁹ ifadesini kullanmıştır. Yarışma sonuçları ve özelde kişi merkezli eğitim öğrencilerinin şampiyonluklarıyla ilgili haberler çok sayıda ulusal ve yerel medya organında yer almıştır.

2.6.2. Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler

EPAA araştırmasında

- Tam kapasiteli bir müfredat desteği alan kişi merkezli eğitim öğrencileriyle diğerleri arasında önemli bir farklılık görülmemiştir.

- Araştırmada erkek ve kız öğrenciler arasında belirgin bir başarı farklılığı görülmemiştir.

³⁶ http://www.cnn.com/US/9705/29/spelling_bee_final/ (07.03.2007)

³⁷ www.hslda.org/docs/nche/000010/politicsofsurvival.asp, (11.01.2007)

³⁸ <http://spellingbee.com/finishers.asp> (20.06.2007)

³⁹ <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=10634309> (18.02.08)

- Ders kitapları, materyaller, özel öğretmen desteği, destekleme hizmetleri ve başarı testleri gibi materyallere yapılan harcamaların öğrencilerin akademik test sonuçlarında elde ettikleri başarıda önemli etkisi olduğu tespit edilmiştir. (Harcama miktarları hakkında rakamsal bilgiler daha önce verilmişti.) Aynı zamanda yaş seviyesi ile materyallere yönelik harcamalar arasında önemli bir etkileşim olduğu, eğitim materyallerine yönelik harcamaların yüksek sınıflarda daha büyük başarı farkları oluşturduğu ortaya çıkmıştır.

- Kişi merkezli eğitim uygulayıcılarının gelir seviyesi ile öğrencilerin elde ettikleri başarılar arasında önemli bir etkileşim bulunduğu, gelir seviyesi yüksek ailelerin çocuklarının daha yüksek başarı gösterdikleri tespit edilmiştir. Gelir seviyesi-başarı etkileşiminin yüksek sınıf seviyelerinde daha çok gerçekleştiği ortaya çıkmıştır.

Bu ilişkinin doğru tespit için en az bir velisi üniversite mezunu olan 7607 öğrenciden oluşan veritabanı üzerinde bir analiz gerçekleştirilmiş, öğrencilerden velisi öğretmen sertifikası sahibi olanlar ile olmayanların başarı seviyeleri arasında “şaşırtıcı” şekilde önemli bir fark bulunamamıştır.

EPAA, her kademe için yükseköğrenim derecesine sahip ebeveyn sahibi çocukların diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek akademik performans gösterdiklerini, ebeveynin mezuniyet durumunun öğrenci başarısına etkisinin belli kademeler için daha fazla olduğunu tespit etmiştir.

Televizyon izleme saatleri ile başarı arasında ters orantı tespit edilmiştir. Bu ters orantı tüm kademeler için geçerlidir, televizyon izlemenin akademik performansa etkisinin yüksek sınıf kademelerinde daha fazla olduğu görülmüştür.

EPAA Araştırmasına Göre Kişi Merkezli Eğitim Öğrencilerinin Akademik Performansına Etki Edenler Faktörlere İlişkin Bulgular:

- “Kişi merkezli eğitim öğrencilerinin yaklaşık yüzde 25’i, devlet okulu ve özel okulda okuyan akranlarından bir veya daha üst kademe eğitim almaktadır.

- Kişi merkezli eğitim öğrencilerinin test skorları çarpıcı şekilde yüksektir. Her seviyede devlet okulları ve özel okulların üzerinde yüzde 70-80 arasında değişen başarı skorları elde edilmektedir.

- Kişi merkezli eğitim alan 1-4. sınıf çağındaki öğrenciler başarı testlerinde, devlet okulu ve özel okulda okuyan akranlarından ortalama bir sınıf üst seviyededir.

- 5. sınıftan itibaren, kişi merkezli eğitim öğrencileri ile devlet okulu ve özel okul öğrencileri arasındaki başarı açığı kişi merkezli eğitim öğrencileri lehine büyümektedir.

- Tüm akademik eğitim dönemlerinde kişi merkezli eğitim alan öğrenciler başarı testlerinde, aynı zamanda okula da devam eden öğrencilerden daha yüksek başarı elde etmektedirler.

- Cinsiyet, tam zamanlı müfredat uygulamaları, velinin eyalet onaylı eğitim sertifikası sahibi olması faktörleri başarı seviyesinde önemli role sahip değildir.

- Eğitime yapılan harcamalar, ailenin gelir düzeyi, ebeveynin eğitim seviyesi ve televizyon izleme yoğunluklarıyla öğrencilerin başarı durumları arasında önemli bağıntılar bulunmaktadır.”⁴⁰

“Kişi merkezli eğitimin güçlü **akademik başarısı** üç ana sebeple ilişkilendirilir: **Birincisi**; ebeveynin, eğitimin birer aktörü olması. Eğitimciler sürekli şunu hatırlatırlar: Eğitimde aile ile işbirliği olmaksızın başarıya ulaşmak neredeyse imkansızdır. Çoğu kişi merkezli eğitim uygulamasında, ebeveynler, çocuklarının eğitimini hayatlarının en önemli meşgalesi olarak algırlar.

İkinci sebep birebir eğitimidir. Bu, özellikle eğitimin ilk yıllarında önem arz eden bir durumdur. Gerek sınıf içinde ve gerekse sınıf dışında, birebir ilgilenme başarıyı ve öğrenme isteğini direk etkileyen bir faktördür. Kişi merkezli eğitim ile, veliler, kaçınılmaz şekilde, birebir eğitim faaliyeti içine girerler.

Kişi merkezli eğitimin başarısının arkasındaki **üçüncü sebep** ise, çocuğa birey olmasının gereklerine göre davranılmasıdır. Eğitim kurumsallaştıkça ve bürokrasiye

⁴⁰ Rudner, a.g.m., s.5

boğuldukça, kaçınılmaz ‘tek beden herkese uyar’ anlayışında müfredat ve sınıf yapısı hakim olmaktadır. Ebeveynler, çocuklarının kabiliyet ve öğrenme şekillerini keşfedip, bu doğrultuda müfredat hazırlama ve uygulama eğilim ve gayreti içinde olmaktadır. Kişi merkezli eğitim, kendini her çocuğun ihtiyaçlarına uyarlayabilecek bir modeldir. Bir müfredat öğrencinin öğrenme tarzına uygun gelmediği takdirde, aile müfredatı değiştirebilir.”⁴¹

2.7. Kişi Merkezli Eğitim-Sosyal Statü İlişkisi

Modern kişi merkezli eğitim uygulamaları ikinci jenerasyon öğrencilerle uygulanmaya başlayacak bir geçmişe sahiptir. Bu noktada en önemli soru işaretlerinden biri de kişi merkezli eğitim uygulamalarıyla yetişmiş kişilerin sürdürdükleri meslekler ve mesleklerindeki başarılarıdır.

Konuyla ilgili gerçekleştirilen bir araştırmada⁴², 7 yıl süreyle, kişi merkezli eğitim almış olup lise yıllarını tamamlamış 5254 yetişkin ile görüşme yapılmış, görüşülen kişilerin yüzde 79’una karşılık gelen 18-24 yaş aralığındaki öğrencilerin eğitim seviyeleri, ülke geneli aynı yaş aralığındaki nüfus ile karşılaştırılmıştır. “Amerika’nın bu yaş aralığındaki nüfusunun yüzde 46.2’sinin bir yükseköğretim programına devam ettiği bilgisine karşılık bu oranın kişi merkezli eğitim ile yetişenler için yüzde 74.2 olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Kendisiyle görüşülenlerin yüzde 95’i kişi merkezli eğitim uygulamasıyla yetişmiş olmaktan memnuniyet sorgulamasına “kesinlikle katılıyorum” veya “katılıyorum”, yüzde 88’i “kişi merkezli eğitim uygulamasıyla yetişmiş olmak benim için bir avantaj” ifadesine “kesinlikle katılıyorum” veya “katılıyorum” yanıtı vermiştir. “Kişi merkezli eğitim uygulamasıyla yetişmiş olmak benim için eğitim fırsatlarını kısıtlayıcı olmuştur” tanımlamasına “kesinlikle katılıyorum” veya “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı yüzde

⁴¹ <http://www.chec.org/Legislative/News/HomeschoolingStatistics/Index.html> (10.09.2007)

⁴² Ray, Brian, Home Educated and Now Adults, Salem, Oregon, 2004, s. 71-75

5'te kalmıştır. “Kişi merkezli eğitim uygulamasıyla yetişmiş olmak kariyer seçimlerimde sınırlayıcı rol oynadı” görüşüne yüzde 6 oranında “kesinlikle katılıyorum” veya “katılıyorum”, “kendi çocuklarım için kişi merkezli eğitimi tercih ederim” ifadesine yüzde 82 oranında “kesinlikle katılıyorum” veya “katılıyorum” yanıtları verilmiştir. Grup içinden okul çağında çocuk sahibi olanların yüzde 74'ünün kendi çocukları için kişi merkezli eğitim uyguladığı görülmüştür.

Görüşülen grubun yüzde 87.3'ünün en az haftalık periyotla bir gazete okuduğu görülmüştür. Bu özellik genel nüfus içinde oran 1996 araştırmasında yüzde 85 olarak tespit edilmiştir. Yine kişi merkezli eğitim uygulamasıyla yetişen grubun tamamının, haftalık bir dergiyi düzenli olarak takip ettiği görülmüştür. 1996 araştırmasında bu özellik genel nüfusun yüzde 86'sı için geçerlidir. Diğer yandan grubun yüzde 42'lik bir diliminin neredeyse her gün ulusal haberleri sesli veya görüntülü medyadan takip ettiği görülmüştür. Genel nüfusun bu özelliğe sahip dilimi ise 1996'da yüzde 75 olarak tespit edilmiştir. Grup içinden ulusal haberleri en az haftada bir olmak üzere internet üzerinden takip edenlerin oranı ise yüzde 48 şeklinde gerçekleşmektedir.

“Kişi merkezli eğitimle yetişen 53 kişiyle gerçekleştirilen bir başka çalışmada elde edilen verilere göre bu öğrencilerin yüzde 40'tan fazlası üniversiteye kayıt yaptırmıştır, yüzde 15'i lisans üstü eğitimini sürdürmüştür. Yaklaşık 2/3'ü kendi işini kurmuştur, birçoğunun işveren veya aile üyeleriyle birlikte iş kurmuş olduğu görülmüştür.”⁴³

3. KİŞİ MERKEZLİ EĞİTİM UYGULAMA ÖRNEKLERİ

3.1. Örneklerle İlgili Verilerin Derlenmesi Süreci

Amerika'nın Massachusets ve Vermont eyaletlerini kapsayan bu çalışmanın başlangıç döneminde öncelikle Amerika'dan konuyla ilgili bir akademisyen olarak Dr. Ron Miller ile elektronik posta yoluyla görüşmeler sürdürülmüştür. Dr. Miller'in daveti

⁴³ http://www.umich.edu/~urecord/9293/Apr12_93/16.htm (08.10.2007)

üzerine bu ülkeye gidilmiş, 25 Temmuz 2006 - 20 Nisan 2007 tarihleri arasında 9 ay süreyle ABD'nin Massachusetts eyaletine bağlı Boston ve Vermont eyaletine bağlı Plainfield ve Montpelier şehirlerinde gözlem ve röportajlar gerçekleştirilmiştir. Çalışma dönemi içinde bir de anket uygulaması girişiminde bulunulmuş ancak ilgili bağlantıların sürdürülememesi sebebiyle bu teşebbüsten netice elde edilememiştir.

Kaynak taraması çerçevesinde Dr. Miller'in tavsiyeleri doğrultusunda ulaşılan yazılı kaynaklar ayrıntılarıyla incelenmiş, çalışma konusunun tarihsel süreci, boyutları ve kapsamı, çalışma şekilleri, hitap ettiği kitle üzerine bilgiler elde edilmiştir. Sahanın süreli yayınları gözden geçirilerek uygulamanın kurumsallaşma süreci ve organizasyonları hakkında ipuçları elde edilmiştir. Saha dışından sesli ve görüntülü yayın organlarında yer alan ilgili haberler incelenmiştir. İnternet kaynaklarına ulaşılmış, yüzlerce web sayfası incelenmiştir. Kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ailelerce kurulan elektronik posta gruplarına üye olunmuş, grubun aktifliği ve tartışma-paylaşım konularına ilişkin veriler elde edilmiştir.

Gözlem ve röportaj çalışmalarında kendileriyle görüşülen uygulayıcılara öncelikle iki kanaldan ulaşılmıştır: Dr. Miller ve Tammy Rosenblatt. Miller'in organizasyonu ile 7-10 Eylül 2006 tarihlerinde Plainfield/Vermont'ta bulunan Goddard College'da lise çağında kişi merkezli eğitim öğrenci ve annelerinden oluşan, Amerika'nın farklı eyaletlerinden 16 kişilik grup 4 gün süren bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu 4 günlük süre içinde hem gözlem yapma ve hem de uygulayıcı velilerle röportajlar gerçekleştirme imkanı elde edilmiştir. Bu çalışmada Dr. Miller ve belirlenen akademisyenler öğrencilere ilgi alanları doğrultusunda araştırma konuları belirlemiş ve yöntemler hakkında bilgiler vermişlerdir. Öğrenci ve velilerin bu çalışmada dört temel amaçla buldukları gözlenmiştir:

- Üniversite kredisi elde etmek.
- Akademik çalışmalara adapte olmak.
- Arkadaş çevresi edinmek.
- Grup çalışması kültürü edinmek.

Ayrıca Miller'in talebiyle katılımcı aile ve öğrencilere yönelik, Türkiye ve Türkiye'de eğitim sistemi hakkında 1 saat süren bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Dr. Miller aracılığıyla ulaşılan kaynak niteliğinde bir diğer isim ise; sahanın otoritelerinden, John Holt'un yakın arkadaşı, Holt'un kişi merkezli eğitimle ilgili tek kitabı Teach Your Own'un son baskısını kendi ilaveleriyle gerçekleştirilen, kişi merkezli eğitimle ilgili Amerika içinde ve dışında konferanslar veren Patrick Farenga olmuştur. Farenga ile 2 görüşme gerçekleştirilmiş, ikinci görüşmede bir formal röportaj kısmına da yer verilmiştir.

Gözlem ve röportaj kanallarının ikincisini oluşturan uygulayıcı Tammy Rosenblatt ile irtibat ise bir yazılı kaynak aracılığıyla sağlanmıştır. John Holt'un "Teach Your Own" adlı eserinin son kısmında kişi merkezli eğitimle ilgili her eyalet için iletişim bilgileri içeren kısım yardımıyla ulaşılan Rosenblatt ile bir telefon görüşmesi, gerçekleştirilmiş, akabinde evinde ziyaret edilerek hem 7 eyalet ve 20.000 uygulayıcı aileyi kapsayan bir destek grubunun koordinatörü ve hem de bir uygulayıcı olarak bilgi ve görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca Rosenblatt'ın kişi merkezli eğitim öğrencileri olan oğlu Aiden ve kızı Brianna ile de bir söyleşi gerçekleştirme imkanı bulunmuştur. Rosenblatt'tan ayrıca koordinatörü olduğu Family Resource Center adındaki destek grubu çatısı altında gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgi alınmış, planlanan faaliyetlerden gözlem yapma amacıyla katılma imkanı bulunanlar tespit edilmiştir. Bu faaliyetlerden özellikle MIT Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen konulu ders oturumlarına ve bir müze ziyaretine katılım sağlanmış, uygulayıcı veliler ve öğrencilerle görüşmeler gerçekleştirilmiş, gözlemler neticesinde elde edilen veriler kaydedilmiştir. Bir anket çalışması girişimi olarak FRC üyesi ailelerin bir kısmını kapsayan bir anket çalışması yürütme noktasında Rosenblatt ile mutabık kalınmış olmasına karşın, irtibatın sürdürülememiş olması bu temenninin pratiğe geçmesi önündeki engel olmuştur.

FRC organizasyonu ile MIT Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen ders oturumlarına katılan uygulayıcı velilerin davetiyle, diğer bir destek grubu organizasyonu ile Hingham Kütüphanesi'nde gerçekleştirilen 'uygulayıcı veli istişare buluşması'na katılım sağlanmış, annelerden oluşan katılımcı grubun, eğitim ve özelde kişi merkezli

eğitim uygulamaları üzerine gerçekleştirdikleri kitap mőzakereleri ve iştişareler esnasında gözlem yapma imkanı elde edilmiştir.

Röportaj alışması çerçevesinde ayrıca, MIT Őniversitesi őđrencisi olan veya bu Őniversiteyi ziyaret eden çok sayıda kişi merkezli eğitim őđrencisiyle görüşme imkanı elde edilmiştir.

3.2. Yőksekőđretim Programlarına Katılım ve Mőstakil Ders Oturumu Örnekleri

Aşağıda iki örnek uygulama üzerine gözlem ve tespitler yer almaktadır. Gerek başlıklandırılan ve gerekse burada yer verilmeyen çok sayıda uygulama üzerine tespit edilenler arasında kaydedilenden çok daha fazlası mevcuttur. Bu tespitlerin bir kısmına önceki bėlőmler içinde yer verilmiş, bir kısmı da ilk şekilleriyle kayda geçirilmediği için bu çalışmada yer alamamıştır.

3.2.1. Yőksekőđretim Programına Katılım: Goddard College’da Gerçekleştirilen Uygulama Örneği

- Bir yőksekőđretim kurumu ũ gőnlők bir sőreyle lise çağındaki bir őđrenci grubu ve bu őđrencilerin velilerine özel bir program uygulamış, misafir őđrenci ve velilere kendi őđrencilerine sunduğu imkanların tőmőnden yararlanma hakkı tanımıştır.
- Bir yőksekőđretim kurumunun akademisyen kadrosundan oluşan eğitimciler ũ gőn sőren program boyunca vakitlerini lise çağındaki őđrenci ve ebeveynleri için tahsis etmiştir.
- Çeşitli eyaletlerde ikamet eden kişi merkezli eğitim uygulayıcısı ebeveynler bir araya gelmiş ve bu çalışma için en az dört gőnlők bir sőre ayırmıştır. Bu durum uygulayıcı velilerin çocuklarının eğitimini merkeze alan bir yaşam tarzı benimsediklerini göstermektedir.

- Öğrenciler program süresince; ebeveynleri, danışmanları ve akranlarıyla sağlıklı bir diyalog zemini elde etmiştir.
- Çalışma boyunca; eğitimde kişisel ilgi ve yönelimler ön plana çıkmış, danışmanlar ne yapılmasından çok nasıl yapılması gerektiği noktasında yönlendirici rol üstlendiği saptanmıştır.
- Yükseköğretim kurumlarıyla erken yaşta diyalog sağlanması akademik kültür oluşturulmasına hizmet etmiştir.
- Oluşan geniş paylaşım zemini ebeveyn-çocuk diyaloglarının güçlenmesine hizmet etmiştir.
- Mekana bağlı olmayan eğitim uygulaması bilgiye ulaşma ve araştırma gerçekleştirme faaliyetini cazip hale getirmiştir.
- Çalışma konularını belirleme noktasında yetkili olmak, öğrenciler için motivasyon aracı olmuştur.
- Ebeveynler bu program çerçevesinde yakın diyalog içine girmiş, bilgi ve tecrübe alışverişleri gerçekleştirmiştir.
- Bireysel eğitimin en belirgin yaşandığı bir örnek olarak her çocuğu için farklı eğitim uygulamaları gerçekleştiren bir aile örneğine rastlanmıştır.
- Ebeveyn-evlat diyaloglarının oldukça samimi olduğu gözlenmiştir.
- Öğrenciler kurumsal eğitimde sıklıkla rastlanan imtihan ve rekabet psikolojisinin özelliklerini göstermemiştir.
- Öğrenci ve ebeveynler gerçekleştirilen sunumları ilgiyle takip etmişler, aktif katılım sağlamak suretiyle programa katkıda bulunmuşlardır.

3.2.2. Müstakil Ders Oturumu: Massachus Institute of Technology (MIT Üniversitesi) Bünyesinde Gerçekleştirilen Konulu Ders Oturumlarına Katılım Örneği

- Dünyanın en prestijli üniversitelerinden olan MIT bir salonunu bir destek grubunun talebi üzerine belli tarihlerde kişi merkezli eğitim öğrenci ve velilerine tahsis etmiş ve etmektedir.

- Öğrenciler üniversite atmosferinde ve laboratuvar ortamında ders almak suretiyle genç yaşta akademik çalışmalarla tanışma imkanı elde etmektedir.
- Dersler ilköğretim birinci kademe dahil, yükseköğretim öncesi olmak üzere her yaştan öğrenci bir arada olduğu halde gerçekleştirilmiş ancak yaş farkından kaynaklanan bir olumsuz atmosfer oluşmamıştır.
- Ders esnasında ebeveynler de öğrencilere eşlik etmiş, dersi dinlemiş ve kendi aralarında istişareler gerçekleştirmişlerdir.
- Öğrenciler sürekli kendi aralarında konuşmayı sürdürmüşler, bununla ilgili hiçbir ikazla karşılaşmamışlardır.
- Dersi anlatan, öğretmen rolünü üstlenen kişi anlattığı konuyu kendisi de yeni öğreniyor olduğu intibayı veren bir atmosfer oluşturmuştur. Bunun şu şekilde gerçekleştiği gözlenmiştir: Öğrencilerle birlikte deneyler yapılmış, bu deneylerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda denklemler oluşturulmuş ve öğrencilerin sonuca ulaşmaları sağlanmıştır. Bu durum tüm oturumlar için benzer şekillerde gerçekleşmiştir.
- Ebeveynler, bu sınıf ortamıyla okulda yaşanan sınıf ortamının farkı ile ilgili bir soruya karşılık üç fark ortaya koymuşlardır: “Öğrencinin bu oturuma kendi isteğiyle katılması, dilediği anda oturumu terk etme hakkına sahip olduğunu bilmesi ve oturumda öğrenilenlerden sınanmayacak olması.”
- Sınıf içinde öğrenciler arasında gerçekleşen diyalogların engellenmemesi ve ebeveynlerce okul sınıfıyla söz konusu oturumların farkı olarak ifade edilen üç ayırım noktası dersin verimini artırıcı, dikkat dağılmasını engelleyici faktör vazifesi görmüştür.
- Bir öğrenci annesine kağıt uzatmaya çalışırken kağıdı elinden düşürmesi karşısında anne ‘bir daha dene’ ifadesini kullanmıştır. Tüm ebeveyn-çocuk, öğretmen-öğrenci diyaloglarında benzer yaklaşımlar dikkat çekmekte olup bu yaklaşımlar öğrencileri yanlış yapma korkusundan koruyan bir faktör oluşturmuştur.
- Konular hemen hemen tümüyle deneylerle anlatılmıştır. Gerekli teorik bilgilere ayrılan vakit asgariye indirilmiş, uygulamaya ayrılan süre maksimuma çıkarılmıştır. Örneğin köprülerin yapısına ilişkin bir ders

oturumunda teknik bilgi aktarımına takriben 15 dakika ayrılırken bir saate yakın bir süre boyunca öğrenciler kendi köprülerini inşa etmişlerdir.

- Yetişkinler öğrencilere ikaz ağırlıklı tavır içinde olmayarak öğrencilerin olgun davranışlar sergilemesine yardım etmişlerdir. Örneğin ders oturumları arasında gerçekleştirilen bir müze gezisi boyunca hiçbir ebeveyn ikaz içerikli bir yönlendirmede bulunmamış, buna karşın hiçbir öğrenci de ikaz gerektirecek ve müze içinde zarar oluşturacak bir davranış sergilememiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada sırasıyla Amerika'da yürürlükte olan eğitim sistemi, kişi merkezli eğitimin bu sistem içinde gelişmesinin anlamı, kişi merkezli eğitimin içinde geliştiği toplum ve uygulayıcı bireyler üzerinde gerçekleştirdiği değişimler, eğitimde tüm düzenleme ve uygulamaların bireyin merkeze alınması suretiyle gerçekleştirilmesinin önemi üzerine önemli veriler elde edilmiş, veriler ilgili gözlem ve görüşmeler ışığında değerlendirilerek ilgili çıkarımlarda bulunulmuştur.

Amerika'da eğitim her dönemde merkezi yönetim otoritesinden bağımsız, yerel yönetim organlarının kısmi düzenlemelerine muhatap bir hizmet olarak görülmüş, bu perspektif ve paralel şartlar eğitimde kurumsal ve bireysel uygulama çeşitliliğine yol açmıştır. Kişi merkezli eğitim hem bu anlayışın bir meyvesi olmuş ve hem de eğitimin özelleştirilmesi sürecini destekleyici bir görev üstlenmiştir. Kişi merkezli eğitim böylece, yaygınlık kazandığı toplum içinde aile, eğitim kurumları, iş-sanat çevreleri ve ülke ekonomisine etki eden sosyolojik, psikolojik ve pedagojik boyutları olan değişimler meydana getirmiştir.

Merkezinde aile bulunan bir uygulama olarak kişi merkezli eğitim, çocuk-ebeveyn ilişkilerini yeni zeminlere taşımış, alternatif eğitim uygulamalarını hayata geçirmiş, çocuk-yetişkin diyaloglarını etkilemiş, toplumsal yapıda değişimler meydana getirmiş, eğitim kurumlarının politikalarını yeniden şekillendirmelerine sebep olmuştur.

Modern aile yapısının yaygın akşamdan akşama bir araya gelen görüntüsü kişi merkezli eğitim uygulamalarında farklılaşmış, bunun yerine iç geleneklerini oluşturan, tüm üyeleriyle ortak faaliyetler gerçekleştiren bir yapı ağırlık kazanmıştır. Eğitimin okul merkezli olmaması çocuk ile aileyi yakınlaştırıcı bir etki oluşturmuş, ailenin çocuk hayatındaki fonksiyonunu artırmıştır. Aile üyelerinin bir arada geçirdiği vakit miktarında artış olmuştur.

Kişi merkezli eğitim sayesinde eğitim anlayışları yeniden şekillenmiştir. Eğitim, belirlenen bir dönem için belli kurum ve şahıslar aracılığıyla gerçekleştirilen ve

tamamlanan bilgi aktarımı ve aktiviteler süreci olmayıp, ebeveyn başta olmak üzere tüm bireylerin rol aldığı bir hayat tarzı olarak algılanmıştır. Eğitimin ‘ebeveyn ile çocukların ortak faaliyetleriyle gerçekleştirilen bir süreç’ olarak algılandığı bu anlayış, yerleştiği ailelerde yeni bir hayat tarzı oluşturmuştur. Ebeveyn ile çocuğun diyalog zemini genişlemiş, ortak faaliyet alanları artmıştır. Ebeveynin eğitimci kimliği gelişmiş, sosyal statüsü yeniden belirlenmiştir. Bu statü içinde kariyer ve ekonomik imkan sağlayıcı rolünden çok anne-babalık rolü ağırlık kazanmıştır. Büyük kısmı çalışan çiftlerden oluşan bir toplum yapısında bu önemli bir değişim anlamına gelmektedir.

Kişî merkezli eğitim faaliyetlerinde, kurumlar temel hizmet sağlayıcıları olarak değil kısmi destek sağlayıcıları olarak algılanmıştır. Kişî merkezli eğitim uygulayıcısı ebeveynlerin çocuk eğitimine ilişkin algısı, ‘çocuğumun eğitimi hangi kurum aracılığıyla sağlayacağım?’ yerine ‘çocuğumun kişisel gereksinim ve yönelimleri nelerdir ve bunlar bizim için ne anlama gelir, nasıl destek sağlayabiliriz?’ sorularını sorma seviyesine ulaşmıştır.

Kişî merkezli eğitim, eğitimi bir kurumsal fiil kimliğinden kurtararak tüm aktörlerini aktif hale getirmiştir. Bu çerçevede ebeveynin eğitimdeki rolü yeniden belirlenmiştir. Tüm eğitim faaliyetlerinde ebeveyn etkili bir aktör vazifesi üstlenmiş, tüm aile üyeleri öğrenen ve öğreten rollerini paylaşmışlardır. Bu uygulama, ev dışında çalışarak gelir sağlayan anne sayısını azaltmıştır.

Çocuk, genç-yetişkin diyalogları kişî merkezli eğitim uygulamalarından olumlu etkilenmiştir. Bu uygulamada her gün her yaşta insanla muhatap olmak, öğrencilerde genel akran tercihi olan ‘yetişkinlere mesafeli durma’ tavrını azaltmıştır. Kurumsal anlayış içinde ders eksenli öğretmen-öğrenci ve ebeveyn-evlat ilişkileri dikkat çekmektedir. Buna karşın kişî merkezli eğitim uygulamalarında bireyler yetişkinlerle diyalogdan uzun süre uzak kalmamakta, bunun doğal sonucu olarak da yaşanan diyalog sıkıntılarını da asgari seviyeye inmektedir.

Kişi merkezli eğitim, uygulayıcı aileler için bir buluşma zemini oluşturmuştur. Modern uygulamalarda kurumlarca gerçekleştirilen süreçlerin kişi merkezli eğitimde aileler tarafından organize edilmesi, ilgili destek grupları ve kooperatifler oluşturulması bu noktada en önemli faktördür. İnternet üzerinden oluşturulan buluşma zeminleri olarak email grupları da yeni tanışıklıklara aracılık etmiş, tecrübe paylaşımına imkan sağlamıştır.

Kişi merkezli eğitimin öğrencilere dönük etkilerini bir de öğretim süreci bağlantılı olarak düşünmek gerekir. Öğrenciler sınıf ortamında kitle başarısını ve sınıf yönetimini merkeze alan eğitimcilerle muhataptır. Eğitimciler için müfredatın uygulanması birinci öncelik, ortalama bir başarı sağlanması ve ders süresince sınıf hakimiyetinin korunması diğer önceliklerdir. Eğitim kurumları için de esas olan uygulanacak sınavlarda öğrencilerin yüksek puanlar elde etmesi ve böylece kurumsal başarının ortaya koyulmasıdır. Buna göre öğrenciler kurumsal eğitim uygulamalarında çoğunlukla özne olmak yerine nesne olarak algılanmaktadır. Bunun sonucu olarak erken öğrenen öğrenciler süreç içinde sıkılabilmekte, öğrenim gücünü yaşayan öğrencilerse başarısızlık psikolojisi yaşamaktadır. Yine mevcut algılar öğrencinin dikkatini bilginin kendisinden çok elde edeceği notlara, başarı belgelerine ve mezuniyetlere odaklandırmaktadır. Kişi merkezli eğitimin bireyin ihtiyaçlarını merkeze almaya imkan veren yapısı ise yukarıda ifade edilen yaygın algı hatalarını asgariye indirmiştir.

Kişi merkezli eğitim, öğrencileri erken yaşlarda üniversite ortamıyla tanıştırmak suretiyle akademisyenlik algısını öğrencilerin gündemine sokmuştur. Böylece eğitimi okulun ve ders kitaplarının dışına çıkaran kişi merkezli eğitim buna karşın üniversiteleri her yaşta eğitimin içine katmıştır.

Kişi merkezli eğitim uygulamalarında öğretim faaliyetlerinin bireysel ağırlıklı gerçekleştirilmesi akademik birikim kalitesini ve bireysel başarıyı da artırıcı bir faktör oluşturmuştur.

Kişi merkezli eğitim erken branşlaşmaya imkan vermiştir. Bireyler zaman yönetiminde daha fazla rol almışlar, çalışmalarını kişisel programları doğrultusunda şekillendirmişlerdir. Vaktini kendi programlıyor olmak ise öğrencilere çok yönlü yetiştirme imkanı sağlamıştır. Böylece sanat çalışmalarıyla erken tanışan öğrenci sayısı da artmış, çok sayıda öğrenci sanat dallarında mesafe almıştır. Özellikle Waldorf ve Charlotte Mason yaklaşımlarının ilgili uygulama zeminini genişletmesi, sanatın eğitimde ön plana çıkmasına hizmet etmiştir.

Yukarıda ifade edilen hususlara ilaveten kişi merkezli eğitim uygulamalarıyla;

Toplum katmanları arasındaki geçişkenlik artmış, farklı kültürlerden beslenen birey ve aileler etkileşim içine girmiştir. Bu çerçevede reel ve sanal organizasyonlar oluşturulmuş, bu organizasyonlar şehir, ülke aşan dostluklara zemin teşkil etmiş, sosyal hayatı canlandırmıştır.

Alternatif öğretim yaklaşımları yaygınlaşmış, yeni yaklaşım ve uygulamalar ortaya çıkmıştır.

Öğrenciler, eğitimin tüm aşama ve faaliyetlerinde kurumsal eğitim uygulamalarında olduğundan daha aktif rol üstlenmiştir.

Öğrenciler rekabetçi ortamın oluşturduğu psikolojik baskıdan kısmen korunmuştur.

Olumsuz akran baskısı azalmıştır. Kişi merkezli eğitim, kurumsal yapılanma içinde çokça yaşanan olumsuz akran baskısını asgariye indirmiştir.

Bilgiye sadece kariyer için ulaşma anlayışını aşan bir perspektif ortaya konmuştur. Eğitimin hayatın bir safhası olduğu, kariyer tamamlanınca sona erdiği anlayışı kısmen azalmıştır.

Okullar, bireysel ihtiyaçları daha fazla gözetilen program ve müfredatlar oluşturmaya yönelmişlerdir.

Mekana bağlı olmayan eğitim, seyahat kültürünü yaygınlaştırmıştır.

Eğitim üzerine yayınlar artmıştır. İlgili yayınlar toplumsal dinamizmi desteklemiştir.

Kütüphane kullanım zemini yaygınlaşmış ve kullanım sıklığı artmıştır.

Eğitimin okula bağımlı olmaması ve böylece okul ve resmi eğitimci giderlerinin azalması ülke ekonomisini dolaylı olarak etkilemiştir.

Eğitim faaliyetleri daha fazla aktüalite kazanmıştır. Çoğunlukla hazır müfredatlardan bilgi aktarımını aşan ve kişiyi merkeze alan bir uygulama olarak kişi merkezli eğitim aktüel bir eğitim uygulamasıdır.

Eğitimde hiyerarşik ve bürokratik yapının etkileri asgari seviyeye inmiştir.

Bireysel talep ve ihtiyaçlar öncelenmiş, birebir öğretim yaygınlaşmıştır.

Birey için aynı anda her yaş ve çevreden tanışıklıklar elde etme imkanı artmıştır.

Fuarlar, konferanslar ve eğitim programları seyahatlerinden iç turizm olumlu etkilenmiştir.

Bu çalışma ile daha iyi anlaşılmıştır ki zihinsel kodlanma eğitimde merkezi belirleyiciliğe sahiptir. Ebeveynlerde 'eğitim belli yaşlarda okullarca gerçekleştirilir' düşüncesi, bu işin kurumlara ihale edildiği anlayışı eğitim sürecine müdahil olma ihtiyacını hissetmemelerine yol açmaktadır. Kişi merkezli eğitimde ise ebeveyn çocuğunu en iyi tanıyan olarak bu sürece en üst düzeyde müdahil olmaktadır.

Eğitimi iyileştirme yolunda gerçekleştirilen reform çalışmaları okul merkezli yürütüldüğü sürece, ilgili proje ve kampanyalar nitelikli bireyler yetiştirilmesine değil ancak belki dolgun istatistik veriler elde edilmesine hizmet edecektir. Bu takdirde bir süreç işi olan eğitime ilişkin faaliyetlerin, belge ve etiket sahibi fakat nitelikli olmayan şahsiyetler yetiştirdiği görülecektir. Esasen bu gerçek onlarca yıldan beri tecrübe edilmektedir.

Biz bu çalışmamızda bir eğitim pratiğinin aile ve bireyi merkeze aldığı nispette sağlıklı neticeler verdiğini gördük. Eğitim, kendine ve topluma faydalı bireylerden müteşekkil bir toplum inşa etme yolunda ilerlerken kişi merkezli eğitimden gelecekte çokça istifade edileceği kanaati bizde oluşmuştur. Geldiğimiz noktada şunu ortaya koymamız gerekir: 'Kişi merkezli eğitim', eğitim anlayışının geçmişin hiçbir döneminde olmadığı kadar kurumsallaşma temayülü gösterdiği günümüzde, eğitimi tekrar kurum merkezli olmaktan kurtarmayı öngören bir model olarak beliriyor.

Bu çalışmanın neticesinde en pratik önerimiz, ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine yönelik algılamalarını yeniden değerlendirmeleri olacaktır. Eğitimin belli dönemlerde, belli kurumlar aracılığıyla, belli ücretler karşılığında temin edilen bir hizmet olduğu algısı bugün anne-babaların çocuklarına olması gerekenden çok daha az emek harcamaları sonucunu vermektedir. Halbuki ebeveyn ancak çocuklarına okulu aşan bir ufuk sunabilir, onları bireysel amaç ve hedefler belirlemelerine, kişisel hayal sahibi olmaya teşvik edebilirse görevini yerine getirmiş olur. Bu çalışmamızın aile-eğitim dayanışmasını desteklemek başta olmak üzere eğitim sistemimize yeni bir açılım getireceğini umuyoruz.

KAYNAKÇA

- Arai, W.L., "Home schooling and Redefinition of Citizenship", *Education Policy Analysis Archives*, 7(27), 1999
- Bauman, K. J. "Home schooling in the United States: Trends and Characteristics", *Education Policy Analysis Archives*, 10(26) (2002, May 16).
- Collom E., "The Ins and Outs of Homeschooling: The Determinants of Parental Motivations and Student Achievement", *Education and Urban Society*, 37(3), 2005
- Fisher, A.L., *Fundamentals of Homeschooling: Notes on Successful Family Living*, Carson, Washington, 2003
- Field, C.M., *A Field Guide to Homeschooling*, Michigan, 1998
- Galen, J. V., Pittman, M. A., *Home schooling: Political, Historical, and Pedagogical Perspectives*, Norwood, New Jersey, 1991
- Green, C.L., Hoover-Dempsey, K.V., "Why Do Parents Homeschool? A Systematic Examination of Parental Involvement", *Education and Urban Society*, 39(2), February 2007
- Henke, R.R., Kaufman P., "Issues Related to Estimating the Home-Schooled Population in the United States With National Household Survey Data", NCES 2000-311, Washington, DC, 2000
- Holt, J.-Farenga, P., *Teach Your Own*, Cambridge, MA, 2003
- Howell, J.S.,-Sylvester, M.S., "Homeschooling in the US: Revelation or Revolution", Prepared for the 80th annual conference of the western economic association, San Fransisco, California, July 4-8, 2005
- Kaufeld, J., *Homeschooling for Dummies*, New York, 2002
- Klicka, C. J., *The Right Choice Home Schooling*, Oregon, 1995
- Lyman, I., "Homeschooling Back to the Future?", *Policy Analysis (Cato Institute)*, Say1.294, Washington, DC, 1998
- Montessori, M., *The Absorbent Mind*, New York, 1995
- Princiotta, D. And Bielick, S. (2006). "Homeschooling in the United States: 2003", (NCES 2006-042) U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics, Washington, DC:2005

Ray, Brian, Home Educated and Now Adults, Salem, Oregon, 2004

Rudner, L.M., "Scholastic Achievement and Demographic Characteristics of Home School Students in 1998", Education Policy Analysis Archives, 7(8), 1999

<http://academyadmissions.com/admissions/howtoapply/homeschool.php> (06.04.2008)

http://www.amazon.com/s/ref=pd_sc_1?ie=UTF8&search-alias=aps&field-keywords=homeschooling (07.01.2008)

<http://www.americanhomeschoolassociation.org> (24.12.2007)

<http://www.boardingschoolsusa.com/English/articles/glossary-b.asp> (24.06.2007)

<http://www.capenet.org/Outlook/Out10-99.html> (17.04.2007)

<http://www.census.gov/cps/> (12.11.2006)

http://www.city-journal.org/html/10_3_an_a_for_home.html (02.09.2007)

http://www.clonlara.org/home_based (05.10.2006)

<http://www.cnn.com/US/9705/29/spelling.bee.final/> (07.03.2007)

<http://www.contemporarypediatrics.com/contpeds/article/articleDetail.jsp?id=385844&pageID=1&sk=&date=> (24.01.2007)

<http://www.coolsciencetoys.com>

<http://www.ed.gov/parents/schools/find/choose/choosing.pdf> (10.12.2006)

<http://www.emediamusic.com>

<http://epaa.asu.edu/> (07.11.2006)

<http://www.extremefamily.com>

<http://www.heritagehsc.org/AboutHeritage/BenefitsofJoiningHeritage/tabid/278/Default.aspx> (11.11.2006)

<http://www.holtgws.com/growingwithoutsc.html> (01.09.2007)

<http://www.holtgws.com/johnholtpage.html> (18.11.2006)

<http://www.homeedmag.com/whep.html> (30.09.2006)

<http://homepages.tesco.net/~littlebears/co-op.htm> (11.11.2006)

<http://www.homeschool.com/Approaches/unschooling.asp> (18.02.2007)

<http://www.homeschool.com/Approaches/default.asp> (18.08.2007)

<http://www.homeschool.com/Approaches/Classical.asp> (23.08.2007)

<http://www.home-school.com/Articles/ClassicalEducation.html> (23.08.2007)

<http://www.home-school.com/Articles/PrincipleApproach.html> (29.10.2007)

<http://www.home-school.com/catalog/pages/phs.php3> (17.03.2008)

<http://www.homeschooldiploma.com>

<http://www.homeschoolingradio.com> (01.11.2006)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches/eclectic.shtml> (17.12.2006)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches> (03.09.2007)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches/unschooling.shtml> (16.02.2007)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches/classical.shtml> (21.09.2007)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches/reggio.shtml> (16.10.2007)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches/waldorf.shtml> (13.06.2007)

<http://www.homeschoollearning.com/approaches/unit.shtml> (30.08.2007)

<http://www.homeschooltracker.com>

<http://hometown.aol.com/clayvessel/index.htm#what%20is> (21.09.2007)

<http://www.hsc.org/professionals/briefhistory.php>, (11.01.2007)

<http://www.hslda.org/laws/default.asp> (03.04.2008)

<http://www.hslda.org/docs/link.asp?URL=http%3A%2F%2Fwww%2Emyfoxboston%2Ecom%2Fmyfox%2Fpages%2FNews%2FDetail%3FcontentId%3D2566856%26version%3D1%26locale%3DEN%2DUS%26layoutCode%3DTSTY%26pageId%3D3%2E8%2E1> (04.03.2007)

<http://www.hslda.org/docs/nche/000010/politicsofsurvival.asp>, (11.01.2007)

<http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/eclectic.php> (24.09.2007)

<http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/unschooling.php>
(19.02.2007)

<http://www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/index.php> (06.08.2007)

<http://www.leapingfromthebox.com/art/kmg/whatis.html> (16.02.2007)

<http://www.moorefoundation.com/article.php?id=3> (04.07.2007)

<http://nces.ed.gov/nhes/> (17.11.2006)

<http://www.nheri.org> (16.10.2006)

<http://www.nytimes.com/2006/06/05/education/05homeschool.html> (03.12.2006)

<http://www.nytimes.com/2006/11/26/education/26unschool.html?ex=1322197200&en=c4e5990a2f8bae9&ei=5088&partner=rssnyt&emc=rss> (20.11.2006)

<http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=10634309> (18.02.08)

<http://www.ohioroundtable.org/library/articles/schoice/natlhomeed.html> (07.10.2007)

<http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#unschooling> (16.02.2007)

<http://www.ontariohomeschool.org/teachingmethods.shtml#parent-teacher> (13.06.2007)

<http://spellingbee.com/finishers.asp> (20.06.2007)

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,997902,00.html> (11.11.2007)

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1000631,00.html> (11.11.2007)

http://www.umich.edu/~urecord/9293/Apr12_93/16.htm (08.10.2007)

<http://www.waldorfhomeschoolers.com/whatis.htm> (17.04.2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_school#Alternative (18.11.2006)

http://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte_Mason (06.08.2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/Charter_school (17.11.2006)

http://en.wikipedia.org/wiki/Distance_education#History (14.07.2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/Erik_Demaine (11.07.2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/Independent_school (17.11.2006)

<http://en.wikipedia.org/wiki/Montessori> (21.03.2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/Waldorf_education (09.06.2007)

http://127.0.0.1:4664/cache?event_id=19166&schema_id=6&q=Holt+Associates%2C+1988&s=mvH6KvPfv_dvwMRVHYmAdIJET9o (09.06.2007)

<http://209.85.165.104/search?q=cache:CtOFxXFa8iUJ:www.hsunlimited.com/resources/homeschool-methods/traditional.php+schooling+at+home-structured+homeschooling&hl=en&ct=clnk&cd=2&gl=us> (23.08.2007)

ÖZGEÇMİŞ

16 Ekim 1980 tarihi İstanbul ili Fatih ilçesi doğumluyum. İlköğretim ve liseyi yine aynı ilçede tamamladıktan sonra, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kaydoldum. Bu bölümden 2003 yılında mezun olduktan bir sene sonra 2004 yılında Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 'Eğitim Yönetimi ve Denetimi' bilim dalında yüksek lisans eğitimime başladım.

Özel ilgi alanım eğitim, yabancı dilim İngilizce'dir.

Aday: Muhammed ÖZ